

Wat zijn volgens de betrokken partijen de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen?

Eindrapport

Onderzoek bij de Klas op Wielen

Melissa Verhoeven
522818
SWvt4c
28 april 2017

Voorwoord

In het kader van mijn afstudeeropdracht voor de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening is deze scriptie geschreven. Het onderzoek is uitgevoerd bij de stichting de Klas op Wielen. De Klas op Wielen is een dagcentrum voor kinderen met een ernstig meervoudige beperking met een leeftijd van 4 t/m 18 jaar.

Het onderzoek vond ik leuk om te doen en is voorspoedig verlopen. Al voor dit onderzoek was ik bekend met en bij de Klas op Wielen, doordat ik in het derde jaar hier stage gelopen heb. Deze bekendheid zie ik als een voordeel, het leggen van contacten en het maken van afspraken met betrokkenen ging gemakkelijk. Dankzij de hulp van enthousiaste respondenten die graag hun bijdrage wilden leveren aan dit onderzoek, heb ik dit onderzoek naar wens kunnen afronden.

Ik wil Roeland Vollaard bedanken voor de mogelijkheid om mijn afstudeeropdracht bij de Klas op Wielen uit te voeren en het bieden van hulp wanneer ik dit nodig had. Daarnaast wil ik mijn scriptiebegeleider Peter Weijers bedanken voor de begeleiding bij het schrijven van het onderzoeksplan en dit eindrapport. Ook mijn ouders wil ik bedanken voor hun steun en adviezen tijdens het schrijven van deze scriptie. Ten slotte wil ik alle respondenten bedanken die bijdrage geleverd hebben aan dit onderzoek.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Melissa Verhoeven

Alkmaar, 28 april 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
Klas op Wielen.....	6
Wet Langdurige Zorg.....	7
Doel.....	7
Probleemstelling.....	7
Leeswijzer.....	8
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	9
Betrokkenen.....	9
<i>Klas op Wielen</i>	9
<i>Basisschool het Kompas</i>	11
<i>Voortgezet onderwijs het Clusius College</i>	12
<i>Zorginstelling de Vijfhoek</i>	12
Indicatiestelling.....	13
Inclusie.....	14
<i>Geschiedenis gehandicaptensector</i>	14
<i>Aspecten van inclusie</i>	15
<i>Inclusief onderwijs</i>	15

Hoofdstuk 3: Methode onderzoek.....	17
Literatuuronderzoek.....	17
Praktijkonderzoek.....	17
<i>Enquête.....</i>	17
<i>Interview.....</i>	18
<i>Observatie.....</i>	19
<i>Verloop onderzoek.....</i>	19
Hoofdstuk 4: Resultaten.....	20
Resultaten enquêtes.....	20
<i>Niet overeenkomende vragen ouders/voogden.....</i>	20
<i>Niet overeenkomende vragen medewerkers.....</i>	21
<i>Overeenkomende gesloten vragen ouders/voogden en medewerkers.....</i>	22
<i>Overeenkomende open vragen ouders/voogden en medewerkers.....</i>	25
Resultaten interviews.....	30
Resultaten observaties.....	36
<i>Observatieformulier 1.....</i>	36
<i>Observatieformulier 2.....</i>	39
Hoofdstuk 5: Conclusie en discussie.....	42
Conclusie deelvraag 1.....	42
Conclusie deelvraag 2.....	43
Conclusie deelvraag 3.....	44
Conclusie deelvraag 4.....	45
<i>Volgens de directeur van de Klas op Wielen.....</i>	45
<i>Volgens de medewerkers van de Klas op Wielen.....</i>	46
<i>Volgens de ouders/voogden van de Klas op Wielen.....</i>	47
<i>Volgens de kinderen van de Klas op Wielen.....</i>	48
<i>Volgens de docenten.....</i>	49
<i>Volgens de Vijfhoek.....</i>	50
Conclusie deelvraag 5.....	50
Conclusie hoofdvraag.....	51
Hoofdstuk 6: Aanbevelingen.....	53
Aanbeveling één: Het vervoer.....	53
Aanbeveling twee: Extra onderwijs.....	53
Aanbeveling drie: Reflectie bij medewerkers.....	53
Aanbeveling vier: Medische zorg.....	54
Bronnenlijst.....	55
Bijlagen.....	57
Bijlage A: Enquêtevragen.....	57
<i>Enquête ouders/voogden van de Klas op Wielen.....</i>	57
<i>Enquête medewerkers van de Klas op Wielen.....</i>	59
Bijlage B: Interviewvragen.....	62
<i>Interviewvragen directeur van de Klas op Wielen.....</i>	62
<i>Interviewvragen medewerkers van de Klas op Wielen.....</i>	62
<i>Interviewvragen docenten.....</i>	63
<i>Interviewvragen de Vijfhoek.....</i>	64
Bijlage C: Observatieplan.....	65
<i>Observatieplan.....</i>	65
<i>Observatieformulier.....</i>	66
Bijlage D: Verbatim interviews.....	68
<i>Directeur van de Klas op Wielen.....</i>	68
<i>Medewerkers van de Klas op Wielen A.....</i>	75
<i>Medewerker van de Klas op Wielen B.....</i>	79

<i>Docente van het Clusius College</i>	83
<i>Docente van het Kompas</i>	86
<i>Teamleider van de Vijfhoek</i>	89

Samenvatting

Er is tot nu toe is er een aantal jaar gewerkt aan de visie en missie van de Klas op Wielen en er zal een nieuw meerjarenplan opgesteld worden. De directeur van de Klas op Wielen wil daarom door middel van een tevredenheidsonderzoek onderzocht hebben wat de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *Wat zijn volgens de betrokken partijen de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen?*

Dit wordt onderzocht op basis van zes criteria die de Wet Langdurige Zorg voorschrijft aan instellingen. De zes gebieden zijn: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen. Daarvanuit kunnen diverse belanghebbende partijen hun mening geven over de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen. Onder de betrokken partijen vallen de directeur, medewerkers, ouders/voogden en kinderen van de Klas op Wielen, basisschool het Kompas, voortgezet onderwijs het Clusius College en een met de Klas op Wielen vergelijkbare instelling de Vijfhoek.

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is er ten eerste gestart met een literatuuronderzoek. In dat onderzoek zijn de betrokken partijen, een indicatiestelling en inclusie nader onderzocht. Vervolgens is er een enquête ingevuld door negen ouders/voogden van een kind en twintig medewerkers van de Klas op Wielen. Daarnaast zijn er zes interviews gehouden met de directeur en twee medewerkers van de Klas op Wielen, één docent van de basisschool het Kompas, één docent van het voortgezet onderwijs het Clusius College en met de teamleider van het orthopedisch dagcentrum de Vijfhoek. Tenslotte zijn er twee observaties gehouden, één bij een kind van de Klas op Wielen Kompas en het andere bij een kind op de locatie Clusius.

Deze verkregen informatie is geanalyseerd. Uit de analyse van de resultaten kwam dat het zorgaanbod van de Klas op Wielen gemiddeld een 8,4 krijgt van de in totaal 29 ouders/voogden en medewerkers die de enquête hebben ingevuld. Wanneer de Klas op Wielen dit cijfer wilt verhogen, kan er gekeken worden naar verbetering op het gebied van medische zorg en vervoer. Volgens de directeur, medewerkers en ouders heeft het een positieve werking als het zorgaanbod wordt aangevuld met een stuk 'echt' onderwijs. Naast het zorgaanbod op zich is er ook verbetering mogelijk bij de medewerkers zelf op het gebied van reflectie. Reflectie is onder andere nodig om het zorgaanbod van de Klas op Wielen zo goed mogelijk tot uitvoering te brengen.

Op basis hiervan wordt er aanbevolen dat de Klas op Wielen het vervoer kan verbeteren door het aanschaffen van een extra rolstoelbus of er zal samen met het al bekende taxibedrijf een plan opgesteld worden om zo van beide de praktische prioriteiten vorm te geven. Om het zorgaanbod aan te vullen met 'echt' onderwijs wordt de methode KlincBridge gestart en kan er mogelijk iemand met een onderwijsachtergrond ingehuurd worden. Om de reflectie bij medewerkers te verbeteren, kan er gestart worden met een intervisieprogramma. Tenslotte zal er met een verpleegkundige overlegd worden hoe de medische zorg aangepast kan worden.

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit hoofdstuk zal de Klas op Wielen en de Wet Langdurige Zorg aan bod komen. Vervolgens zal het doel en de probleemstelling van dit onderzoek worden beschreven. Tenslotte staat er in de leeswijzer de indeling van dit onderzoeksrapport vermeld.

Klas op Wielen

In 2011 is stichting Klas op Wielen opgericht en gestart. De Klas op Wielen is een dagcentrum en biedt kinderen met de leeftijd van 4 t/m 18 jaar met een ernstig meervoudige beperking goede en persoonlijke zorg en ondersteuning. Deze kinderen hebben ontheffing van de leerplicht doordat zij niet meekomen op het normale en/of speciaal onderwijs. Hiernaast brengt de Klas op Wielen kinderen met en zonder ernstig meervoudige beperkingen dagelijks met elkaar in contact. De zorg wordt dan ook uitsluitend aangeboden bij reguliere scholen. Dit gebeurt op twee locaties, namelijk bij de basisschool het Kompas en bij het voorgezet onderwijs het Clusius College in Alkmaar. De Klas op Wielen heeft het maximum aantal kinderen bereikt die op één van de twee locaties begeleid worden. Momenteel zijn dit 17 kinderen met een ernstig meervoudige beperking. Er is bewust gekozen om het maximum niet te verhogen en de stichting kleinschalig te houden (Klas op Wielen, 2017).

De Klas op Wielen begon vijf jaar geleden met één locatie op het basisonderwijs en bood begeleiding aan kinderen met een leeftijd van 4 t/m 11 jaar. Voor de kinderen ouder dan 11 jaar is er een recent project ontwikkeld en is er aansluiting gezocht en gevonden bij het Clusius College in Alkmaar (Klas op Wielen, 2017).

De Klas op Wielen biedt zoals gezegd uitsluitend zijn zorg aan bij reguliere basisscholen en dit heeft de 'Samen naar School' onderneming geïnspireerd. Samen naar School is opgericht vanuit de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK) en vindt dat elk kind, ongeacht zijn/haar beperking, zich maximaal moet kunnen ontwikkelen. Het NSGK zegt dat wanneer kinderen met en zonder beperking samen naar school gaan, zij het later ook vanzelfsprekend vinden om samen te leven, dit wordt inclusie genoemd (NSGK, 2017).

Er is tot nu toe is er een aantal jaar gewerkt aan de visie en missie van de Klas op Wielen en zal er een nieuw meerjarenplan opgesteld worden. De directeur van de Klas op Wielen wil daarom door middel van een tevredenheidsonderzoek onderzocht hebben wat de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn. Vanuit de Wet Langdurige Zorg zal het zorgaanbod aan de volgende criteria moeten voldoen: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen (Rijksoverheid, 2017). Op grond van deze gebieden zal er onderzocht worden wat de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn volgens betrokken partijen. Zo kunnen wellicht conflicten met belanghebbende partijen worden voorkomen doordat er tijdig geïnventariseerd wordt wat er mogelijk verbeterd kan worden aan het zorgaanbod en de methodische uitoefening hiervan door professionals. Om tot deze punten te komen, zullen verschillende partijen worden betrokken in het onderzoek. In dit onderzoek vallen de medewerkers, ouders/verzorgers en kinderen van de Klas op Wielen, basisschool het Kompas, voortgezet onderwijs het Clusius College en een met de Klas op Wielen vergelijkbare instelling de Vijfhoek onder de betrokken partijen. Vanuit verschillende belanghebbende groepen worden de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen in kaart gebracht, zodat er gewerkt kan worden aan het vasthouden van de sterke punten en het verbeteren van de minder sterke punten.

Wet Langdurige Zorg

Zoals eerder werd vermeld, zal een zorginstelling aan zes criteria van de Wet Langdurige Zorg moeten voldoen. Voordat er een keuze in zorginstelling gemaakt kan worden, heeft een kind een indicatie van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) nodig.

Gekeken naar de Wet langdurige Zorg krijgt een kind bij de Klas op Wielen zorg op de zes benoemde gebieden. Zo kan een kind op een locatie van de Klas op Wielen verblijven vanaf half 9 's ochtends tot half 6 's avonds. Daarnaast kan er vanuit de Klas op Wielen thuisondersteuning of logeeropvang geregeld worden. Tijdens het verblijf op de Klas op Wielen wordt er persoonlijke verpleging, verzorging en medische zorg onder leiding van vakkundige medewerkers en therapeuten geboden. De vooropstaande dagbesteding van de Klas op Wielen is inclusief onderwijs. Naast het onderwijs, zullen andere activiteiten die te maken hebben met inclusie ook worden behartigd, bijvoorbeeld door naar de bioscoop te gaan. De Klas op Wielen maakt gebruik van een rolstoeltoegankelijke bus waarin kinderen van en naar de Klas op Wielen gebracht worden. In de bus zit altijd een begeleider die de gesteldheid van de kinderen in de gaten kan houden. De Klas op Wielen biedt ergonomisch verantwoorde hulpmiddelen voor kinderen en medewerkers, zoals bijvoorbeeld een statafel en tillift (Klas op Wielen, 2017).

Doel

Het doel van dit onderzoek is om de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen volgens betrokken partijen in kaart te brengen door middel van een tevredenheidsonderzoek. Dit wordt onderzocht vanuit de zes gebieden van de Wet Langdurige Zorg: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen (Rijksoverheid, 2017). In dit onderzoek vallen de medewerkers, ouders/verzorgers en kinderen van de Klas op Wielen, basisschool het Kompas, voortgezet onderwijs het Clusius College en een met de Klas op Wielen vergelijkbare instelling de Vijfhoek onder de betrokken partijen.

Vanuit bovenstaande verschillende belanghebbende partijen wordt het zorgaanbod van de Klas op Wielen met zijn sterke en minder sterke punten uiteengezet op basis van de zes gebieden van de Wet Langdurige Zorg. Er ontstaat diversiteit doordat er verschillende partijen zijn met hun eigen belang bij de Klas op Wielen en zijn zorgaanbod.

Wanneer de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod de Klas op Wielen niet in kaart gebracht worden, kan er wellicht een conflict ontstaan tussen een betrokken partij en de Klas omdat er niet (meer) wordt voldaan aan elkaars behoeften. Met de resultaten van het onderzoek, kunnen er aanbevelingen geschreven worden om de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen vast te houden of te verbeteren.

Probleemstelling

Vanuit het doel van dit onderzoek is een probleemstelling geformuleerd, oftewel de hoofdvraag. Uit de hoofdvraag zijn vijf deelvragen naar voren gekomen. De vragen worden hieronder vermeld met daarbij welke onderzoeksmethode er gebruikt wordt om deze te beantwoorden.

Hoofdvraag

Wat zijn volgens de betrokken partijen de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen?

Onderzoeksmethoden

- Aan de hand van onderstaande deelvragen wordt de hoofdvraag uitgewerkt

Deelvraag 1

Wie zijn de betrokken partijen?

Onderzoeksmethoden

- Literatuuronderzoek

Deelvraag 2

Voor welke zorg is een kind bij de Klas op Wielen geïndiceerd volgens de literatuur en komt dit overeen met wat de Klas op Wielen aanbiedt?

Onderzoeksmethoden

- Literatuuronderzoek
- Interview met de directeur en twee medewerkers van de Klas op Wielen

Deelvraag 3

Wat zijn de overeenkomsten en/of verschillen in het zorgaanbod bij de Klas op Wielen en een andere zorgorganisatie met dezelfde doelgroep?

Onderzoeksmethoden

- Interview respondent van instelling de Vijfhoek in Heiloo
- Uitkomsten vergelijken met het zorgaanbod van de Klas op Wielen

Deelvraag 4

Wat zijn de sterke en minder sterke punten van de Klas op Wielen?

Onderzoeksmethoden

- Literatuuronderzoek
- Enquêtes van ouders/voogd van een kind en medewerkers van de Klas op Wielen
- Interviews directeur en twee medewerkers van de Klas op Wielen, één docent van het Kompas en één van het Clusius College
- Observaties van twee kinderen bij de Klas op Wielen met een ernstig meervoudige beperking

Deelvraag 5

Wat kan de Klas op Wielen doen om het zorgaanbod vast te houden of te verbeteren om aan de behoeftes van de betrokken partijen te blijven voldoen?

Onderzoeksmethoden

- Uitkomsten interviews en enquêtes met elkaar vergelijken
- Concrete aanbevelingen

Leeswijzer

Het tweede hoofdstuk in dit eindrapport is het theoretisch kader, oftewel een onderzoek op basis van literatuur. Hoofdstuk drie beschrijft de methode van het onderzoek, hierin wordt beschreven hoe het literatuur –en praktijkonderzoek is uitgevoerd en verlopen. Het vierde hoofdstuk geven de objectieve resultaten van het praktijkonderzoek weer. In hoofdstuk vijf worden er uit de resultaten conclusies getrokken. Door middel van de verworven informatie in het theoretisch kader en uit het praktijkonderzoek zal er antwoord worden gegeven op de hoofd- en deelvragen. Daarnaast zal er een discussie beschreven worden. Het zesde hoofdstuk beschrijft aanbevelingen. Hierna volgen de bronnenlijst en bijlagen.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

De basis van het onderzoek is de literatuur. De literatuur die samenhangt met het onderzoek, is mede als voorbereiding voor het praktijkonderzoek. Dit hoofdstuk gaat in op de betrokkenen bij het onderzoek, de indicatiestelling en inclusie.

Betrokkenen

Bij het onderzoek zijn de medewerkers en de directeur van de Klas op Wielen, de ouders/voogden en hun kind, de basisschool het Kompas, het voortgezet onderwijs het Clusius College en de zorginstelling de Vijfhoek in Heiloo betrokken.

Klas op Wielen

Organisatie

De Klas op Wielen biedt kinderen met de leeftijd van 4 t/m 18 jaar met een ernstig meervoudige beperking goede en persoonlijke zorg en ondersteuning. Deze kinderen zijn tevens uit de leerplicht gehaald doordat zij niet meekomen op het normale en/of speciaal onderwijs. Hiernaast brengt de Klas kinderen met en zonder ernstig meervoudige beperking dagelijks met elkaar in contact. De zorg wordt dan ook uitsluitend aangeboden bij 'gewone' scholen. Dit gebeurt op twee locaties, namelijk bij de basisschool het Kompas en bij het voortgezet onderwijs op het Clusius College (Klas op Wielen, 2017).

De Klas op Wielen heeft drie doelstellingen. De eerste doelstelling van de Klas op Wielen is dat zij kinderen met een ernstig meervoudige beperking goede en persoonlijke zorg en ondersteuning geven. Dit kan alleen worden verwezenlijkt met veel en goed opgeleid personeel. De dienstverlening, beloningsbeleid, stage-beleid en vrijwilligersbeleid van de Klas op Wielen is daarop gericht. De tweede doelstelling van de Klas op Wielen is om kinderen met en zonder ernstig meervoudige beperking dagelijks met elkaar in contact te brengen. Alle kinderen kunnen door dit contact van elkaar leren en plezier beleven. Daarom wordt deze zorg en ondersteuning ook alleen aangeboden bij een reguliere basisschool en voortgezet onderwijs. De derde doelstelling van de Klas op Wielen is dat zij willen vaststellen wat er in de zorg en ondersteuning van kinderen met een ernstig meervoudige beperking goed werkt. De Klas op Wielen werkt mee aan (wetenschappelijk) onderzoek naar vormen van ondersteuning. Zoals bijvoorbeeld een onderzoek naar de (meer)waarde van de inclusieve ondersteuning waar de Klas op Wielen mee werkt (Klas op Wielen, 2017).

Het zorgaanbod van de Klas op Wielen komt overeen met de verschillende zorggebieden uit de Wet Langdurige Zorg. Voor meer informatie over de indicatiestelling van de Wet Langdurige Zorg zie bladzijde 17. De Klas op Wielen is een zorginstelling waar kinderen met een ernstig meervoudige beperking persoonlijke zorg krijgen en in hun dagbesteding activiteiten ondernemen op een inclusieve manier. Verdere informatie over inclusie staat beschreven op bladzijde 19. De kinderen worden gebracht en gehaald van en naar de locatie met een rolstoeltoegankelijke bus. Naast persoonlijke verpleging en verzorging is er ook medische zorg aanwezig die gegeven wordt door gekwalificeerde verpleegkundigen en fysiotherapeuten. De Klas op Wielen biedt ergonomisch verantwoorde hulpmiddelen voor kinderen en medewerkers, zoals bijvoorbeeld een statafel en tillift (Klas op Wielen, 2017).

Medewerkers

Bij de Klas op Wielen werken medewerkers met ervaring en kennis met het aanbieden van ondersteuning voor kinderen met een ernstig meervoudige beperking. Naast vaste medewerkers zijn er ook stagiaires en vrijwilligers actief. Stagiaires zijn er vanuit een opleiding in de sector zorg en welzijn, maar ook vanuit het voortgezet onderwijs, zogenoemd 'snuffelstages'. De combinatie van ervaring en nieuwe kennis en inzichten kunnen elkaar versterken (Klas op Wielen, 2017).

Bij de Klas op Wielen wordt er gewerkt met één-op-één begeleiding en uitgevoerd door (cliënt)begeleiders. Deze begeleiding bestaat uit verzorgende, verplegende en ondersteunende taken. Doordat er één-op-één begeleiding is, kan een kind met ondersteuning van zijn/haar begeleider gemakkelijk meedoen aan een les op de basisschool of het voortgezet onderwijs. Ook inclusiemomenten buiten de onderwijsinstellingen zijn mogelijk door deze vorm van begeleiding. Naast het begeleiden van een kind op de groep, stelt een cliëntbegeleider samen met de ouders/voogden een zorg/leerplan op voor het kind met hierin zijn/haar kwaliteiten, leerdoelen en begeleidingsafspraken (Klas op Wielen, 2017).

Kind met een ernstig meervoudige beperking

Een belangrijke partij bij dit onderzoek is een kind met een leeftijd tussen de 4 en 18 jaar met een ernstig meervoudige beperking die begeleiding krijgt van de Klas op Wielen.

Ernstig meervoudige beperking (EMB) is een term voor mensen die naast een ernstige verstandelijke beperking ook een lichamelijke beperking hebben. Van complexe problematiek is altijd sprake. Vanaf de geboorte of in de eerste levensjaren zijn de verschillende aspecten te onderscheiden: er is sprake van een zeer ernstige verstandelijke beperking in combinatie met een lichamelijke beperking. Vaak is een extra stoornis zoals epilepsie of reflux ook aanwezig. Het IQ is lager dan 25 en de ontwikkelingsleeftijd stagneert bij een maximum van 24 maanden. Er is geen of geringe communicatie mogelijk door woorden of gebaren. Iemand met een ernstig meervoudige beperking kan niet of nauwelijks bewegen en heeft frequent ernstige zintuiglijke beperkingen en prikkelverwerkingsstoornissen. Daarnaast is er een verhoogd risico op gezondheidsproblemen. Voor mensen met EMB is de gehele dag intensieve ondersteuning nodig (Platform EMG, 2017).

De zeer ernstig verstandelijke beperking wordt meestal veroorzaakt door een hersenbeschadiging. De oorzaak hiervoor kan zijn een chromosomale afwijking, een stofwisselingsziekte, een infectie of complicaties voor, gedurende of na de zwangerschap. Door het letsel in de hersenen kan de prikkelverwerking, het zicht, het gehoor, de tast, de reuk, de smaak, het evenwichtsgevoel en het houdings- en bewegingsgevoel beschadigd zijn. Het gevolg daarvan is dat mensen met EMB ernstige beperkingen hebben in hun communicatieve vaardigheden en beschikken vaak niet over een actief of passief taalbegrip (Platform EMG, 2017).

Mensen met een ernstig meervoudige beperking hebben intensieve ondersteuning nodig. Persoonlijke ondersteuning is ondersteuning op maat en is een bouwsteen om gelijkwaardig burgerschap te bevorderen (Schuurman & Zwan, 2009). Gekeken naar de Klas op Wielen wordt er intensieve persoonlijke ondersteuning aan kinderen met EMB geboden. De ondersteuningsbehoefte wordt per individu vastgelegd in een zorg/leerplan. Het zorg/leerplan is een ondersteuningsplan waarin individuele doelen worden opgesteld, gekeken naar de kwaliteiten en behoeften van het individu (Klas op Wielen, 2017).

Om aan de ondersteuningsbehoefte van een kind met een ernstig meervoudige beperking te voldoen wordt er één-op-één begeleiding geboden. Door deze persoonlijke begeleiding kan intensief gewerkt worden aan de opgestelde leerdoelen in het zorg/leerplan. Naast dat er gewerkt wordt aan het zorg/leerplan, gaat een kind met een ernstig meervoudige beperking naar school. Een hele lesdag volgen is voor de kinderen van de Klas op Wielen niet haalbaar, vanwege concentratieproblemen of prikkelverwerking. Er zal daarom uitsluitend worden meegedaan aan de lessen die aansluiten bij de kwaliteiten van het individu. Wanneer er meegedaan wordt aan de lessen, zal er altijd een medewerker van de Klas op Wielen aanwezig zijn. De medewerker zal de gesteldheid van het kind in de gaten te houden en de kinderen van de basisschool of het voortgezet onderwijs de mogelijkheid bieden om contact te maken en activiteiten te ondernemen met het kind van de Klas op Wielen. In het programma van het individu kunnen naast inclusief onderwijs, ook therapeutische sessies verwerkt zijn, zoals fysiotherapie of muziektherapie (Klas op Wielen, 2017).

Ouders/voogden

Naast de kinderen met een ernstig meervoudige beperking zijn de ouders van deze kinderen ook belangrijk voor de Klas op Wielen. De organisatie heeft met beide groepen te maken.

Er wordt dan ook samengewerkt door de medewerkers van de Klas op Wielen en de ouders/voogden van een kind. Ten eerste wordt er samen met de ouders/voogden een zorg/leerplan opgesteld voor het kind. Dit houdt in dat er doelen worden opgesteld waar het gehele jaar aan gewerkt wordt samen met de cliëntbegeleider, de doelen kunnen bijvoorbeeld gericht zijn op het verbeteren van de motoriek of het uiten van behoeften met een ondersteuningsprogramma. Naast leerdoelen voor het kind worden er ook

begeleidingsafspraken opgesteld. Na het jaar wordt er een evaluatie gehouden met de cliëntbegeleider en de ouders/voogden en nieuwe doelen opgesteld (Klas op Wielen, 2017).

Naast het zorg/leerplan worden vragen beantwoord of onvrede bij de ouders/voogden besproken en opgelost. Ook is er een oudercommissie die bestaat uit een aantal ouders/voogden van de kinderen. Beslissingen die genomen moeten worden of advies over andere belangrijke zaken rondom bijvoorbeeld de organisatie gaan eerst langs de oudercommissie. De behoeften van de ouders/voogden is dat zij de beste ondersteuning en zorg willen voor hun kind. Door inbreng te hebben in deze ondersteuning en betrokken worden bij de organisatie, wordt er gezamenlijk gekeken naar de beste zorg en ondersteuning die bij het kind past (Klas op Wielen, 2017).

Basisschool het Kompas

Het Kompas is een katholieke basisschool gelegen in Alkmaar en is opgestart in 1978. Op school wordt er cognitief geleerd, maar de schoolstructuur is ook gebaseerd op de waarden en normen vanuit een katholieke traditie. Zo is naast het leren van vaardigheden en het opdoen van kennis, een attitude herkenbaar waarbij respect, luisteren en empathie belangrijke aspecten zijn. Samen met ouders wil het Kompas de kinderen laten ontwikkelen tot zelfstandig denkende mensen met zelfvertrouwen. Daarom staan de waarden zelfontplooiing, onderlinge ondersteuning, open staan voor ieders mogelijkheden, verantwoordelijkheid en het bespreekbaar maken en oplossen van conflicten centraal. Het Kompas geeft kinderen de kans om ervaringen uit hun leefwereld te beschrijven, te verhelderen en met elkaar te bespreken. De ervaringen van het kind worden op deze manier waardevol en kunnen er relevante vaardigheden en inzichten ontstaan. Bovenaan staande wil het Kompas dat het kind met plezier naar school gaat. Er wordt gewerkt aan een fijne sfeer in de groepen en de leerkrachten willen alles uit het kind halen wat er in zit (SAKS, 2017).

Bij de Klas op Wielen wordt er per individu gekeken naar aansluiting op het gebied van leeftijd, kwaliteit en behoefte in de onderwijsinstelling. Volgens deze punten krijgen de kinderen van de Klas op Wielen een vaste klas op basisschool het Kompas toegewezen. Op deze manier kunnen de kinderen contact maken en samen spelen en leren. Er wordt zo veel mogelijk gestreefd naar een gelijke leeftijdsgrens. Een kind van de Klas op Wielen die 6 jaar is, zal aansluiting vinden bij groep 3. De kwaliteiten en behoeften van een kind worden ook meegenomen in het aansluiten bij een les. Een aantal kinderen van de Klas op Wielen maken gebruik van een spraakcomputer. Voor hen kunnen taallessen op de basisschool interessant zijn. Voor iemand die geen gebruik maakt van een spraakcomputer, maar het prettig vindt om te bewegen, kunnen gymlessen de aansluiting vormen. Naast de lessen zijn vrij spelen en kringgesprekken voor de kinderen van de Klas op Wielen ook van toepassing. Op die manier worden kinderen met een ernstig meervoudige beperking betrokken bij de groep en de dagelijkse bezigheden, ook al kan niet elk kind van de Klas op Wielen zijn/haar verhaal delen (Klas op Wielen, 2017).

Voortgezet onderwijs het Clusius College

Het Clusius College is voortgezet onderwijs in Alkmaar, waar voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) wordt aangeboden met de niveaus beroepsgerichte, kaderberoepsgerichte en gemengde leerweg. Het Clusius College wil de leerlingen opleiden voor het leven en werken in een groene wereld en bewerkstelligt dit door eigentijds en aantrekkelijk onderwijs aan te bieden. Naast theorievakken biedt de school daarom gevarieerde praktijklessen aan die onder meer gaan over bloemen, planten, dieren, duurzaamheid en voedsel. Welke praktijkrichting bij de leerling past, wordt aan het einde van leerjaar twee bepaald. Het Clusius College vindt het belangrijk dat de leerlingen met plezier naar school gaan en dat school een plaats moet zijn waar zij zich veilig en geaccepteerd voelen. De sfeer op school en de individuele begeleiding die gegeven wordt zijn mede bepalend voor mate waarin gepresteerd kan worden (Reenen, 2016).

De samenwerking tussen de Klas op Wielen en het voortgezet onderwijs het Clusius College is een primeur in Nederland. Kinderen in het reguliere voortgezet onderwijs zijn leerplichtig t/m 16 jaar mits ze een startkwalificatie hebben, anders zijn ze leerplichtig tot en met 18 jaar (Rijksoverheid, 2017). Kinderen met een beperking met een leeftijd van 11 t/m 18 jaar krijgen bij de Klas op Wielen de kans om het inclusief onderwijs te volgen op het voortgezet onderwijs. Door aan te sluiten bij een praktijkgerichte school, worden er mogelijkheden gecreëerd om kinderen met en zonder beperking samen naar school te laten gaan. Bij de praktijkvakken die het Clusius College biedt, sluit de Klas op Wielen aan. Zo zijn er de vakken voeding, plant, bloem en dier. Door mee te doen aan deze lessen, worden de zintuigen van de kinderen van de Klas op Wielen geactiveerd. De kinderen zullen met hun individuele mogelijkheden structuren van planten, voedsel, bloemen en dieren voelen, geuren ruiken, smaken proeven, geluid horen en/of de omgeving zien. Wanneer een kind slechtziend is, worden andere zintuigen wellicht versterkt waardoor de structuur en geur van bijvoorbeeld een bepaalde bloem interessant zijn. Tot nu toe wordt de meeste aansluiting gevonden bij de eerste en tweede klassen van het Clusius College. De leeftijd en de gevarieerde praktijklessen die zij krijgen staan het meest in verbinding met de leeftijd, kwaliteit en behoefte van een kind bij de Klas op Wielen (Klas op Wielen, 2017).

Zorginstelling de Vijfhoek

De Vijfhoek is een orthopedagogisch dagcentrum voor kinderen van 0 tot 18 jaar met een ontwikkelingsachterstand. De doelgroepen van de Vijfhoek zijn: kinderen met een verstandelijke of meervoudige beperking, kinderen met autisme of een soortgelijke contactstoornis, kinderen met een ontwikkelingsachterstand met onbekende oorzaak, kinderen met gedragsstoornissen, kinderen met eet- en drinkproblemen en kinderen die naast een verstandelijke beperking ook op ander gebied ondersteuning nodig hebben, zoals bij epilepsie, (Sociale kaart Nederland, 2017).

De begeleiding op het dagcentrum kan doordeweeks, op zaterdag en gedurende schoolvakanties plaatsvinden. Naast, dat de Vijfhoek een dagcentrum is, bieden zij ook ambulante begeleiding aan kinderdagverblijven, onderwijs of thuis. Het doel van de Vijfhoek is het stimuleren van de ontwikkeling, het bieden van begeleiding en verzorging op maat aan kinderen met een beperking. De Vijfhoek biedt deze hulp door bij aanvang gedurende vier maanden het kind te observeren. Na zes weken zal er een begeleidingsplan met doelen voor het kind opgesteld worden met hierin opgenomen dat iedere zes weken een evaluatie plaats zal vinden. De Vijfhoek werkt met een multidisciplinair team (Sociale kaart Nederland, 2017).

Zorginstelling de Vijfhoek wordt bij dit onderzoek betrokken omdat zij zorg verlenen aan kinderen met een ernstig meervoudige beperking, dezelfde doelgroep als de Klas op Wielen. Vanuit de Wet Langdurige Zorg zal het zorgaanbod aan zes criteria moeten voldoen. Interessant om te onderzoeken is hoe de Vijfhoek deze zes criteria vormgeeft en wat voor effect dat heeft. Daarvanuit kan er gekeken worden wat de overeenkomsten en verschillen met het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn. Op die manier kan er wellicht informatie naar voren komen die de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen aansterken of verzwakken.

Indicatiestelling

Tot 2015 werd de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) gehanteerd. Na 2015 zijn de taken die onder de AWBZ vielen, ondergebracht bij bestaande wetten zoals de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Zorgverzekeringswet (ZVW). Ook zijn er nieuwe wetten gevormd zoals de Wet Langdurige Zorg (WLZ) en de Jeugdwet om de taken van de AWBZ over te nemen (Oers, 2015).

De AWBZ was in 1968 oorspronkelijk gestart voor zware en langdurige zorg voor bijvoorbeeld mensen met een ernstige beperking en mensen in de ouderenzorg. De AWBZ werd verder uitgebreid doordat er meer vormen van zorg en ondersteuning ondergebracht

werden bij deze wet. De wet werd hierdoor steeds complexer en bureaucratischer. In 2015 is de AWBZ zozegzegd afgeschaft. Voor mensen die langdurige en intensieve zorg nodig hebben is de Wet Langdurige Zorg de opvolger van de AWBZ (Kaspers, 2015).

Om in aanmerking te komen voor de zorg vanuit de WLZ is er een indicatiestelling nodig. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) geeft deze indicatie af indien er wordt voldaan aan de voorwaarden. Enkele voorwaarden kunnen zijn dat er intensieve zorg en toezicht nodig is. Wanneer er een WLZ-indicatie is afgegeven kan er gekozen worden voor verblijf in een zorginstelling. Er kan ook gekozen worden om thuis te blijven wonen met intensieve zorg. De laatste optie is alleen mogelijk wanneer de situatie thuis geschikt is om doelmatig en verantwoord zorg te krijgen. De Wet Langdurige Zorg biedt zorg op 6 verschillende gebieden: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen (Rijksoverheid, 2017).

Indien er gekozen wordt om thuis zorg te ontvangen, beoordeelt het zorgkantoor of dit verantwoord en doelmatig is, oftewel of er gezond en veilig thuis gewoond kan blijven. Het zorgkantoor bespreekt welke mogelijkheden er zijn om zorg thuis te ontvangen. De eerste optie is het 'volledig pakket thuis' (vpt) en betekent dat de zorgaanbieder alle zorg thuis levert. Hieronder behoren bijvoorbeeld maaltijden, huishoudelijke hulp en dagbesteding. De gemaakte afspraken worden beschreven in het zorgplan. De tweede optie is het 'modulair pakket thuis' (mpt) en houdt in dat verschillende zorgaanbieders zorg thuis leveren. Het verschil met het vpt is dat er in het modulair pakket thuis geen zorg wordt geleverd in de vorm van maaltijden of hulp bij het huishouden. Ook hier worden de afspraken beschreven in het zorgplan. Als derde optie is het persoonsgebonden budget (pgb). Dit is een geldbedrag waarmee er zelf zorg ingekocht kan worden en er zelf bepaald kan worden welke zorgverleners er ingehuurd worden. De gemaakte afspraken met de zorgaanbieder worden vastgelegd in een zorgverleningsovereenkomst. Controle van de gemaakte afspraken en het betalen van de zorgverleners gebeurt via de Sociale Verzekeringsbank (Rijksoverheid, 2017).

Er kan gekozen worden voor de zorginstelling Klas op Wielen wanneer een kind een indicatie heeft van het CIZ. Het kind krijgt bij de Klas op Wielen zorg op de zes gebieden uit de Wet Langdurige Zorg. Zo kan een kind op een locatie van de Klas op Wielen verblijven vanaf half 9 's ochtends tot half 6 's avonds. Tijdens deze dag biedt de Klas op Wielen persoonlijke verpleging, verzorging en medische zorg onder leiding van vakkundige medewerkers en therapeuten. De vooropstaande dagbesteding van de Klas op Wielen is inclusief onderwijs. Naast het onderwijs, zullen andere activiteiten die te maken hebben met inclusie ook worden behartigd, bijvoorbeeld door naar de bioscoop te gaan. De Klas op Wielen maakt gebruik van een rolstoeltoegankelijke bus waarin kinderen van en naar de Klas op Wielen gebracht worden. In de bus zit altijd een begeleider die de gesteldheid van de kinderen in de gaten kan houden. De Klas op Wielen biedt ergonomisch verantwoorde hulpmiddelen voor kinderen en medewerkers, zoals bijvoorbeeld een statafel en tillift (Klas op Wielen, 2017).

Inclusie

Er wordt gesproken van inclusie wanneer ieder mens, ongeacht zijn/haar mogelijkheden en beperkingen, wordt opgenomen in de samenleving en hierbij de kans krijgt om zijn/haar leven naar eigen inzicht in te vullen om gelijkwaardig deel te nemen aan de maatschappij (Vosters & Romulus & Heemskerk, 2013). Inclusie is een proces van de laatste jaren, voorheen werd er namelijk anders gedacht over mensen met een beperking. Hieronder staat de globale geschiedenis omtrent de gehandicaptensector vermeld. Vervolgens wordt er ingegaan op de begrippen participatie, empowerment, inclusie en passend onderwijs.

Geschiedenis gehandicaptensector

Mensen met een verstandelijke beperking werden tot ver in de negentiende eeuw beschouwd als bezeten, gek of onbruikbaar en werd gelijk gesteld met psychiatrische stoornissen. Na 1890 kwam de ontwikkeling in de zorg voor verstandelijk beperking los te staan van de psychiatrie. Vanaf dat punt kunnen er vijf perioden onderscheiden worden, met elk een eigen zorgmodel en visie op zorg:

1. Barmhartigheidsmodel (1850-1945)
In dit model komen de woorden 'opbergen en verzorgen' naar voren. Mensen met een verstandelijke beperking waren afwijkend, zwakzinnig en hadden daarom zorg nodig. Daartegenover waren deze mensen onvoorspelbaar en moest de maatschappij tegen hen beschermd worden. In 1880 werden er inrichtingen opgericht waar mensen met een verstandelijke beperking arbeid konden verrichten. Op die manier waren deze mensen nuttig, omdat zij goed en goedkoop werk verrichtten.
2. Medisch model (1945-1960)
In dit model staan de woorden 'verplegen en verzorgen' centraal. In deze tijd werden mensen met een verstandelijke beperking gezien als patiënten en als ziek beschouwd. Doctoren en verplegers waren er voor om zorg te bieden aan hen.
3. Ontwikkelingsmodel (1960-1970)
In dit model komen de woorden 'ontwikkelen en opvoeden' naar voren. In de jaren zestig was er een democratisering golf en legde de nadruk op gelijkheid en mogelijkheden van persoonlijke groei en ontwikkeling. In deze tijd werd er ook gezien dat mensen met een geestelijke beperking niet ziek waren, maar een achterstand hadden in hun ontwikkeling. Door goede begeleiding en training konden ook zij zich ontwikkelen. Zo kwam de normalisatiegedachte op gang dat geestelijk beperkte mensen dezelfde kansen horen te krijgen op een normaal leven in de maatschappij als mensen zonder beperking.
4. Integratiemodel (1970-1990)
In dit model staan de woorden 'wonen en leven' centraal. Op de normalisatiegedachte komt kritiek. Het uitgangspunt van deze gedachte wordt veranderd. Wat eerst 'zoveel mogelijk normaal maken' was, wordt dat nu 'acceptatie'. En zo ontstaat de integratiegedachte. Er worden kleinschalige wooninrichtingen gebouwd voor mensen met een verstandelijke beperking in een woonwijk.
5. Zorg op maat (sinds 1990)
In dit model komen de woorden 'acceptatie en respect' naar voren. Mensen met een verstandelijke beperking worden gezien als individuen. Allen met een eigen beschikkingsrecht en recht op individuele keuzes. De zorg die zij krijgen is afgestemd op de individuele behoeftes (Graaff, 1999).

De Klas op Wielen levert zorg op maat, zoals het vijfde model het benoemt. De kinderen met een ernstig meervoudige beperking worden gezien als individuen. Door middel van het zorg/leerplan worden de individuele behoeftes in kaart gebracht en omgezet in leerdoelen en begeleidingsdoelen. Op die manier kunnen de talenten en behoeftes van het kind optimaal worden benut. De woorden acceptatie en respect zijn niet alleen van toepassing binnen de Klas op Wielen, maar kinderen met een ernstig meervoudige beperking worden door inclusie ook in de samenleving geaccepteerd en gerespecteerd.

Aspecten van inclusie

Er zijn verschillende elementen die bijdragen aan de vorming van inclusie, zoals participatie en empowerment. Deze begrippen worden nader uitgelegd. Vervolgens zal het verschil tussen integratie en inclusie benoemd worden.

Participatie is een onderdeel van inclusie. Er bestaan verschillende vormen van participatie. Ten eerste de fysieke participatie waar het gaat om wonen, opleiding, vrije tijd en werken. Hierbij gaat het er om dat mensen met een beperking fysiek het gevoel hebben dat zij erbij horen in bovenstaande sectoren. De tweede vorm is functionele participatie waarbij het gaat

om het gebruik maken van sociale en reguliere voorzieningen door mensen met een beperking (Schuurman & Zwan, 2009). De derde vorm is sociale participatie waarbij het draait om deelname aan formele en informele verbanden. Onder formele verbanden vallen de familie- en vriendenkring. Sport, onderwijs en arbeid vallen onder informele verbanden. Naast deze drie vormen wordt er ook onderscheid gemaakt in horizontale en verticale participatie. Horizontale participatie houdt in dat er een actieve opstelling is in de directe leefomgeving, zoals bij vrijwilligerswerk of burenhulp. Verticale participatie is gericht op het beleidsniveau waar meedenken, meesturen en meebeslissen belangrijk zijn. Afhankelijk van de mate van inzet die een deelnemer toont, wordt er onderscheid gemaakt in actieve en passieve participatie (Vosters et al., 2013).

Naast participatie is ook empowerment een belangrijk aspect bij het realiseren van inclusie. Principes zoals, gelijkwaardigheid, diversiteit, gelijke kansen op ontplooiing, sociale rechtvaardigheid, het recht op steun en zorg waar dat nodig is om gelijke kansen te verwezenlijken zijn belangrijk voor het definiëren van empowerment en inclusie. Succeservaringen leiden tot versterking van verdere ontwikkelingen en competenties (Vosters et al., 2013).

Integratie en inclusie zijn twee begrippen waarbij de betekenissen vaak worden verwisseld. Het verschil tussen beiden is belangrijk om te benoemen. Integratie richt zich op de beperkingen en wordt er gekeken naar bijvoorbeeld het proces waarbij instanties, instellingen en bedrijven voor toegankelijkheid dienen te zorgen voor mensen met een beperking. Inclusie richt zich op de mogelijkheden van een persoon en het creëren van condities om deze maximaal tot uiting te laten komen. Bij inclusie wordt er gesproken over de vanzelfsprekendheid dat mensen met een beperking worden geaccepteerd en gewaardeerd (Schuurman & Zwan, 2009).

De verschillende bovenstaande aspecten zijn wegen die leiden naar inclusie. Daarbij draait het om de gedachtegang dat mensen met een beperking individuen zijn en als vanzelfsprekend worden beschouwd in de samenleving (Schuurman & Zwan, 2009).

Inclusief onderwijs

Inclusief onderwijs is volgens Franke (2008) een onderwijsvisie. Alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, kunnen dezelfde scholen bezoeken en het onderwijsprogramma volgen dat is afgestemd op hun eigen mogelijkheden. Leerlingen leren van en met elkaar indien zij worden onderwezen in dezelfde leer- en leefgemeenschap (Franke, 2008). Elke leerling is een individu en in een groep is er diversiteit aanwezig. Het doel van inclusie is niet om mensen gelijk te behandelen, maar juist dat er diversiteit is en zij ook verschillend behandeld mogen worden, zodat zij gelijke kansen krijgen om hun talenten te ontplooiën. Inclusief onderwijs ziet de verschillen tussen leerlingen als een meerwaarde die een bijdrage kunnen leveren aan het leerproces (Vosters et al., 2013).

Inclusie, en dus ook inclusief onderwijs, is voor alle leerlingen (kinderen, jongeren en volwassenen) met en zonder leer- of gedragsmoeilijkheden, zorgbehoefte, verstandelijke beperking, stoornis, hoogbegaafdheid, geslacht, culturele achtergrond en/of sociaaleconomische status (Vosters et al., 2013). Door het Britse Centre for Studies on Inclusive Education (2017) zijn er drie hoofdredenen voor inclusie opgesteld. De eerste is 'iedereen is gelijkwaardig.' De tweede is 'iedereen hoort erbij.' De laatste hoofdreden is 'iedereen heeft recht op goed onderwijs.'

Het onderwijs is een plek om inclusie op een positieve manier vorm te geven. Volwaardige deelname aan de samenleving start bij het wel of niet deelnemen aan het onderwijssysteem. Het onderwijs biedt kinderen op jonge leeftijd om te leren gaan met diversiteit. Er worden gelijke onderwijskansen geboden, maar tegelijkertijd ook maatschappelijke kansen (Vosters et al., 2013). Wel staat de situatie in Nederland in contrast met die in het buitenland. Veel

landen, waaronder Spanje, Italië, Scandinavische landen en sommige staten van de Verenigde Staten, hebben de keuze gemaakt om inclusief onderwijs voor alle scholen verplicht te stellen. Daar heeft de overheid zich nadrukkelijk verbonden aan het principe dat een reguliere school een plaats is waar alle leerlingen samen naar toe gaan. Ongeacht sociaaleconomische achtergrond, etnische afkomst, beperking of handicap. Leerlingen met een beperking hebben waar nodig en gewenst ondersteuning nodig. Niet met het stigma 'zorgleerling', maar als persoon die volwaardig deelneemt aan het schoolleven en daarvoor ondersteuning behoeft (Schuurman & Zwan, 2009).

Alhoewel inclusief onderwijs in Nederland nog niet verplicht is gesteld door de overheid, benutten de Klas op Wielen en andere Samen naar School ondernemingen de behoeften en talenten van kinderen met een ernstig meervoudige beperking op een inclusieve manier. Per individu wordt er gekeken naar wat de mogelijkheden, talenten en behoeften zijn en hoe deze benut kunnen worden. Een voorbeeld kan zijn dat een kind bij de Klas op Wielen vrolijk wordt van muziek. Door mee te doen aan de muzieklus op de basisschool en betrokken te worden door zijn klasgenoten bij het bespelen van een instrument is een voorbeeld van inclusief onderwijs. De drie hoofdredenen voor inclusie opgesteld door het Britse Centre for Studies on Inclusive Education komen in het voorbeeld hierboven terug. Het onderwijs is een positieve ingang om vorm te geven aan inclusie. Niet alleen worden er gelijke onderwijs en maatschappelijke kansen gecreëerd, ook leren kinderen op jonge leeftijd omgaan met diversiteit (Schuurman & Zwan, 2009).

Hoofdstuk 3: Methode onderzoek

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek, waarbij gebruik gemaakt wordt van literatuuronderzoek en een praktijkonderzoek. In het praktijkonderzoek zullen er interviews worden gehouden en enquêtes worden ingevuld waarna deze zullen worden geanalyseerd. Deze gegevens kunnen bruikbare inzichten opleveren.

Literatuuronderzoek

De basis van het onderzoek is de literatuur. De literatuur die samenhangt met het onderzoek, is mede als voorbereiding voor het praktijkonderzoek. Op die manier kan er een duidelijker beeld geschetst worden over wat het zorgaanbod van de Klas op Wielen inhoudt en wat hierin de sterke en minder sterke punten kunnen zijn.

Onderwerpen die aan bod zijn gekomen, zijn de betrokkenen van dit onderzoek, indicatiestelling, Wet Langdurige Zorg, de geschiedenis van de gehandicaptenzorg, inclusie en inclusief onderwijs. Voor het literatuuronderzoek is er gebruik gemaakt van nationale boeken, tijdschriften, (inter)nationale internetsites en documenten van de Klas op Wielen. De gebruikte informatie is via de APA-richtlijnen verwerkt in het onderzoek. Alle gebruikte bronnen staan aan het einde van het onderzoek in de bronnenlijst vermeld.

Praktijkonderzoek

Het praktijkonderzoek is het tweede gedeelte van het onderzoek. Hierin wordt gebruik gemaakt van interviews, enquêtes en observaties om specifieke informatie te verwerven van de betrokkenen van de Klas op Wielen over de tevredenheid van het zorgaanbod. Wat zijn hierin sterke punten en wat zijn de verbetermogelijkheden? De betrokkenen die in het onderzoek naar voren komen zijn de ouders/voogden van een kind, het kind zelf, de medewerkers, de directeur, een selectie leraren van het Kompas en het Clusius College en de instelling met dezelfde doelgroep als de Klas op Wielen: de Vijfhoek in Heiloo.

Enquête

Er is gebruik gemaakt van een semigestructureerde enquête voor de aantal ouders/voogden van een kind bij de Klas op Wielen en de aantal medewerkers van de Klas op Wielen. Beide partijen zijn een groot onderdeel van de Klas op Wielen en van cruciaal belang bij dit

tevredenheidsonderzoek. Het doel van deze enquêtes is te achterhalen wat de ouders/voogden van een kind bij de Klas op Wielen en de medewerkers sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen vinden en wat zij graag anders of beter zien.

Bij een semigestructureerde enquête kunnen van zowel open als gesloten vragen gebruik gemaakt worden. Op die manier kan er op een gesloten vraag doorgevraagd worden met een open vraag. Voor beide partijen is een aparte enquête opgesteld om bij hen aan te sluiten. De opbouw van de enquêtes is in drie thema's verdeeld. Er zijn namelijk niet overeenkomende vragen, overeenkomende gesloten vragen en overeenkomende open vragen gesteld aan de ouders/voogden en medewerkers van de Klas op Wielen. Niet overeenkomende vragen zijn algemene vragen die alleen betrekking hebben op de ouders/verzorgers of alleen op de medewerkers van de Klas op Wielen. Zoals een vraag over of een ouder/voogd zich gehoord voelt of de functie van een medewerker. Aan beide groepen zijn er vijf niet overeenkomende vragen gesteld. Vervolgens zijn er acht overeenkomende gesloten vragen gesteld. Dit houdt in dat zowel aan de ouders/voogden als de medewerkers van de Klas op Wielen dezelfde vraag gesteld is en waarbij er alleen met een cijfer, 'niet van toepassing' of 'ja' of 'nee' antwoord gegeven kan worden. Voornamelijk gaan deze vragen over de beoordeling van het zorgaanbod van de Klas op Wielen, met als uitgangspunt de zes gebieden van de Wet Langdurige Zorg. Tot slot zijn er vijf overeenkomende open vragen gesteld aan de ouders/voogden en medewerkers van de Klas op Wielen. Aan beide zijn dezelfde vragen gesteld, waarbij er door ieder individu een antwoord is gegeven in de vorm van een zin of verhaal. Deze vragen zijn onder andere gesteld om de sterke- en verbeterpunten van de Klas op Wielen volgens de ouders/voogden en medewerkers te achterhalen. Zie bijlage A voor de enquêtevragen voor beide groepen.

De enquêtes zijn gemaakt via een internetapplicatie en via de e-mail van de Klas op Wielen verstuurd naar de ouders/voogden van een kind en de medewerkers van de Klas op Wielen. Op deze manier wordt er geprobeerd om de drempel van het invullen van de enquête te verlagen. De enquêtes zijn anoniem ingevuld. Voor een betrouwbare analyse en uitkomst van het tevredenheidsonderzoek is er een responspercentage opgesteld. Het responsminimum van de ouders/voogden van een kind van de Klas op Wielen is 25 procent. Dit betekent dat minimaal 4 ouders/voogden van de 17 kinderen de enquête invullen. Het responsminimum van de medewerkers van de Klas op Wielen is 20 procent, dat wil zeggen dat minimaal 6 van de 30 medewerkers van de Klas op Wielen de enquête invullen. Wanneer het responspercentage van de ingevulde enquêtes onder het bovenstaande minimum valt, zullen de verkregen gegevens worden verwerkt, maar zal de uitkomst van dit onderzoek niet volledig divers en betrouwbaar zijn.

Het responsminimum van beide groepen is ruim behaald. Zo hebben negen ouders/voogden de enquête ingevuld, wat uitkomt op een responspercentage van 53. Daarnaast hebben twintig medewerkers de enquête ingevuld, dit is een responspercentage van 67. Het onderzoek is valide door de hoge opkomst en de diversiteit.

Interview

Als tweede hulpmiddel bij het verwerven van informatie in het praktijkonderzoek is er gebruik gemaakt van interviews. Elk interview heeft ongeveer een halfuur geduurd en vond plaats in een omgeving die voor de geïnterviewde veilig is, de werkomgeving. Allereerst is er contact opgenomen met de respondenten om goedkeuring aan hen te vragen om een interview met hen te houden en duidelijk te maken wat het doel van het onderzoek is. Voorafgaande aan het interview is de interviewopzet met daarin de thema's en een aantal interviewvragen via de e-mail verstuurd naar de respondent. De respondent heeft zich zodanig kunnen voorbereiden op het interview. De interviews zijn zonder persoonlijke gegevens verwerkt in het onderzoek en voorafgaand is er om goedkeuring gevraagd om het interview op te nemen.

Er is gebruik gemaakt van een half gestandaardiseerd interview. Vooraf is er een interviewschema opgesteld met daarin thema's die aan bod komen tijdens het interview en een aantal open vragen daarbij. Dit geldt als richtlijn voor het interview. Door open vragen te stellen, kan er worden doorgevraagd op een gegeven antwoord van de respondent. Er zijn in totaal zes interviews gehouden. Zie bijlage A voor de interviewvragen en bijlage D voor de uitgewerkte interviews.

Het doel van vijf van de zes interviews is om vast te stellen wat de directeur en twee medewerkers van de Klas op Wielen, één docent van de basisschool het Kompas en één docent van het voorgezet onderwijs Clusius College de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen vinden en wat zij graag anders of beter zien. Voor alle drie de partijen zijn er andere interviewvragen opgesteld die bij hun rol, binnen de Klas op Wielen, aansluiten.

Er is gekozen voor een diverse groep respondenten. Allen hebben belang bij de Klas op Wielen op zijn/haar eigen manier. Er is voor de directeur gekozen omdat hij de oprichter is van de Klas op Wielen en waarschijnlijk een overkoepelende kijk heeft op de sterke en minder sterke punten van zijn instelling. Bij de medewerkers van de Klas op Wielen is er gekozen voor twee werknemers die naast dat zij cliëntbegeleidsters zijn, ook veel organiserende taken op zich nemen. Er is gekozen voor een medewerkster met een 'social work' achtergrond en een medewerkster met een 'verpleegkundige' achtergrond. Beide zullen anders kijken naar de sterke en minder sterke punten van de Klas op Wielen. Bij de interviews met docenten is er gekozen voor twee locaties, allebei zijn ze van belang. De twee locaties zijn onderdeel van inclusie met de Klas op Wielen en hebben hier onderling wellicht een andere tevredenheid over. Het interview met een docent van de basisschool en een docent van het voorgezet onderwijs zal mogelijk kunnen verschillen in uitkomst. Het gebied dagbesteding vanuit de Wet Langdurige Zorg vormt een leidraad voor deze twee interviews.

Het zesde interview dat is gehouden is met een respondent van de instelling met dezelfde doelgroep als de Klas op Wielen: de Vijfhoek in Heiloo. Gekozen is voor de Vijfhoek omdat zij onder andere zorg leveren aan kinderen met een ernstig meervoudige beperking, dezelfde doelgroep als de Klas op Wielen. Dit interview richt zich voornamelijk op het zorgaanbod van de Vijfhoek. Onderzocht is hoe zij de zes criteria van Wet Langdurige Zorg vormgeven en wat het effect daarvan is. De zes gebieden vanuit de Wet Langdurige Zorg zullen een leidraad zijn voor dit interview. Daarvan uit zullen de overeenkomsten en verschillen met het zorgaanbod van de Klas op Wielen worden belicht. Op die manier kan er wellicht informatie naar voren komen die de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen aansterken of verzwakken.

Observatie

De laatste, maar zeker niet de minste, belanghebbende partij zijn de kinderen bij de Klas op Wielen zelf. Een interview of enquête kan bij deze doelgroep niet worden gehouden. Om die reden is er gebruik gemaakt van observaties. Het gedrag dat zij laten zien kan worden gekoppeld aan hoe zij zich voelen op dat moment, zonder dat zij dit verbaal communiceren. Persoonlijke zorg en inclusie zijn doelstellingen van de Klas op Wielen en onderdeel van hun zorgaanbod. Daarom is er tijdens de observatie gekeken naar hoe een kind reageert op de persoonlijke zorg van de Klas op Wielen, maar is ook de reactie van het kind op inclusie geobserveerd. Om beide locaties te betrekken bij dit onderzoek, is één kind van de Klas op Wielen Kompas en één kind van de Klas op Wielen Clusius geobserveerd. Om de observaties met elkaar te kunnen vergelijken, is er gekozen voor vergelijkbare situaties. Voorafgaand is er een observatieplan opgesteld, zie bijlage C.

De observatie zal via een basisstructuur worden uitgevoerd. Er zullen onderwerpen in de basisstructuur naar voren komen die de reactie van het kind zo duidelijk mogelijk kunnen weergeven. Uit de observatie zullen geen specifieke sterke of minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen naar voren komen. Wel kan er globaal gekeken worden naar de reactie van het kind op de doelstellingen van de Klas op Wielen en of deze positief of negatief oogt.

Verloop onderzoek

Het praktijkonderzoek is naar wens en binnen de planning verlopen. De respondenten wilden graag hun bijdrage leveren aan het onderzoek. Zo is de responsminima voor de enquêtes ruim behaald, zijn alle zes geplande interviews met de daar vooraf uitgekozen personen uitgevoerd en zijn er twee kinderen van de Klas op Wielen geobserveerd tijdens een inclusiemoment.

Hoofdstuk 4: Resultaten

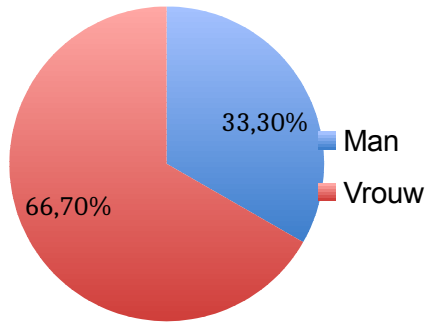
In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquêtes, interviews en observaties weergegeven. De informatie die geworven is door de onderzoeksmethodes, worden hier objectief geanalyseerd.

Resultaten enquêtes

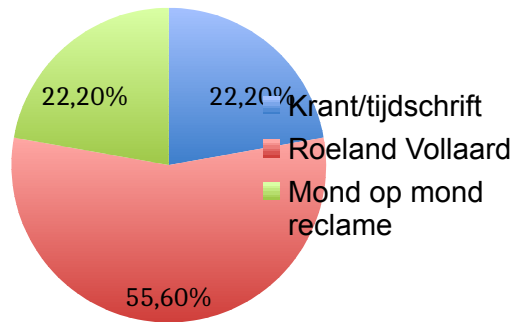
De enquêtes zijn via een internetapplicatie gemaakt en via de e-mail van de Klas op Wielen verstuurd naar de ouders/voogden van een kind en de medewerkers van de Klas op Wielen. Het responsminimum wat voorafgaande is vastgesteld voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek is ruim behaald. Zo zijn er negen enquêtes ingevuld door de ouders/voogden van een kind van de Klas op Wielen en twintig enquêtes ingevuld door de medewerkers van de Klas op Wielen. De gegevens van de enquêtevragen zullen gebruikt worden om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te beantwoorden. Daarnaast wordt er gekeken waar de verbeterpunten voor de Klas op Wielen liggen om aan de behoeften van de betrokkenen te blijven voldoen.

In de enquête voor ouders/voogden en medewerkers van de Klas op Wielen zijn overeenkomende vragen en niet overeenkomende vragen gesteld. Om een duidelijk overzicht te geven, wordt er begonnen met de vijf niet overeenkomende vragen van de ouders/voogden van de Klas op Wielen, gevolgd door vijf niet overeenkomende vragen van de medewerkers. De antwoorden zijn verwerkt in cirkeldiagrammen, staafdiagrammen en een tabel. Er zijn acht overeenkomende gesloten vragen gesteld aan ouders/voogden en medewerkers, deze worden vervolgens in cirkeldiagrammen en staafdiagrammen weergegeven. Bij sommige enquêtevragen konden ouders/voogden en medewerkers een cijfer geven als antwoord. Hierbij staat het cijfer 1 voor zwaar onvoldoende, het cijfer 10 staat voor uitstekend. Bij de verwerken van deze cijfers in een staafdiagram is ervoor gekozen om te beginnen met het laagst ingevoerde cijfer en te eindigen met het hoogst genoemde cijfer of 'niet van toepassing'. Daartussenin worden ook alleen de cijfers gepresenteerd die zijn ingevuld bij de enquête. Tenslotte zijn er vijf overeenkomende open vragen gesteld aan ouders/voogden en medewerkers, deze antwoorden zullen in een tabel worden weergegeven.

Niet overeenkomende vragen ouders/voogden

Wat is uw geslacht?

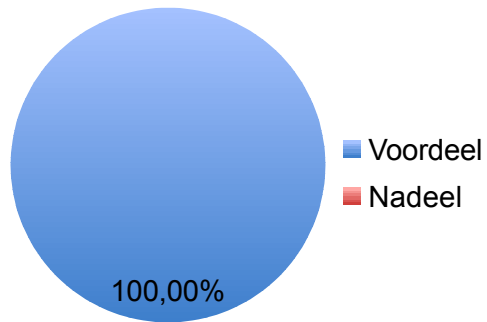

de Klas op Wielen?

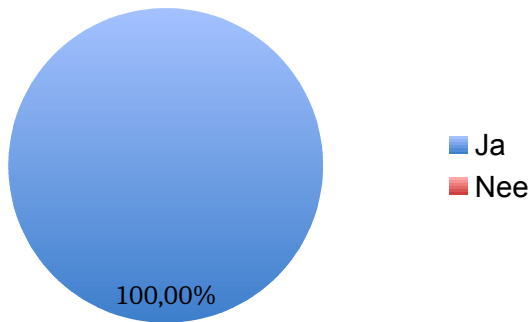
Hoe bent u in aanraking gekomen met

Hoe lang zit uw kind op de Klas op Wielen, afgerond in jaren?

Aantal jaren	Aantal kinderen
1	1
2	1
3	1
5	3
6	3

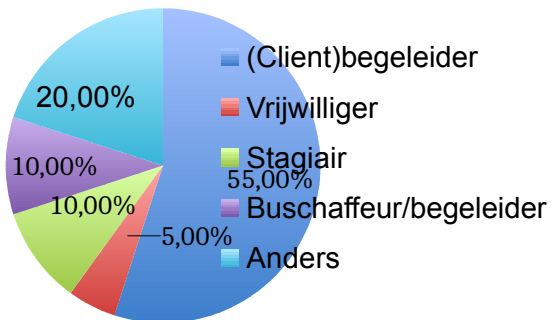

Vindt u het een voordeel of een nadeel dat de Klas op Wielen gebruik maakt van vrijwilligers en stagiaires?

Heeft u als ouder het gevoel dat u gehoord wordt door de Klas op Wielen?

Niet overeenkomende vragen medewerkers

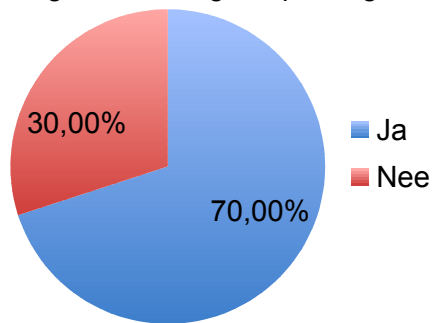

at is uw functie bij de Klas op Wielen?

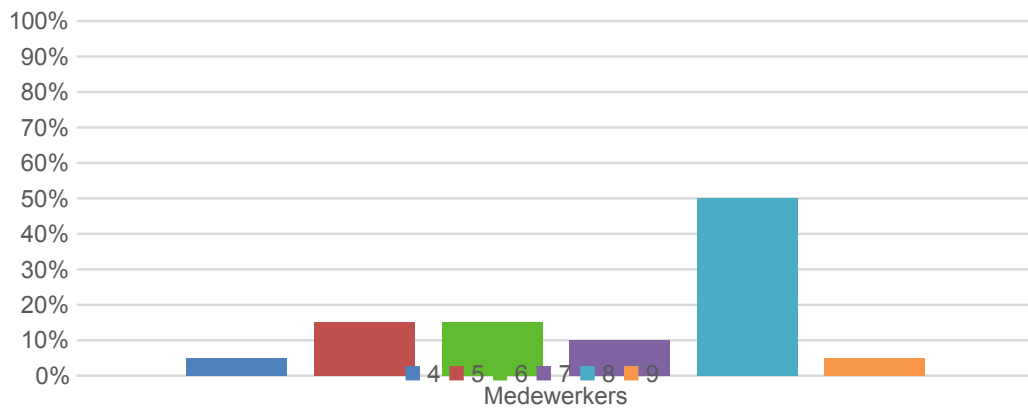
W

Bij anders worden de functies kinderverpleegkundige, senior (cliënt)begeleider, begeleider logeeropvang en kindfysiotherapeut benoemd.

Bent u voordat u medewerker bij de Klas op Wielen werd in aanraking geweest met kinderen met een ernstig meervoudige beperking?

Welk cijfer geeft u de lichamelijke en psychische belasting die u ondervindt door de

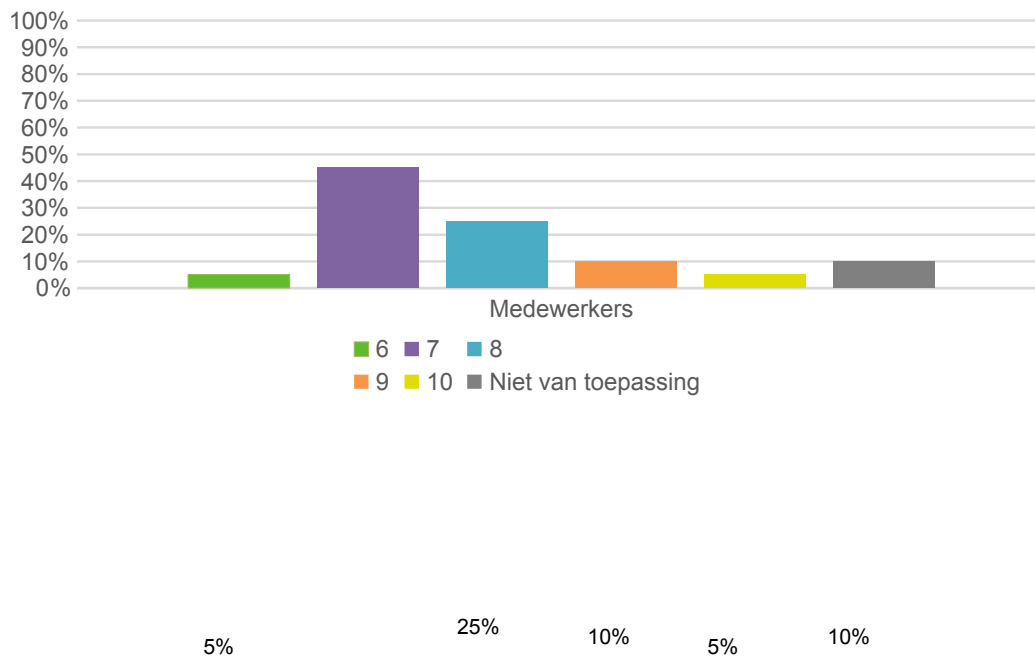

heden bij de Klas op Wielen?

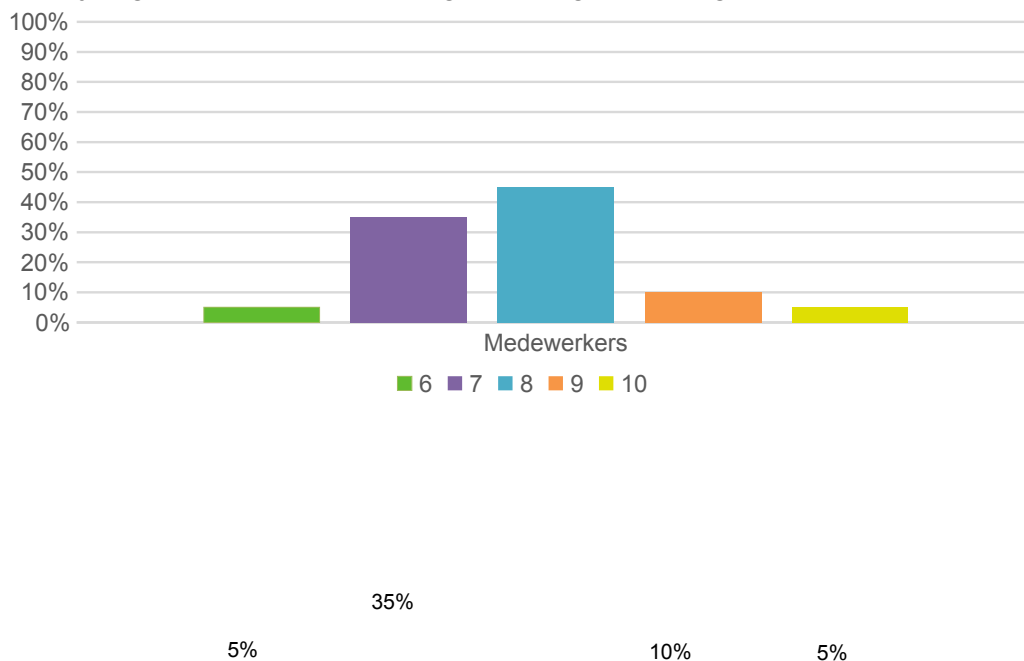
werkzaam

5% 15% 15% 10% 5%

Welk cijfer geeft u het verloop van de samenwerking tussen de Klas op Wielen en de betrokken scholen?

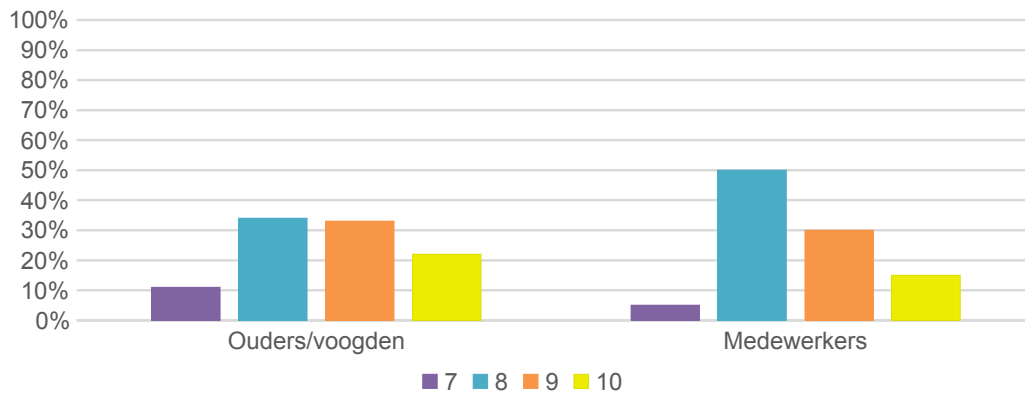

Welk cijfer geeft u de samenwerking onderling met collega's?

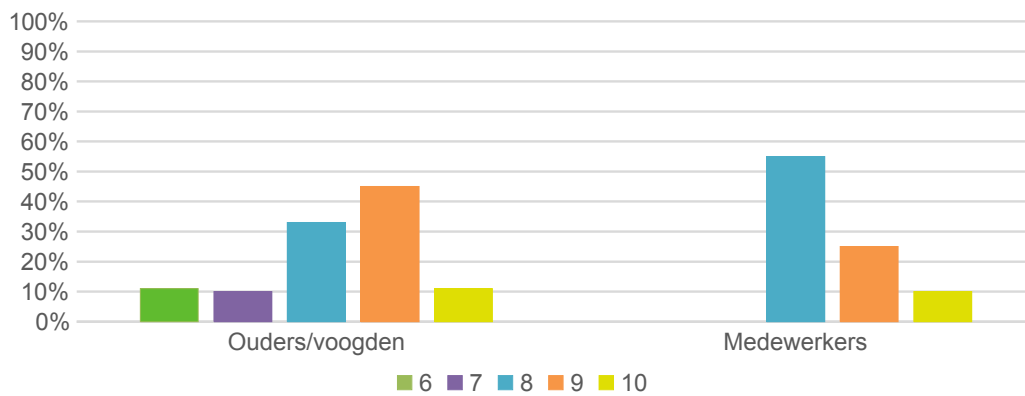

Overeenkomende gesloten vragen ouders/voogden en medewerkers

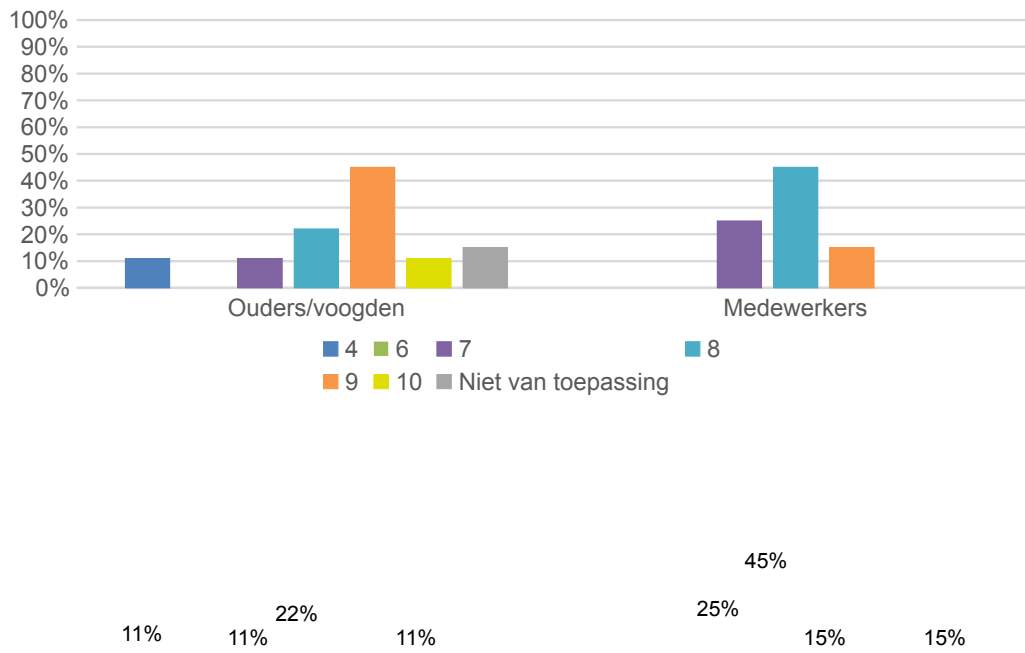
Welk cijfer geeft u het verblijf van uw/een kind bij de Klas op Wielen?

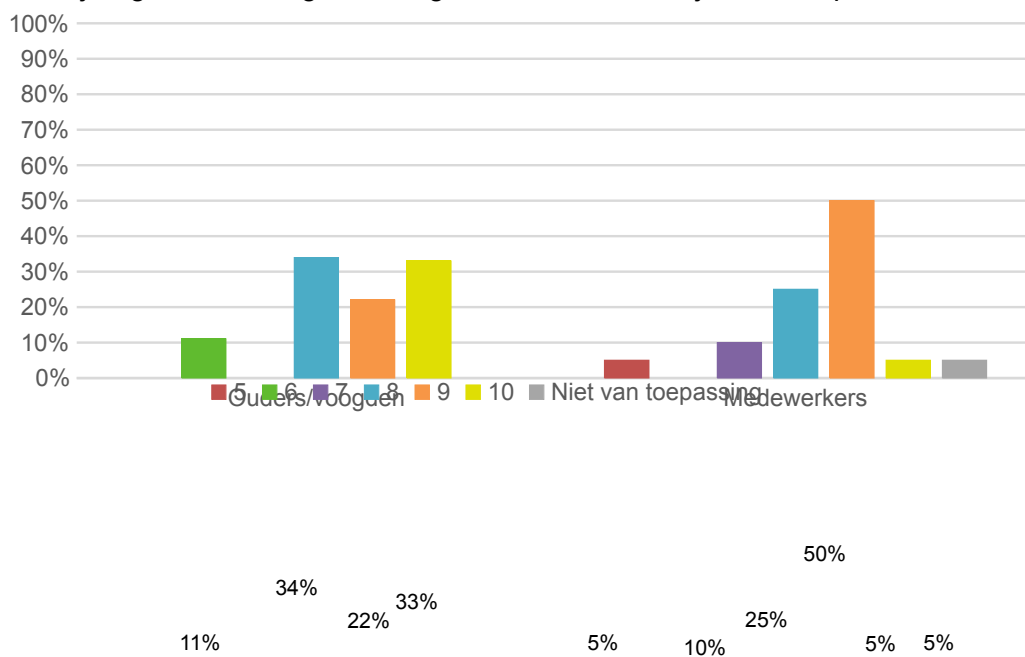
Welk cijfer geeft u de persoonlijke verpleging en verzorging van uw/een kind bij de Klas op Wielen?

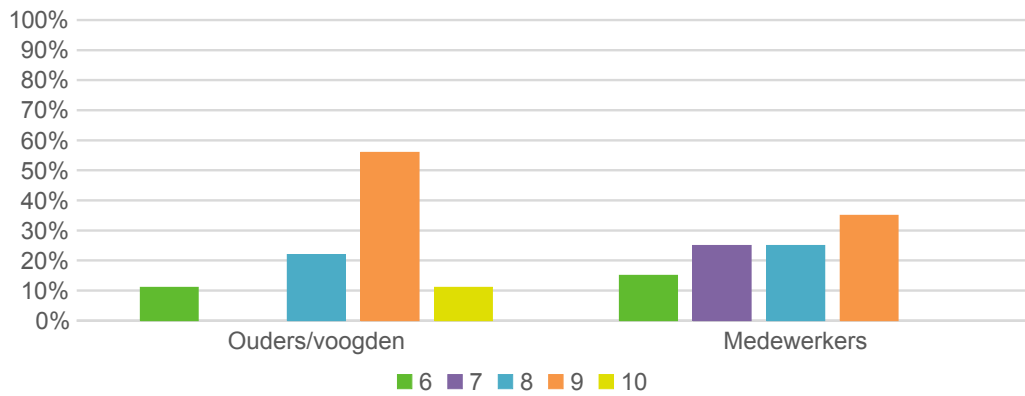
Welk cijfer geeft u de medische verzorging van uw/een kind bij de Klas op Wielen?

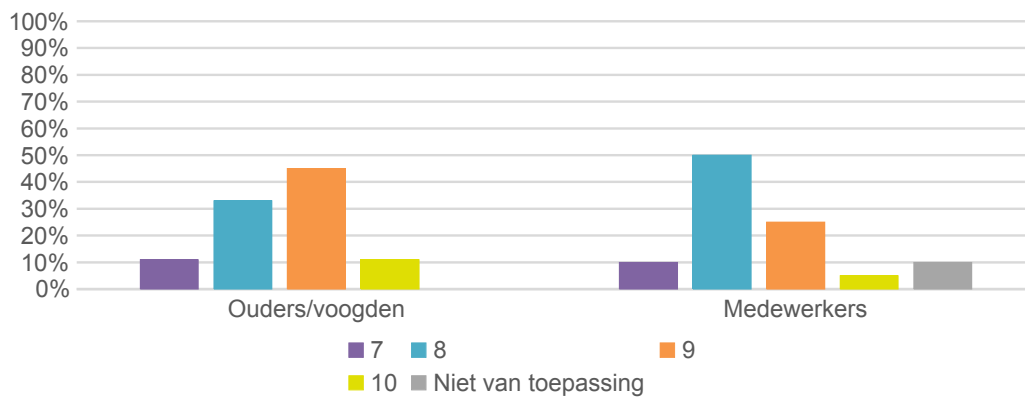
Welk cijfer geeft u de dagbesteding van uw/een kind bij de Klas op Wielen?

Welk cijfer geeft u het vervoer van uw/een kind naar en van de Klas op Wielen?

Welk cijfer geeft u de communicatie tussen u en de Klas op Wielen gebruikt bij het ondersteunen van uw/een kind? de hulpmiddelen die de

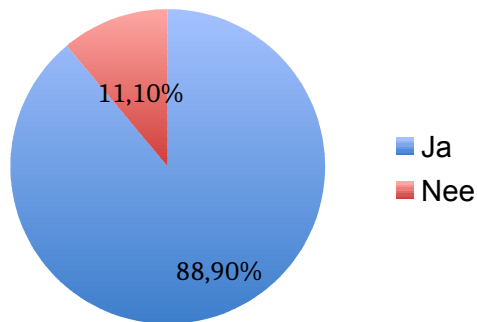
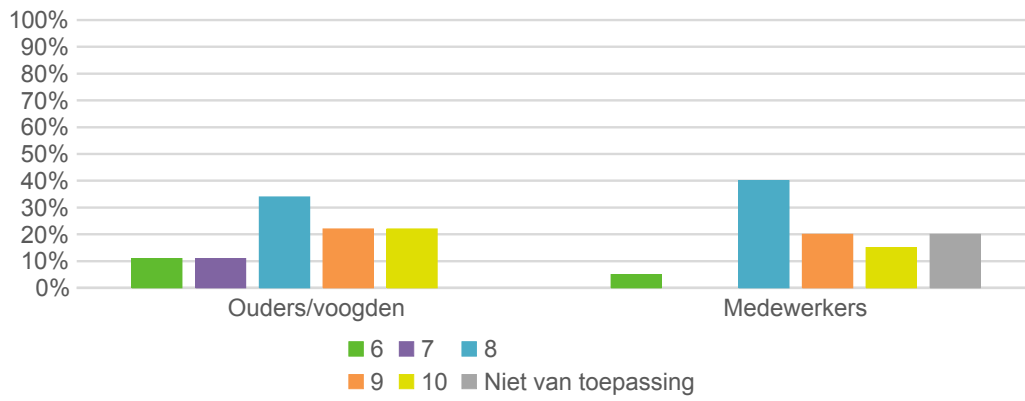

Ouders/voogden

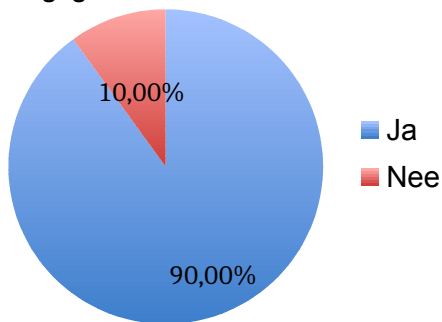
Welk cijfer geeft u de communicatie tussen u en de Klas op Wielen?

Medewerkers

Welk cijfer geeft u de communicatie tussen ouders/voogden en de Klas op Wielen?

Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

Ouders/voogden

Medewerkers

Toelichting

De gemiddelde cijfers die zijn gegeven door de ouders/voogden en de medewerkers van de Klas op Wielen worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Door deze concrete cijfers kan er gekeken worden welk gebied van het zorgaanbod van de Klas op Wielen het minst en het meest hoog gescoord heeft. In de conclusie van deelvraag vier worden deze cijfers in combinatie met de andere verkregen informatie verder uiteengezet.

Overeenkomende open vragen ouders/voogden en medewerkers

Er zijn in totaal vijf overeenkomende vragen gesteld aan ouders/voogden en de medewerkers van de Klas op Wielen. De zwart dikgedrukte vraag is de overeenkomende enquêtevraag. De meningen van de ouders/voogden en de medewerkers staan hier onder elkaar in een tabel beschreven. Tot slot wordt er een kleine toelichting gegeven.

Hoe maken de professionals van de Klas op Wielen de verpleging en verzorging van uw/een kind persoonlijk?

Antwoorden ouders/voogden

Door een professionele houding, oprechte aandacht en één-op-één begeleiding.

Door het gedrag van een kind te kennen en hierop te handelen zodat het hem/haar plezier en ontspanning geeft.

Door veel persoonlijke aandacht.

Door de aandacht en de tijd die ze hebben voor het kind.

Persoonlijke zorg door één-op-één begeleiding, dit is zeer uniek.

Door te signaleren, adviseren en overleggen.

Door goede observatie en gezamenlijk een aanbod op maat neer te zetten. Het is een winst dat de kinderen één-op-één worden begeleid.

Door steeds te zoeken naar het maximaal haalbare voor een kind en dit te realiseren door creatief te zijn.

Door goed te kijken wat een kind nodig heeft en zich daar goed in te lezen.

Antwoorden medewerkers

Ruim aandacht en tijd voor het kind. Tijdens de verzorging wordt er gewerkt aan persoonlijke doelen en zorg op maat waarvan wij denken dat die het prettigst zijn voor het kind. Er wordt rekening gehouden met de privacy.

Door communicatie toe te passen die voor dat kind geldt, bijvoorbeeld pictogrammen of een spraakcomputer. Hierdoor kan aan het kind duidelijk gemaakt worden wat er gaat gebeuren. Daarnaast zijn er vaste medewerkers en wordt de privacy gewaarborgd.

Door de één-op-één begeleiding kom je dichtbij het kind, waardoor het persoonlijk wordt.

Bij ieder kind wordt er gelet op specifieke dingen en toepassingen. Zo wordt het ene kind vaker gedoucht en heeft iedereen een eigen tandenborstel en haarborstel.

Door middel van zorg/leerplannen. De dag- en verzorgingsschema's hangen in het lokaal waar het kind begeleid wordt.

Het realiseren van één-op-één begeleiding. Een kind krijgt te allen tijde persoonlijke aandacht in verpleging en verzorging.

Door te benoemen wat je gaat doen en in de gaten houdt wat een kind aangeeft. Zo wordt er een veilige en vertrouwde situatie gecreëerd voor het kind.

Vaak een vaste begeleider. Er wordt rekening gehouden met de privacy.

Goed.

Er wordt gekeken naar specifieke vragen en behoeftes. Wanneer een kind meer verpleegkundige handelingen nodig heeft, wordt dit passend gemaakt en wordt daar een begeleider op afgestemd.

Door één-op-één begeleiding.

Door elke dag één-op-één aandacht, ondersteuning en verzorging te bieden.

Het zorg/leerplan wordt samen met ouders geschreven vanuit het kind en zo nodig aangevuld.
Door persoonlijke doelen voor een kind te op te stellen.
Door één-op-één begeleiding.
Elk kind krijgt begeleiding op maat. Er wordt gekeken naar het individu.

Vier van de twintig medewerkers hebben gereageerd dat zij hier geen mening over hebben.
Op deze enquêtevraag beantwoorden veel ouders/voogden en medewerkers dat door de één-op-één begeleiding persoonlijke aandacht gegeven wordt en er gewerkt kan worden aan de opgestelde doelen in de individuele zorg/leerplannen. De antwoorden op deze vraag worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

Op welke manier heeft de vorm van dagbesteding bij de Klas op Wielen invloed op uw/het kind?

Antwoorden ouders/voogden

Kind is actiever, alerter en sterker in de motoriek. Er is interactie met kinderen en het zelfbewustzijn wordt vergroot.
Kind wordt geactiveerd, gestimuleerd, gehoord en begrepen door iedereen.
De ontwikkeling van het kind gaat er aanzienlijk op vooruit.
Het kind geniet van de vele aandacht en groeit door de interactie met de leerlingen van het Kompas en de lessen in communicatie.
Kind wordt enthousiast van de uitdaging en activiteiten en krijgt daar energie van.
Door overdag druk bezig te zijn en te worden uitgedaagd, is hij bij thuiskomst moe en slaapt het kind beter.
Het kind geniet van alle aandacht, waardoor er welbevinden ontstaat.
Overdag alerter en 's avond moe maar voldaan.
Het kind leert, ontwikkelt zich goed, slaapt beter en is alert. Het kind wordt blij van de contacten met gezonde en andere kinderen.

Antwoorden medewerkers

De Klas op Wielen vindt het belangrijk dat er zo veel mogelijk inclusie plaats vindt op een dag. Maar daarnaast wordt er ook aan persoonlijke doelen gewerkt, wat te realiseren is door één-op-één begeleiding. De kinderen krijgen van alle kanten prikkels binnen waardoor zij alerter worden en zich sneller kunnen ontwikkelen.
Naast de inclusie momenten hebben ook individuele of groepsactiviteiten een positieve invloed op het kind. Het geeft rust dat de fysiotherapie, muziektherapie en eventuele aanpassingen op locatie van de Klas op Wielen aanwezig zijn.
Mede door inclusie en de persoonlijke begeleiding die de kinderen krijgen. Zo hebben de kinderen meer rust en krijgen meer aandacht.
Door inclusie wordt het kind geprikkeld om meer uit zichzelf te halen en krijgt het kind de kans om mee te doen met leerlingen van een reguliere school. Daarnaast wordt er bijna altijd één-op-één gewerkt. Dit heeft een positief effect omdat er veel aandacht is voor het kind en met hem/haar veel verschillende activiteiten ondernomen kunnen worden.
Inclusie is belangrijk, dit wordt wel aangepast op de belastbaarheid van het kind.
De kinderen worden gezien, gehoord en doen mee in de maatschappij.
De andere omgeving en prikkels zorgen ervoor dat het kind leert en ontwikkelt op zijn eigen manier. Daarnaast brengt het contact met 'gewone' kinderen leermomenten met zich mee. Het uit huis zijn, leren op een eigen manier en sociale contacten hebben, bevordert de kwaliteit van leven.
Samenspel met andere kinderen stimuleert enorm. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden en niet naar de onmogelijkheden.
De dagbesteding heeft invloed op de alertheid en diverse ontwikkelingsgebieden van het kind.
Elk kind leert van de dagbesteding.
Er wordt goed gekeken naar het kunnen en aankunnen van een kind. De dagbesteding heeft invloed op de prikkelverwerking en alertheid van het kind. Door individuele benadering is er veel

ruimte om te groeien, hoe klein de stapjes soms ook zijn. Er wordt vooral gewerkt en gedacht in/met mogelijkheden in plaats van beperkingen. Er wordt altijd gezocht naar manieren om het kind mee te laten doen.

Het kind wordt betrokken bij de maatschappij in de vorm van inclusie en groeit meer in zijn/haar ontwikkeling door om te gaan met kinderen zonder een beperking.

Het is heel persoonsgebonden. Het ene kind kan meer prikkels verwerken dan het andere kind. Door de één-op-één begeleiding kan hierop ingesprongen worden. De ene heeft veel inclusie en is dagelijks in de school te vinden. De ander heeft door de prikkelverwerking minder inclusie. Doordat inclusie verweven is in de dagbesteding leren de kinderen op meerdere vlakken: sociaal, emotioneel en cognitief. Door de één-op-één begeleiding merken wij dat de leerdoelen die worden opgesteld in het zorg/leerplan ook worden behaald.

Het kind heeft sociale interacties met leeftijdgenoten op het regulier onderwijs.

De dagbesteding heeft invloed op de alertheid en diverse ontwikkelingsgebieden van het kind.

Er worden genoeg activiteiten aangeboden. Er wordt per kind bekeken wat hij/zij aankan en waar plezier aan wordt beleefd. Het kind wordt zo veel mogelijk gestimuleerd, aangepast aan het ontwikkelingsniveau. Zij leren bijvoorbeeld omgaan met een spraakcomputer of op motorisch gebied: lopen. Ook kunnen kinderen hun eigen keuze maken door middel van pictogrammen. Het kind wordt daardoor meer zelfredzaam.

Als eerst de inclusiementen. Dit draagt bij aan de sociale contacten van een kind en de acceptatie in de samenleving. Tevens een doel van de Klas op Wielen. Daarnaast dragen de hulpmiddelen bij aan de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling: vertrouwen krijgen in zichzelf en eigen kunnen.

De kinderen worden alerter door de leerlingen van de reguliere school. De leerlingen van de reguliere school leren de kinderen kennen en begroeten hen binnen en buiten school. Ook hebben kinderen vriendschappen met sommige leerlingen van de reguliere school, dit is bijzonder om te zien.

Twee van de twintig medewerkers vermelden dat zij hier geen mening over hebben.

Op deze enquêtevraag beantwoorden veel ouders/voogden en medewerkers dat door de ondernomen activiteiten het kind wordt uitgedaagd, gestimuleerd en ontwikkeld. Door inclusie ontstaan er sociale interacties en is voor alle kinderen leerzaam. De antwoorden op deze vraag worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

Wat is volgens u een sterke kant van het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

Antwoorden ouders/voogden

Veel individuele aandacht en de mogelijkheid om de zorg op maat aan te bieden.

De flexibiliteit in keuze tussen rust en activiteiten.

Het team is afwisselend met pedagogen, verpleegkundigen en fysiotherapeuten. Dit geeft mogelijkheden.

De kracht zit in de creativiteit waarmee de begeleiders het maximale uit de kinderen weten te halen. Het sterkste punt is de wendbaarheid van de organisatie en de bevologenheid van de medewerkers.

De tijd die de begeleiders hebben voor de kinderen.

De persoonlijke aandacht, zorg en liefde voor de kinderen.

Kindgericht werken en vernieuwend durven zijn. Het kind staat voorop, dit geeft vertrouwen.

De gerichte één-op-één begeleiding in combinatie met de interactie tussen de kinderen van de reguliere school.

Persoonlijke aandacht, omgangsvormen met deze kinderen en daarbij de interactie tussen de reguliere scholen en hun leerlingen.

Antwoorden medewerkers

Het contact met scholen en de inclusie die daar wordt georganiseerd is een sterk punt. Het kind

wordt betrokken bij de maatschappij en leert daarvan. Ook de kinderen zonder beperking leren omgaan met een kind met beperking.
De één-op-één begeleiding. Hierdoor wordt een kind meer gezien en kan er beter worden ingespeeld op hetgeen dat gezien wordt.
Dat kinderen met en zonder beperking dagelijks contact met elkaar hebben. Daarnaast is de één-op-één begeleiding heel bijzonder. Er kan hierdoor veel gedaan worden aan ontwikkelingsstimulatie en wordt de kans gecreëerd om de school in te gaan.
De één-op-één begeleiding. Er is ook altijd verpleegkundige hulp aanwezig. Het kind krijgt volop de mogelijkheid om te ontwikkelen. Daarnaast is er naast dagopvang ook logeeropvang en thuisondersteuning. Er is een goede samenwerking met multidisciplinaire diensten zoals, fysiotherapie, logopedie, etc. Ook de samenwerking met ouders en verwanten is goed.
De één-op-één begeleiding. De kinderen krijgen zo de aandacht die zij nodig hebben.
De één-op-één begeleiding en inclusie.
Dat er multidisciplinair wordt gewerkt.
De één-op-één begeleiding en aandacht, zo kunnen alle gestelde doelen worden onderhouden en behaald.
De Klas op Wielen heeft een uitgebreid zorgaanbod met thuisondersteuning voor en na school, tijdens het weekend en 's nachts.
De één-op-één begeleiding, dit is heel bijzonder. Bij veel zorginstellingen is dit niet mogelijk.
Alle kinderen leren, door mee te doen in de regulieren scholen gaan ze de leerlingen kennen.
Zorg op maat. De individuele manier van werken wordt gecombineerd met het doen en laten van een reguliere school. Dat maakt dat de kinderen ruimte krijgen om te groeien. De Klas op Wielen is een laagdrempelige organisatie zonder veel 'gedoe', daarnaast zijn er korte lijnen naar betrokkenen.
De één-op-één begeleiding en inclusie.
De één-op-één begeleiding, zo zijn er veel mogelijkheden en persoonlijke aandacht. De kinderen kunnen hierdoor stappen zetten in hun ontwikkeling. Wanneer je als begeleider op drie kinderen staat, ben je bezig met het verzorgen en is het moeilijker om leerdoelen te behalen.
Geen overhead. Alle handen aan het 'bed'.
Geweldig wat er mogelijk gemaakt wordt voor deze kinderen. Dat er voldoende budget is om 'gewone' activiteiten te doen waar 'gezonde' kinderen in hun leven ook kennis mee maken. De sociale aandacht is belangrijk.
De één-op-één begeleiding, zodat aan alle behoeftes van een kind kan worden voldaan en hierdoor vooruitgang wordt geboekt in de ontwikkeling.
De Klas op Wielen is kleinschalig en er is veel individuele aandacht. Daarnaast is ook de interactie met de leerlingen van de reguliere school een sterk punt. De Klas op Wielen zit midden in een woonwijk, dicht bij een winkelcentrum. We zitten midden in de maatschappij en niet afgelegen.

Twee van de twintig medewerkers vermelden dat zij hier geen mening over hebben.

De sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen die het meest worden benoemd door de ouders/voogden en medewerkers zijn de één-op-één begeleiding, inclusie en het werken met een multidisciplinair team. De antwoorden op deze vraag worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

Wat is volgens u een verbetermogelijkheid binnen het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

Antwoorden ouders/voogden

Voor het verlenen van intensieve medische zorg, daar de juiste mensen voor aantrekken. Het zorgaanbod aanvullen met een stukje onderwijs.

Meer uren uittrekken voor les in communicatie.

Het zwemmen vast in het rooster opnemen, dit is voor het kind goed en leuk. Daarnaast moet erop gelet worden dat de medewerkers niet overbelast raken door hun enthousiasme.

De roulatie van de medewerkers, geen vaste medewerkers op één kind.

Vijf van de negen ouders/voogden vermelden dat zij geen verbeterpunten weten.

Antwoorden medewerkers

Hogere bezetting in de nacht en daarvoor ook goede slaapvoorzieningen regelen voor de medewerkers. Ook moet er één lijn getrokken worden in het zorgaanbod. Sommige kinderen maken één keer in de twee weken gebruik van de logeeropvang van de Klas op Wielen. Andere ouders weten niet af van deze mogelijkheid. Een duidelijk overzicht van het zorgaanbod zou hierbij handig zijn.

Meer rust binnen het team en starten met KlincBridge.

Meer structuur en minder vrijblijvend zijn in wat wel en niet kan. Nog creatiever zijn in het zoeken naar ontwikkel- en leermogelijkheden.

Meer reflecteren tijdens vergaderingen. Hoe kan het dat iets goed of juist niet goed ging en wat is hier de oorzaak van? Hoe is er gehandeld? Daarmee kan uiteindelijk het zorgaanbod verbeterd worden.

Er is geen duidelijk schema betreft het schoonmaken. Er is vaak wel een lijst, maar hierop kan niet gecontroleerd worden of het daadwerkelijk gebeurd is. Voor de gezondheid van de kinderen is het belangrijk dat dit goed geregistreerd wordt.

Meer vaste medewerkers en deze breder opleiden, hierbij minder stagiaires.

Duidelijke afspraken tussen de Klas op Wielen en de aangesloten scholen.

Medewerkers meer leren. Daarnaast meer betrokken zijn bij het toepassen van oefeningen bij een kind die kunnen worden gedaan voor de ontwikkeling.

De Klas op Wielen wordt steeds professioneler en beter toegespitst op ieder individu. Er valt nog wat te halen uit de manier waarop we de geboden zorg evalueren.

Uitbreiding van inclusiemomenten bij sommige kinderen.

De personele bezetting staat op dit moment vast, doordat bepaalde kinderen een vaste groep personeel om zich heen hebben. Daardoor staat de rest van de groep op een dag vast qua verdeling. Het aandachtspunt is dat er meer gerouleerd moet worden.

Meer vast personeel en minder stagiaires om de continuïteit van de zorg en ontwikkeling te waarborgen.

Vervoermogelijkheden. Sommige kinderen zijn te lang onderweg door tussenstops.

Professionaliseren op verschillende gebieden, zoals verpleging, privacy, afstand en nabijheid.

De communicatie is een lastig punt. Overzicht en rust bewaren wanneer er met veel mensen en kinderen gewerkt wordt.

Vijf van de twintig medewerkers vermelden dat zij geen verbeterpunten weten.

De verbeterpunten voor het zorgaanbod van de Klas op Wielen die worden benoemd door de ouders/voogden en het meest overeenkomen met de antwoorden van de medewerkers is het aanvullen met 'echt' onderwijs, waaronder het starten met KlincBridge, en de vervoersmogelijkheden. De antwoorden op deze vraag worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden en het opstellen van concrete aanbevelingen.

Wat kunnen verbetermogelijkheden zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoefte van u als ouder/voogd en uw kind en als medewerker te blijven voldoen?

Antwoorden ouders/voogden

Het vervoer kan beter georganiseerd worden.

Zwemmen elke week vast in het rooster.

Overlegmomenten niet laten afhangen van wanneer een ouder toevallig binnenkomt.

Wanneer een kind niet lekker in zijn vel zit en ouders vragen om het rustiger aan te doen, dat dit serieus wordt genomen. Dus een rustiger programma draaien en niet vasthouden aan het vaste dagprogramma.

Vijf van de negen ouders/voogden vermelden dat zij geen verbeterpunten weten.

Antwoorden medewerkers

Door blijven groeien in waar de Klas op Wielen mee bezig is. Aan het teamverband blijven werken en ontwikkelen.

Als medewerker sta ik open voor nieuwe dingen zoals (bij)scholing, werkbezoeken, trainingen, etc.

Er zou één lijn getrokken moeten worden in de begeleiding aan de kinderen. Daarnaast moeten er meer regels komen. Het is fijn en geeft ruimte om zonder regels te werken, maar hierdoor worden de kantjes er snel afgelopen.

Goed met elkaar blijven overleggen. Er wordt nu gewerkt in drie groepen en is er per kind een individueel programma als leidraad. Kinderen worden te vaak getild door medewerkers, dit kan fysieke problemen opleveren. Het aanwennen om met de tillift te werken is hier een oplossing voor.

Verdieping in de samenwerking. Er wordt veel gewerkt in groepen, waardoor je elkaar onderling weinig ziet en er gecommuniceerd wordt via Familienet. Ik zou dit graag anders zien door elke middag samen te zitten en de bijzonderheden van de dag door te spreken.

Meer reflecteren tijdens vergaderingen.

Meer betrokkenheid van een begeleider bij een kind wanneer er oefenmomenten voor hem/haar zijn in plaats van dat de therapeut het zelf doet.

Meer duidelijke regels opstellen. Daarnaast meer individuele doelen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een Persoonlijk Ontwikkel Plan.

Meer cursussen en uitdagingen.

Individuele gesprekken met de medewerkers.

Goed blijven communiceren met elkaar.

Intervisie en functioneringsgesprekken.

Acht van de twintig medewerkers vermelden dat zij geen verbeterpunten weten.

De ouders/voogden melden als verbeterpunten het wekelijks zwemmen, vervoersmogelijkheden en het luisteren naar en het regelmatig overleggen met de ouders/voogden van een kind bij de Klas op Wielen. De verbeterpunten van de medewerkers van de Klas op Wielen zijn voornamelijk gericht op het stellen van individuele doelen, reflectie, intervisie en functioneringsgesprekken. De antwoorden op deze vraag worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, maar ook voor het opstellen van concrete aanbevelingen.

Resultaten interviews

Er is gebruik gemaakt van een half gestandaardiseerd interview. Vooraf is er een interviewschema opgesteld met daarin thema's die aan bod komen tijdens het interview en een aantal open vragen daarbij. Dit gold als richtlijn voor het interview. Voorafgaande aan het interview is deze interviewopzet met daarin de thema's en een aantal interviewvragen via de e-mail verstuurd naar de respondent. De respondent heeft zich zodoende kunnen voorbereiden op het interview. Van alle interviews is er met toestemming van de respondent een geluidsopname gemaakt.

Er zijn in totaal zes interviews gehouden met de respondenten die beschreven zijn bij de methode van het praktijkonderzoek. Zo is de directeur van de Klas op Wielen geïnterviewd. Daarnaast twee medewerkers van de Klas op Wielen, de één met een 'social work' achtergrond en de ander met een verpleegkundige achtergrond. Vervolgens is er een docente van het Clusius College geïnterviewd en een docente van de basisschool het Kompas. Tenslotte is de teamleider van het orthopedagogisch dagcentrum de Vijfhoek in Heiloo geïnterviewd. Alle gegevens zijn verwerkt in een matrix, zie de volgende bladzijde. De gegevens worden meegenomen om de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, maar ook voor het opstellen van concrete aanbevelingen.

Thema	Directeur Klas op Wielen	Medewerkers Klas op Wielen		Docenten betrokken	
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur 	<ul style="list-style-type: none"> • Cliënt-begeleidster • Logeeropvang 	<ul style="list-style-type: none"> • Senior cliënt-begeleidster 	<ul style="list-style-type: none"> • Clusius College • Praktijkdocente voeding en dier 	<ul style="list-style-type: none"> • Kom • Doe vier
Zorgaanbod	<ul style="list-style-type: none"> • Dagbesteding • Thuis-ondersteuning • Logeren • Specifieke functie verpleging • Fysiotherapie • Muzisch-agogische begeleiding • Ondersteuning op het gebied van computers met oogbesturing en leren-leren • Er wordt gericht gewerkt aan de ontwikkeling van het kind door het zorg/leerplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Wordt voldaan aan de wens van ouders en van kind • Bij elke zorgvraag wordt zo goed mogelijk hulp geboden • Door een zorg/leerplan wordt er gekeken wat er op dat moment kan, wat een kind leuk vindt en waar de doelen liggen. Het is belangrijk dat een kind zich begrepen voelt en wordt gemotiveerd 	<ul style="list-style-type: none"> • Alles wordt gedaan om aan de wens te voldoen van ouders en kind • Het logeren kan nog verder uitgebreid worden • Zorg/leerplan zorgt ervoor dat er elke dag gewerkt wordt aan de opgestelde doelen en er veel overleg is tussen ouders en medewerkers 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen met en zonder ernstig meervoudige beperking hoeven niet perse dagelijks met elkaar in contact te zijn, wel een paar keer in de week • Het is normaal dat de kinderen van de Klas op Wielen meedoen, zij horen erbij • Inclusie als vorm van dagbesteding is heel leuk 	<ul style="list-style-type: none"> • Kind • zond mee • beper hoeve • se d elka • te zi • vrijb ook • Inclu • van dagb • erg l • het v • gew • Je h • en je • elka
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Met betrokken scholen goed • Onderling met collega's over het algemeen goed • Het inzetten van stagiaires en vrijwilligers biedt extra handen, hoofden en achtergronden 	<ul style="list-style-type: none"> • Met het Clusius College goed, op het Kompas geen kijk op • Met de docenten van het Clusius College super • Onderling met collega's goed • Voordeel stagiaires en vrijwilligers: extra handen, andere kijk op manier van werken. Nadeel: vrijwilligers vaak bezig houden en de eerste paar maanden zijn de stagiaires nog niet zelfstandig 	<ul style="list-style-type: none"> • Met de betrokken scholen goed • Samenwerking tussen collega's kunnen altijd beter. Door het groeien in grootte moet het functioneren van het team besproken worden • Bij stagiaires is er veel investering in het begin van het jaar. Je blijft naar jezelf kijken hoe ik het doe en hoe ik dingen kan overbrengen 	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met de Klas op Wielen is heel goed • Er kunnen gemakkelijk dingen besproken en overlegd worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Sam • met • Wiel • goe • Pret • bena • de K • Wiel • Klas • flexi • goe • wor
Contact	<ul style="list-style-type: none"> • Met ouders verloopt het soepel, zijn dingen makkelijk bespreekbaar en is het overzichtelijk • De tevredenheid wordt 	<ul style="list-style-type: none"> • Contact met ouders verschilt per ouder en kind door openheid en bereikbaarheid • Het waarborgen van de tevredenheid gebeurt door een 	<ul style="list-style-type: none"> • Met ouders verloopt het heel goed in alle openheid en eerlijkheid • Het waarborgen van de tevredenheid gebeurt door elke dag te kijken wat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sommige leerlingen staan heel open voor de kinderen van de Klas op Wielen. Andere zien ze wel alleen op een andere manier 	<ul style="list-style-type: none"> • De • rea • een • Klas • De • zijn • en v • sam

Overeenkomsten

Zorgaanbod

- Wordt voldaan aan wens van ouders en kind
- Er wordt gericht gewerkt aan de ontwikkeling van het kind door het zorg/leerplan
- Volgens de twee docenten en de Vijfhoek hoeft inclusie niet dagelijks plaats te vinden

Samenwerking

- Samenwerking met betrokken scholen verloopt heel goed en ook vanuit de docenten gezien
- Onderling met collega's goed
- Door gebruik te maken van stagiaires en vrijwilligers heb je extra handen waardoor veel dingen mogelijk zijn, ook blijf je als professional naar je eigen handelen kijken

Contact

- Contact met ouders verloopt goed openheid, eerlijkheid, overzichtelijk en alles is bespreekbaar. Daartegenover zijn sommige ouders minder makkelijk bereikbaar
- Commutatatie met de kinderen van de Klas op Wielen gebeurt non-verbaal of via een spraakcomputer
- De meeste leerlingen staan heel open voor de kinderen van de Klas op Wielen, worden er enthousiast van en willen graag samenwerken

Maatschappelijke ontwikkeling

- Het stigma verandert door inclusie

Verbeterpunten

- Bijeenkomst voor medewerkers over samenwerking, voortgang, persoonlijke doelen
- Intervisievormen
- Functioneringsgesprekken

Verschillen

Zorgaanbod

- Bij de Vijfhoek zijn allerlei disciplines eens per week op de locatie

Samenwerking

- De Vijfhoek heeft intervisievormen en functioneringsgesprekken
- Bij de Vijfhoek wordt er samengewerkt via een deelteam

Contact

- De tevredenheid van ouders en kind wordt gewaarborgd door: tevredenheidsonderzoek, kijken wat elke dag mogelijk is, kleinschaligheid en hoge persoonlijke bezetting

Maatschappelijke ontwikkeling

- Het ideaalbeeld is: meer onderwijsgericht werken, er voor iedereen een passende plek in het onderwijs is, meer inclusie, bij kinderen met een ernstig meervoudige beperking één-op-één begeleiding, deeltijd inclusievorm en dagcentrum

Verbeterpunten

- Het leeraspect bij de Klas op Wielen verbeteren
- Samen met de docent een planning maken naar aanleiding van de behoefte van het kind
- Als begeleider tijdens een activiteit, naast het bezig zijn met een kind van de Klas op Wielen, ook de kinderen van de groep erbij betrekken

Resultaten observaties

Persoonlijke zorg en inclusie zijn doelstellingen van de Klas op Wielen en onderdeel van hun zorgaanbod. Tijdens de observaties is er gekeken naar de reactie van een kind op de persoonlijke zorg van de Klas op Wielen en is ook de reactie van het kind op inclusie geobserveerd. Er is gebruik gemaakt van een gestructureerde observatie, waarbij de observator niet participeert. De techniek die is gebruikt bij de observaties is event sampling. Er is gekeken naar de non-verbale communicatie van het kind van de Klas op Wielen in de periode van het halfuur voor de inclusie, tijdens de inclusie en het half uur na de inclusie. In de tabel wordt de geobserveerde informatie per vraag weergegeven. Aan het eind van de observatie zal een kleine toelichting worden gegeven.

Observatieformulier 1

Observator: Melissa Verhoeven

Geobserveerde: Kind A

Waar: Klas op Wielen Clusius en voortgezet onderwijs het Clusius College

Wanneer: 27 maart 2017

Tijdstip inclusie: 12:30 uur

Techniek: Event sampling en observatievragen

Het halfuur voor inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	Even voor de lunch en tijdens lunchtijd. Voordat kind A gaat lunchen zit zij aan tafel met de begeleidsters van die dag die zelf aan het lunchen zijn. Na ongeveer tien minuten, wordt er brood gesmeerd voor kind A en is haar lunch begonnen.
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A in deze situatie?	Tijdens het wachten op de lunch glimlacht kind A, ze heeft een open blik en kijkt naar de begeleidsters. Een begeleidster legt een stukje sla op tafel welke kind A snel pakt en met een glimlach opeet. Tijdens de lunch glimlacht kind A en hapt zij haar brood af. Haar open blik wisselt met een ondeugende blik: zij knijpt haar ogen iets meer samen en heeft een scheve glimlach, vervolgens lacht zij hard.
Hoe reageert kind A op (stem)geluid?	Kind A kijkt de begeleidster aan die iets tegen haar zegt. Wanneer het wat drukker en onrustiger is rond de eettafel, wordt kind A enthousiast. Ze lacht hardop, maakt geluiden, beweegt met haar handen door de aandacht die kind A krijgt.
Hoe reageert kind A op een aanraking?	Wanneer een begeleidster kind A aanraakt, kijkt kind A terug. Vervolgens raakt kind A de begeleidster aan.
Zoekt kind A contact met zijn/haar begeleidster?	Ja, kind A maakt oogcontact met de begeleidsters die ook aan tafel zitten. Daarnaast maakt zij geluiden en raakt zij de begeleidster die naast haar zit aan.
Kan kind A zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	Kind A kan zichzelf in een rustige bui redden zonder extra aandacht van de begeleidster, zij eet haar brood rustig op. Wanneer het wat drukker wordt en kind A ondeugender, is er wel extra aandacht nodig van de begeleidster.
Hoe reageert kind A op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	Kind A werd enthousiast van de activiteit die met haar werd ondernomen. Het lunchen maakte haar aan het lachen en bewegen. Wanneer het drukker werd rond de tafel, lette kind A meer op haar omgeving dan op de lunch.
Hoe reageert kind A op de mededeling dat hij/zij naar	Niet anders dan een paar minuten daarvoor. De indruk wordt gewekt dat kind A het prima vindt.

de les gaan?	
--------------	--

Tijdens inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	<p>Er zijn drie situaties naar voren gekomen in dezelfde ruimte, namelijk een praktijklokaal met tafels, stoelen en hokken waar geiten in staan. De les hier vandaag gaat over het hanteren van geiten.</p> <p><i>Situatie 1:</i> Kind A zit aan tafel naast leerlingen van klas twee die het vak hier bijwonen. De leerlingen moeten om en om een tekst voorlezen.</p> <p><i>Situatie 2:</i> De geiten worden gehanteerd. Leerlingen werken samen in tweetallen. Omdat er een oneven aantal is, werkt kind A in mee een drietal. Allereerst worden er per groep een geit uitgekozen en aan een lijn gedaan. De leerlingen zijn onrustig, waardoor de geiten ook onrustig worden. Sommige geiten probeerden te ontsnappen, waardoor de geiten en leerlingen door het lokaal renden.</p> <p><i>Situatie 3:</i> De geiten staan weer in hun hok en de leerlingen ruimen de gebruikte spullen op. De leerlingen zijn rustiger geworden en er is orde in de klas. Een leerling waar kind A mee in een drietal zat, pakte haar bij de hand en liep samen met haar naar buiten.</p>
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A in deze situatie?	<p><i>Situatie 1:</i> Kind A zit ontspannen aan tafel en speelt met de sleutelbos van de docente. Ze heeft een open blik en glimlacht. Dit gedrag verandert na ongeveer vijf minuten voorlezen. Kind A werd onrustig, raakte de begeleidster naast haar continu aan, maakte zeurderige geluiden. Na enige tijd nam de begeleidster kind A op schoot, kind A werd rustig.</p> <p><i>Situatie 2:</i> Doordat het een onrustige les was en de geiten en leerlingen door het lokaal renden, werd kind A gespannen. Zij bleef stijf op haar benen staan, haar hoofd en ogen naar beneden gericht en gefocust op de grond. Wanneer de begeleidster haar bij de hand pakt, blijft zij met trillende benen staan en loopt vervolgens gespannen mee.</p> <p><i>Situatie 3:</i> Kind A is rustig en ontspannen, beweegt en maakt enthousiaste geluiden. Van de gespannenheid in situatie 2 is niets meer te zien. Ze glimlacht en loopt ontspannen mee met de leerlingen.</p>
Hoe reageert kind A op de kinderen om hem/haar heen?	<p><i>Situatie 1:</i> De aanwezigheid van de leerlingen vindt kind A leuk, ze wordt er enthousiast van.</p> <p><i>Situatie 2:</i> Kind A is lichamelijk niet flexibel. Dit wilt zeggen dat wanneer zij valt, zij omvalt als een plank. Ook bij het lopen, loopt zij met gestrekte benen en knieën. Door de onrust in de klas, de rondrennende geiten en leerlingen, reageert kind A gespannen. Zij voelt zich niet veilig en op haar gemak en probeert aan de kant te blijven van het looppad.</p>

	<p><i>Situatie 3:</i> Kind A reageert net als in het begin van de les enthousiast op de aanwezigheid van de leerlingen. Ze heeft een open blik en glimlacht. Daarnaast kijkt zij de leerling die haar bij de hand pakt aan en maakt kind A enthousiaste geluiden.</p>
Hoe reageert kind A op een aanraking?	<p><i>Situatie 1:</i> Tijdens de onrustige periode in deze situatie reageerde kind A ontspannen op de aanraking die de begeleidster gaf door kind A op haar schoot te zetten.</p> <p><i>Situatie 2:</i> Kind A reageert gespannen op een aanraking. Wanneer de begeleidster haar wilt pakken bij de hand, houdt kind A deze niet vast en blijft zij gespannen staan met haar hoofd en ogen op de grond gericht.</p> <p><i>Situatie 3:</i> De aanraking van de leerling vindt kind A prettig, ze loopt mee, voelt zich veilig en wordt enthousiast.</p>
Zoekt kind A contact met zijn/haar begeleidster?	Tijdens alle situaties zoekt kind A contact met de begeleidster. Dit doet zij door het maken van oogcontact en aanraken.
Kan kind A zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	<p>Tijdens situatie 1 en 2 kan kind A zich niet redden zonder extra aandacht van de begeleidster.</p> <p><i>Situatie 1:</i> Kind A werd onrustig, raakte de begeleidster naast haar continu aan, maakte zeurderige geluiden. Na enige tijd nam de begeleidster kind A op schoot, kind A werd rustig. Het corrigeren en op schoot nemen is extra aandacht van de begeleidster.</p> <p><i>Situatie 2:</i> Kind A was gespannen, had trillende benen en haar hoofd en ogen naar beneden gericht. Door de extra aandacht van de begeleidster werd kind A na verloop van tijd meer ontspannen.</p> <p>In de derde situatie was kind A ontspannen, had zij een open blik en glimlachten ze. Op dit moment heeft kind A geen extra aandacht nodig van de begeleidster.</p>
Hoe reageert kind A wanneer de les is afgelopen?	Prima, kind A is ontspannen en is in dezelfde hoedanigheid als voor de inclusie.

Het halfuur na inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	In de tuin van de Klas op Wielen Clusius zit kind A samen met andere kinderen van de Klas op Wielen op het kunstgras en er ligt verschillend speelgoed. Kind A speelt met speelgoed.
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A?	Kind A zit ontspannen en heeft een open blik. Ze speelt met een glimlach en klapt in haar handen.
Hoe reageert kind A op de veranderde omgeving?	Er is weinig verandering te merken. Kind A eindigde het inclusie moment op een ontspannen en veilige manier. In deze hoedanigheid is kind A in deze situatie ook.
Zoekt kind A contact met zijn/haar begeleidster?	Ze vermaakt zichzelf met het speelgoed. Af en toe kijkt kind A rond en maakt zij oogcontact met een begeleidster. Ook kijkt zij naar de kinderen die ook op het kunstgras zitten. Vervolgens speelt zij weer verder.

Kan kind A zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	Kind A kan zich in deze situatie goed redden zonder extra aandacht van een begeleidster. Zoals hierboven al werd beschreven is kind A ontspannen en vermaakt zij zich zelfstandig met het speelgoed.
Hoe reageert kind A op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	Ze reageert enthousiast en ontspannen. Tijdens het spelen glimlacht kind A, klapt zij in haar handen en maakt zij enthousiaste geluiden.

Toelichting

Wat ik tijdens deze observatie gezien heb is dat kind A over het algemeen ontspannen was, een open blik had, glimlachte of lachte, rondkeek, enthousiaste geluiden en bewegingen maakte en contact maakte met haar begeleidster door haar aan te kijken of raken.

Tijdens de inclusie en voornamelijk situatie twee veranderde haar gedrag. Kind A was gespannen en hield haar benen stijf en richtte haar hoofd naar beneden en keek geconcentreerd naar de grond. Op een aanraking van de begeleidster reageerde kind A gespannen, wanneer de begeleidster haar wilt pakken bij de hand, houdt kind A deze niet vast. Dit was voor mij een duidelijk verschil met haar gedrag voor deze situatie. Mogelijk liet zij dit gedrag zien doordat zij zich onveilig voelde. Het onveilige gevoel kan ontstaan zijn door de onrustige les, waarbij de geiten en leerlingen door het lokaal rende. Kind A is lichamelijk niet flexibel. Dit wilt zeggen dat wanneer zij valt, zij omvalt als een plank. Ook bij het lopen, loopt zij met gestrekte benen en knieën. Kind A heeft waarschijnlijk op dat moment geen vertrouwen in de geiten en de leerlingen. Uiteindelijk keert het vertrouwen en de ontspannenheid terug en loopt zij hand in hand naar buiten met een leerlinge van les vier.

Observatieformulier 2

Observator: Melissa Verhoeven

Geobserveerde: Kind B

Waar: Klas op Wielen Kompas en basisschool het Kompas Alkmaar

Wanneer: 31 maart 2017

Tijdstip inclusie: 13:30 uur

Techniek: Event sampling en observatievragen

Het halfuur voor inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	Kind B speelt in zijn box. Deze box is speciaal voor hem gemaakt zodat hij ontspannen kan spelen en daarbij de ruimte heeft om te bewegen. Eenmalig kwam de begeleidster bij hem in de box om zijn spalken uit te doen.
Welke non-verbale communicatie vertoont kind B in deze situatie?	Bij het begin van de observatie was kind B onrustig, hij zat op de vloer van zijn box en bewoog zijn lichaam onrustig heen en weer, daarbij maakte hij een zeurend geluid. Vervolgens lachte kind B hardop en glimlachte bij daarbij. Daarna speelde hij weer ontspannen verder.
Hoe reageert kind B op (stem)geluid?	Kind B hoort en begrijpt wat de begeleidster tegen hem zegt. Omdat Kind B zeurderige geluiden maakte en onrustig was, vroeg de begeleidster aan kind B of zijn spalken uit moesten. Hij deed zijn voeten omhoog en legde deze op de begeleidster haar schoot.
Hoe reageert kind B op een aanraking?	Nadat de begeleidster de spalken van kind B uitgedaan heeft, kriebelt zij hem zachtjes over zijn buik en gezicht. Kind B moet hiervan grinniken.

Zoekt kind B contact met zijn/haar begeleidster?	Kind B maakt onder andere gebruik van een spraakcomputer met pictogrammen als communicatiemiddel. Kind B zoekt contact met de begeleidster door op een pictogram te klikken.
Kan kind B zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	Niet op elk moment. Wanneer kind B rustig is, kan hij zelf spelen en vermaakt hij zich. Wanneer kind B onrustiger wordt, drukt hij vaker op de spraakcomputer en maakt hij zeurderige geluiden.
Hoe reageert kind B op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	Wanneer kind B zelf speelt, is hij rustig, ontspannen en geconcentreerd. In een moment van onrust, vindt hij de extra aandacht van de begeleidster prettig. Hij wordt rustiger en grinnikt tijdens het kriebelen.
Hoe reageert kind B op de mededeling dat hij/zij naar de les gaan?	Kind B reageert niet anders dan voor de mededeling.

Tijdens inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	Buiten het lokaal van groep vier wordt er 'leespraat gedaan.' Samen met twee kinderen van de groep worden er via een kleine activiteit woorden benoemd en gekoppeld aan afbeeldingen. Er wordt een spel gespeeld waarbij er een pluche dobbelsteen wordt gegooid, daarbij worden er twee geplastificeerde cijferkaarten gepakt. Aan de twee kinderen van groep vier en kind B de taak om het cijfer op de dobbelsteen te koppelen aan de geplastificeerde cijferkaart.
Welke non-verbale communicatie vertoont kind B in deze situatie?	Alert. Kind B pakt de dobbelsteen en kijkt er geconcentreerd naar. Vervolgens pakt hij het geplastificeerde cijferblad aan, om deze te bestuderen. Vervolgens legt hij het cijferblad wat fout is weg en houdt de andere vast.
Hoe reageert kind B op de kinderen om hem/haar heen?	Kind B werkt samen met de kinderen uit groep vier. Hij pakt de dobbelsteen en blaadjes aan en geeft ze terug.
Hoe reageert kind B op een aanraking?	Wanneer Kind B wat minder concentratie heeft en de papiertjes in zijn mond doet, helpt een aanraking van de begeleidster om hem de concentratie terug te geven.
Zoekt kind B contact met zijn/haar begeleidster?	Hij heeft contact met de begeleidster, doordat hij de blaadjes aanpakt en zij de activiteit begeleidt. Kind B is enthousiast en trekt eenmaal aan de broek van de begeleidster. Hij zoekt meer contact met de twee kinderen van groep vier en raakt hen af en toe aan op de schouder.
Kan kind B zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	Nee, niet altijd. Kind B doet de blaadjes in zijn mond. Hierdoor heeft hij extra aandacht nodig van de begeleidster om de blaadjes uit zijn mond te halen.
Hoe reageert kind B wanneer de les is afgelopen?	Prima, kind B is ontspannen en is in dezelfde hoedanigheid als voor de inclusie.

Het halfuur na inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	Kind B koos om te spelen in het lokaal in plaats van in zijn box. Hij speelt samen met zijn begeleidster een spel met als doel om ringen om kegels heen te gooien.
Welke non-verbale communicatie vertoont kind B?	Kind B lacht en beweegt enthousiast. Hij is ontspannen en brengt de ringen weer terug naar de begeleidster.

Hoe reageert kind B op de veranderde omgeving?	Goed, kind B is ontspannen en hij beweegt veel en enthousiast.
Zoekt kind B contact met zijn/haar begeleidster?	Ja, kind B wilt graag samen spelen en laat dit merken door de ringen terug te brengen naar de begeleidster, zodat zij opnieuw kan gooien.
Kan kind B zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	Nee, niet volledig. Kind B is gefixeerd op deuren. Wanneer hij een deur ziet, moet hij daar naartoe en opent en sluit de deur herhaaldelijk. De extra aandacht van de begeleidster gaat uit naar het opletten dat kind B niet naar een deur gaat. Wanneer dit wel gebeurt zal de begeleidster hem daar weghalen en afleiden.
Hoe reageert kind B op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	Kind B is enthousiast en lacht. Hij geniet van de activiteit het samenspelen en het bewegen.

Toelichting

Wat ik tijdens deze observatie gezien heb is dat kind B over het algemeen ontspannen was, glimlachte, enthousiaste bewegingen maakte en samen werkt en speelt.

Kind B was tijdens het halfuur voor inclusie onrustig en maakte zeurderige geluiden. Mogelijk deden zijn voeten zeer van de spalken en wilde hij deze uit hebben. Op dat moment was deze non-verbale communicatie waarschijnlijk de enige manier voor hem om te laten merken dat hem iets dwars zat. Toen de begeleidster de vraag stelde aan hem of hij zijn spalken uitwilde, reageerde hij hier gelijk op door zijn voeten omhoog te doen en deze op haar schoot te leggen. Vervolgens is hij niet meer onrustig geweest. Bij de inclusie was kind B erg geconcentreerd en werkte samen met de twee kinderen van groep vier. De momenten dat kind B de blaadjes in zijn mond stopte, kan dat mogelijk worden gezien als concentratieverlies. Want wanneer de begeleidster hem even aanraakte op zijn knie en aan hem vroeg om het blaadje uit zijn mond te halen, gebeurde dit ook en concentreerde hij zich op de volgende vraag. Het halfuur na de inclusie was kind B ontspannen en enthousiast. Hij mocht kiezen of hij in zijn box wilde spelen of in het lokaal, hij koos duidelijk voor het lokaal door weg te kruipen bij de box. Na het zitten in een stoel en geconcentreerd bezig te zijn met 'Leespraat', werd kind B mogelijk zo enthousiast door het samenspelen met de begeleidster en het vrij bewegen in de ruimte.

Hoofdstuk 5: Conclusie en discussie

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten van het praktijkonderzoek beschreven. In dit hoofdstuk zal de literatuur met de nieuw verkregen informatie uit de enquêtes, interviews en observaties samen worden gevoegd. Als eerste zullen de opgestelde deelvragen worden beantwoord met resultaten uit het literatuur –en praktijkonderzoek. Ten slotte zal de hoofdvraag worden beantwoord. De hoofdvraag luidt: *Wat zijn volgens de betrokken partijen de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen?*

Conclusie deelvraag 1

Wie zijn de betrokken partijen?

In het theoretisch kader worden de betrokken partijen breed uiteengezet. In deze conclusie van deelvraag 1 zullen de betrokken partijen kort worden benoemd en toegelicht. Bij dit onderzoek zijn de medewerkers en de directeur van de Klas op

Wielen, de ouders/voogden en hun kind, de basisschool het Kompas, het voortgezet onderwijs het Clusius College en de zorginstelling de Vijfhoek in Heiloo betrokken.

De directeur van de Klas op Wielen meldt dat zijn functie inhoudt dat hij eindverantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding en de algemene leiding. De statuten zullen in de loop van tijd veranderen, wat betekent dat de huidige directeur dan een bestuurder van de Klas op Wielen zal worden. Daarnaast is er nog een Raad van Toezicht actief. Bij de Klas op Wielen werken medewerkers met ervaring en kennis op het aanbieden van ondersteuning voor kinderen met een ernstig meervoudige beperking. Naast vaste medewerkers zijn er ook stagiaires en vrijwilligers actief. Stagiaires zijn er vanuit een opleiding in de sector zorg en welzijn, maar ook vanuit het voortgezet onderwijs, zogenoemd 'snuffelstages'. De combinatie van ervaring en nieuwe kennis en inzichten kunnen elkaar versterken (Klas op Wielen, 2017).

Ernstig meervoudige beperking (EMB) is een term voor mensen die naast een ernstige verstandelijke beperking ook een lichamelijk beperking hebben. Van complexe problematiek is altijd sprake (Platform EMG, 2017). Mensen met een ernstig meervoudige beperking hebben intensieve ondersteuning nodig. Persoonlijke ondersteuning is ondersteuning op maat en is een bouwsteen om gelijkwaardig burgerschap te bevorderen (Schuurman & Zwan, 2009). Naast de kinderen met een ernstig meervoudige beperking zijn de ouders van deze kinderen ook belangrijk voor de Klas op Wielen. De organisatie heeft met beide groepen te maken. Met de ouders/voogden wordt samengewerkt om een zorg/leerplan op te stellen voor hun kind. Hierin staan individuele doelen en wordt er gekeken naar de kwaliteiten en behoeften van het kind. De cliëntbegeleider heeft samen met de ouders/voogden evaluatiemomenten om het plan te bespreken (Klas op Wielen 2017).

De Klas op Wielen is bij twee onderwijsinstellingen actief, de basisschool het Kompas en het voortgezet onderwijs het Clusius College in Alkmaar. Bij de Klas op Wielen wordt er per individu gekeken naar aansluiting op het gebied van leeftijd, kwaliteit en behoefte in de onderwijsinstelling. Volgens deze punten krijgen de kinderen van de Klas op Wielen een vaste klas op basisschool het Kompas toegewezen en doen zij mee met praktijklessen op het Cluisus College. Op deze manier kunnen de kinderen contact maken en samen spelen en leren. Er wordt zo veel mogelijk gestreefd naar een gelijke leeftijdsgrens.

Orthopedagogisch dagcentrum de Vijfhoek is de laatste betrokkenen bij dit onderzoek. Zij leveren onder andere zorg aan kinderen met een ernstig meervoudige beperking, dezelfde doelgroep als de Klas op Wielen. Door een externe zorginstelling met dezelfde doelgroep te betrekken bij het onderzoek kan er gekeken worden wat de overeenkomsten en verschillen met het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn. Op die manier kan er wellicht informatie naar voren komen die de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen versterken of afzwakken.

Door middel van een enquête zijn er 53% van in totaal 17 ouders/voogden en 66% van in totaal 30 medewerkers van de Klas op Wielen bereikt en hebben hun mening over het zorgaanbod van de Klas op Wielen kunnen geven. De directeur van de Klas op Wielen, twee medewerkers, een docente van het Kompas, een docente van het voortgezet onderwijs het Clusius College en de teamleider van het orthopedagogisch dagcentrum de Vijfhoek hebben hun mening door middel van een interview kunnen geven. Daarnaast zijn er twee observaties gedaan. Eén bij een kind van de Klas op Wielen op de locatie het Kompas, de andere van de Klas op Wielen op de locatie het Clusius College.

Conclusie deelvraag 2

Voor welke zorg is een kind bij de Klas op Wielen geïndiceerd volgens de literatuur en komt dit overeen met wat de Klas op Wielen aanbiedt?

Voor mensen die langdurige en intensieve zorg nodig hebben is de Wet Langdurige Zorg opgericht. Om in aanmerking te komen voor de zorg vanuit de WLZ is er een indicatiestelling nodig. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) geeft deze indicatie af indien er wordt voldaan aan de voorwaarden. Enkele voorwaarden kunnen zijn dat er intensieve zorg en toezicht nodig is. Wanneer er een WLZ-indicatie is afgegeven kan er gekozen worden voor verblijf in een zorginstelling. Er kan ook gekozen worden om thuis te blijven wonen met intensieve zorg. De Wet Langdurige Zorg biedt zorg op 6 verschillende gebieden: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen. Na in aanmerking gekomen te zijn voor de WLZ en een indicatie te hebben gekregen vanuit het CIZ, kan er een zorginstelling gekozen worden (Rijksoverheid, 2017).

Gekeken naar de Wet langdurige Zorg krijgt een kind bij de Klas op Wielen zorg op de zes benoemde gebieden. Zo kan een kind op een locatie van de Klas op Wielen verblijven vanaf half 9 's ochtends tot half 6 's avonds. Daarnaast kan er vanuit de Klas op Wielen thuisondersteuning of logeeropvang geregeld worden. Tijdens het verblijf biedt de Klas op Wielen persoonlijke verpleging, verzorging en medische zorg onder leiding van vakkundige medewerkers en therapeuten. Bij de Klas op Wielen wordt er naar gestreefd om te allen tijde één-op-één begeleiding te bieden en wordt er aangesloten bij de behoeften van het individu. Deze ondersteuningsbehoefte wordt vastgelegd in een zorg/leerplan. Het zorg/leerplan is een ondersteuningsplan waarin individuele doelen worden opgesteld, gekeken naar de kwaliteiten en behoeften van het individu (Klas op Wielen, 2017). Zo zegt medewerker A van de Klas op Wielen: *“door een zorg/leerplan wordt er gekeken naar wat er op dat moment kan, wat een kind leuk vindt en waar de doelen liggen. Het is belangrijk dat een kind zich begrepen voelt en wordt gemotiveerd”*.

De vooropstaande dagbesteding van de Klas op Wielen is inclusief onderwijs, doordat kinderen met een ernstig meervoudige beperking uit de leerplicht zijn gehaald. Volgens Vosters (2013) het onderwijs een plek om inclusie op een positieve manier vorm te geven. Volwaardige deelname aan de samenleving start bij het wel of niet deelnemen aan het onderwijssysteem. Het onderwijs biedt kinderen op jonge leeftijd om te leren gaan met diversiteit. Er worden gelijke onderwijskansen geboden, maar tegelijkertijd ook maatschappelijke kansen (Vosters et al., 2013). De reactie van de directeur van de Klas op Wielen op inclusief onderwijs met de betrokken scholen: *“het is zelfs nog mooier geworden dan eigenlijk de bedoeling was als je kijkt naar sommige vriendschappen die er ontstaan zijn. En ook een bewijs dat het heel goed werkt”*.

Naast het onderwijs, zullen andere activiteiten die te maken hebben met inclusie ook worden behartigd, bijvoorbeeld door naar de bioscoop te gaan. Tijdens de dagbesteding is er fysiotherapie en muzisch-agogische begeleiding. Volgens de directeur van de Klas op Wielen wordt er ook ondersteuning geboden op het gebied van computers met oogbesturing. De Klas op Wielen maakt gebruik van een rolstoeltoegankelijke bus waarin kinderen van en naar de Klas op Wielen gebracht worden. In de bus zit altijd een begeleider die de gesteldheid van de kinderen in de gaten kan houden. De Klas op Wielen biedt ergonomisch verantwoorde hulpmiddelen voor kinderen en medewerkers, zoals bijvoorbeeld een statafel en tillift (Klas op Wielen, 2017).

Conclusie deelvraag 3

Wat zijn de overeenkomsten en/of verschillen in het zorgaanbod bij de Klas op Wielen en een andere zorgorganisatie met dezelfde doelgroep?

Er is een interview gehouden met de teamleider van het orthopedagogisch dagcentrum de Vijfhoek. Bij de Vijfhoek kan er een groot verschil zitten in het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Volgens de teamleider zijn er twee groepen. De ene groep heeft een ontwikkelingsniveau tussen de nul en twaalf maanden. De andere groep heeft een hoger ontwikkelingsniveau en zit in een voorbereidende klas bij de Vijfhoek om vervolgens door te stromen naar het speciaal onderwijs, dit wordt een 'leren-leren' klas genoemd. Deze klas heeft naast begeleiders ook een leerkracht zodat zij onderwijs op maat kunnen krijgen.

De Vijfhoek is vrij grootschalig en heeft vijf klassen waar kinderen worden ingedeeld per zorgvraag. Het voordeel aan grootschalig zijn volgens de teamleider van de Vijfhoek is dat alle faciliteiten aanwezig zijn in het gebouw en deze ook kunnen worden bekostigd, zoals een zwembad, snoezelruimte, gymzaal en een aangepaste tuin. Eén dag in de week zijn vrijwel alle disciplines, zoals ergotherapeut, fysiotherapeut, logopedist, gedragskundige, teamarts, muziekbegeleider en speltherapeut aanwezig. Er wordt groepsgerichte begeleiding gegeven aan de kinderen, met behulp van stagiaires en vrijwilligers. Daartegenover is de Klas op Wielen kleinschalig en wordt er met behulp van stagiaires en vrijwilligers één-op-één begeleiding gegeven. Verschillende disciplines komen vaak apart van elkaar langs bij de Klas op Wielen op een afgesproken tijd. Zowel de Klas op Wielen als de Vijfhoek maken gebruik van een zorg/leerplan, oftewel een ondersteuningsplan. Hetzelfde geldt voor de hulpmiddelen, waaronder loopwagens, spalken, statafels en tilliften die door de Vijfhoek en de Klas op Wielen worden gebruikt om de kinderen en medewerkers te ondersteunen. De teamleider van de Vijfhoek zegt: *"Het grootste verschil in zorgaanbod is dat wij groepsgericht werken en een hoog faciliteitenlevel hebben. In benaderwijze en aanpak zit niet veel verschil. Behalve dat de Klas op Wielen ervoor kiest om één-op-één te begeleiden en dat de activiteiten dat ook vragen".*

Wanneer er buiten het zorgaanbod om wordt gekeken, volgen medewerkers van de Vijfhoek een intervisieprogramma en hebben zij één keer per jaar individueel een functioneringsgesprek. Elke zes weken zijn er voortgang overleggen over de kinderen. Daarnaast werken de medewerkers voornamelijk in deelteams. Elk team heeft een eigen klas met kinderen waarin nauw wordt samengewerkt. Het contact naar ouders verloopt net als bij de Klas op Wielen via Familienet, dit is een internetsite waarop rapportages geschreven kunnen worden en foto's worden geplaatst. In beide instellingen heeft ieder kind een eigen cliëntbegeleider, welke tevens de contactpersoon is voor de ouders van het kind.

De teamleider van de Vijfhoek denkt dat instellingen met een ander zorgaanbod van elkaar kunnen leren door bij elkaar te kijken en met elkaar in gesprek te gaan. Bij de Vijfhoek wordt er groepsgericht gewerkt en zitten alle faciliteiten en disciplines onder één dak, wat erg functioneel is. Daarnaast vindt de teamleider van de Vijfhoek dat het dicht in de omgeving zitten zoals de Klas op Wielen doet met daarbij één-op-één begeleiding ook zijn voordelen heeft. De teamleider zou het mooi vinden als het zorgaanbod van de Klas op Wielen en de Vijfhoek in deeltijd gebundeld kunnen worden en ziet dit als ideaalbeeld van de gehandicaptenzorg. Een kind kan op die manier in deeltijd genieten van de faciliteiten dichtbij en groepswerken, maar daarnaast een paar dagen in de week kunnen meedoen op een school. Over eventuele verwarring bij een kind over deeltijd wordt er gezegd: *"als er hier goede mensen zijn en op de andere locatie ook en het kind voelt zich gewaardeerd,*

aanwezig en mag zijn wie hij/zij is, dan denk ik dat het voor een kind niet verwarrend is”.

Conclusie deelvraag 4

Wat zijn de sterke en minder sterke punten van de Klas op Wielen?

Volgens de directeur van de Klas op Wielen

De directeur meldt dat de één-op-één begeleiding een sterk punt is van de Klas op Wielen. Dit kan mogelijk gemaakt worden door de inzet van stagiaires en vrijwilligers. Door het vele gebruik van deze krachten heeft de Klas op Wielen er handen, hoofden en gezichtspunten bij volgens de directeur. Naast dat er één-op-één gewerkt kan worden, zorgen de stagiaires en vrijwilligers er ook voor dat de medewerkers van de Klas op Wielen scherp blijven op hun handelen. Een tweede sterk punt van de Klas op Wielen volgens de directeur is dat de organisatie kleinschalig is. De directeur meldt dat het kleinschalig zijn ook de tevredenheid van de ouders/voogden waarborgt. Er is een duidelijk overzicht wie er met welk kind werkt en er is veel controle door de hoge personele bezetting. Daarbij biedt de Klas op Wielen ook thuisondersteuning en logeeropvang aan. Inclusie is daarnaast een sterk punt vindt de directeur en wordt het stigma dat mensen met een handicap zielig zijn veranderd. Zo zegt hij: *“De beeldvorming is dat kinderen met een ernstige handicap zielig zijn. Ik denk door hen elke dag in deze situatie tegen te komen en te laten zien dat het heel erg leuk is en je met een kind kan keten en trappelen van plezier, dat beeld bijgesteld wordt. Die beeldvorming verander je alleen maar door er te zijn”.*

Een verbeterpunt van de Klas op Wielen is volgens de directeur om de stap te zetten naar meer onderwijsgericht te werken. De Klas op Wielen weet over dat leeraspect nog niet genoeg en willen graag begrijpen wat leren precies inhoudt voor deze doelgroep en hoe je dat op een slimme manier kan toepassen. Bij de Klas op Wielen Kompas wordt de methode KlincBrigade gestart. Bij de locatie Clusius kan ook meer ontwikkeld worden op dit gebied. Zo zegt de directeur van de Klas op Wielen: *“We zitten al heel geregeld in de klas, maar misschien valt daar ook nog wel meer te halen. Dat kinderen van het Clusius wat vaker bij ons meedraaien en leren van een kind van de Klas op Wielen”.*

Volgens de medewerkers van de Klas op Wielen

Zorgaanbod

Zoals eerder is benoemd biedt de Wet Langdurige Zorg (WLZ) zorg op 6 verschillende gebieden: verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen. Er is een enquête ingevuld door twintig medewerkers van de Klas op Wielen. In de enquête konden de medewerkers onder andere de zes gebieden bij de Klas op Wielen beoordelen met een cijfer, waar het cijfer 1 zwaar onvoldoende is en het cijfer 10 voor uitstekend staat.

Het gemiddelde cijfer voor het verblijf bij de Klas op Wielen is een 8,5. Het cijfer voor het gebied ‘persoonlijke verpleging en verzorging’ van een kind bij de Klas op Wielen krijgt gemiddeld een 8,4. De medische zorg die wordt verleend bij de Klas op Wielen krijgt van de medewerkers gemiddeld een 7,9. De dagbesteding van hun kind bij de Klas op Wielen wordt beoordeeld met een 8,4. Een gemiddelde van een 7,8 wordt gegeven aan het vervoer van hun kind naar en van de Klas op Wielen. Tenslotte wordt het gebruik van hulpmiddelen door Klas op Wielen bij de ondersteuning van hun kind gemiddeld beoordeeld met een 8,3.

Wat medewerkers vooral sterk aan het zorgaanbod van de Klas op Wielen vinden, is de één-op-één begeleiding, waardoor een kind veel persoonlijke aandacht krijgt. Elk

kind heeft een individueel zorg/leerplan met daarin doelen, deze zijn opgesteld naar de behoeften en kwaliteiten van het kind. Zo zegt een medewerker van de Klas op Wielen: *“de Klas op Wielen vindt het belangrijk dat er zo veel mogelijk inclusie plaats vindt op een dag. Maar daarnaast wordt er ook aan persoonlijke doelen gewerkt, wat te realiseren is door één-op-één begeleiding. De kinderen krijgen van alle kanten prikkels binnen waardoor zij alerter worden en zich sneller kunnen ontwikkelen”*. Ook wordt de hygiëne en privacy benoemd als een sterk punt. Verder vinden de medewerkers van de Klas op Wielen dat de dagbesteding, waaronder inclusie een positieve werking heeft op het de cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling van het kind. Een medewerker meldt: *“de andere omgeving en prikkels zorgen ervoor dat het kind leert en ontwikkelt op zijn eigen manier. Daarnaast brengt het contact met ‘gewone’ kinderen leermomenten met zich mee. Het uit huis zijn, leren op een eigen manier en sociale contacten hebben, bevordert de kwaliteit van leven”*. Tenslotte worden de vele mogelijkheden die de Klas op Wielen aanbiedt met thuisondersteuning en logeeropvang als positief beschouwd.

Een verbeterpunt voor het zorgaanbod van de Klas op Wielen volgens een medewerker is het vervoer, sommige kinderen zijn door tussenstops te lang onderweg. Daarnaast kan het uitbreiden van inclusiemomenten in de reguliere school voor een aantal kinderen van de Klas op Wielen een positieve werking hebben op de ontwikkeling. Evenals het starten met de methode KlincBridge, om het gedeelte ‘leren’ te verbreden. Een medewerker van de Klas op Wielen geeft als verbetermogelijkheid: *“nog creatiever zijn in het zoeken naar ontwikkel- en leermogelijkheden”*. Tenslotte kunnen er nog duidelijkere afspraken gemaakt worden tussen de Klas op Wielen en de betrokken scholen vindt een medewerker van de Klas op Wielen.

Algemeen

Naast sterke en minder sterke punten gericht op het zorgaanbod van de Klas op Wielen, zijn de algemene zaken van de Klas op Wielen ook door de medewerkers beoordeeld, bijvoorbeeld het thema communicatie.

Een algemeen sterk punt volgens de medewerkers is het contact met de ouders/voogd van een kind bij de Klas op Wielen, dit wordt gemiddeld met een 8,5 beoordeeld. Verder vinden de medewerkers het prettig dat de Klas op Wielen kleinschalig is en midden in de maatschappij zit. Hierdoor kan, samen met de één-op-één begeleiding, inclusie makkelijk mogelijk gemaakt worden. De communicatie met de betrokken scholen scoort gemiddeld een 7,6. Inclusie verandert het stigma dat mensen met een beperking ‘zielig’ gevonden worden volgens twintig medewerkers. Verder wordt het werken met een multidisciplinair team als een sterk punt beschouwt.

Alhoewel de samenwerking onderling met collega’s gemiddeld een 7,8 scoort, een ruim voldoende, wordt dit door sommige medewerkers toch als verbeterpunt opgemerkt. Zo zegt een medewerker van de Klas op Wielen: *“verdieping in de samenwerking. Er wordt veel gewerkt in groepen, waardoor je elkaar onderling weinig ziet”*. De fysieke en psychische belasting die medewerkers van de Klas op Wielen ondervinden tijdens het werken wordt beoordeeld met gemiddeld een 7,0. Ook dit is een voldoende, maar wordt ook gezien als verbeterpunt. Een medewerker zegt: *“kinderen worden te vaak getild door medewerkers, dit kan fysieke problemen opleveren”*. Tenslotte wordt er door veel medewerkers op de vraag welke verbetermogelijkheden er zijn voor de Klas op Wielen om aan hun behoeften te blijven voldoen gereageerd met individuele doelen opstellen, vaker reflecteren en evalueren, intervisiemomenten, functioneringsgesprekken en meer uitdaging. Zo

beschrijft een medewerker van de Klas op Wielen: *“als medewerker sta ik open voor nieuwe dingen zoals (bij)scholing, werkbezoeken, trainingen, et cetera”*.

Volgens de ouders/voogden van de Klas op Wielen

Zorgaanbod

Net als de medewerkers hebben ook de ouders/voogden van een kind bij de Klas op Wielen een enquête ingevuld, het aantal ingevulde enquêtes is negen. In de enquête konden de medewerkers onder andere de zes gebieden bij de Klas op Wielen beoordelen met een cijfer, waar het cijfer 1 zwaar onvoldoende is en het cijfer 10 voor uitstekend staat.

Het gemiddelde cijfer voor het verblijf bij de Klas op Wielen is een 8,7. Het cijfer voor het gebied ‘persoonlijke verpleging en verzorging’ van hun kind bij de Klas op Wielen krijgt gemiddeld een 8,4. De medische zorg die wordt verleend bij de Klas op Wielen krijgt van de ouders/voogden gemiddeld een 8,1. De dagbesteding van hun kind bij de Klas op Wielen wordt beoordeeld met een 8,7. Een gemiddelde van een 8,6 wordt gegeven aan het vervoer van hun kind naar en van de Klas op Wielen. Tenslotte wordt het gebruik van hulpmiddelen door Klas op Wielen bij de ondersteuning van hun kind gemiddeld beoordeeld met een 8,6.

Wat ouders/voogden voornamelijk een sterk punt vinden aan het zorgaanbod van de Klas op Wielen is de één-op-één begeleiding. Door deze vorm van begeleiding wordt er persoonlijke en oprechte aandacht gegeven en is er tijd voor hun kind. Zo zegt een ouder/voogd op de vraag hoe medewerkers van de Klas op Wielen zorg persoonlijk maken: *“door steeds te zoeken naar het maximaal haalbare voor een kind en dit te realiseren door creatief te zijn”*. Daar hoort volgens de ouders/voogden ook bij dat de medewerkers van de Klas op Wielen hun kind observeren, er samen een aanbod op maat gemaakt wordt en er wordt gesignaleerd, geadviseerd en overlegd met ouders/voogden.

Een ander sterk punt van het zorgaanbod van de Klas op Wielen volgens de ouders/voogden is de dagbesteding, waaronder inclusie. Zo meldt een ouder/voogd: *“mijn kind is actiever, alerter en sterker in de motoriek. Er is interactie met kinderen en het zelfbewustzijn wordt vergroot”*. Door de aandacht die een kind krijgt tijdens de dagbesteding bij de Klas op Wielen wordt de ontwikkeling gestimuleerd en slaapt hun kind beter in de nacht. Het welbevinden van hun kind ontstaat ook door de persoonlijke aandacht, het begrijpen van het kind en de interactie met kinderen van een reguliere school.

Een verbeterpunt voor de Klas op Wielen volgens de ouders/voogden is naast de lessen die de kinderen volgen bij de reguliere basisschool of voortgezet onderwijs, het zorgaanbod aanvullen met een stuk ‘echt’ onderwijs bij de Klas op Wielen, zodat hun kind zich maximaal kan ontwikkelen. Het zwemmen met de kinderen van de Klas op Wielen vindt één ouder/voogd een verbeterpunt voor het zorgaanbod. Zwemmen is goed voor de motoriek van een kind, maar ook voor ontspanning en plezier. Nu vindt een zwemactiviteit niet iedere week plaats. Ook zegt een ouder/voogd dat voor het leveren van intensieve medische zorg, hier de juiste mensen voor aangesteld moeten worden. Tenslotte meldt één ouder/voogd dat het vervoer een verbetermogelijkheid kan zijn.

Algemeen

Naast sterke en minder sterke punten gericht op het zorgaanbod van de Klas op Wielen, zijn de algemene zaken van de Klas op Wielen ook door de ouders/voogden beoordeeld, bijvoorbeeld het thema communicatie.

Een algemeen sterk punt is dat de negen ouders/voogden die de enquête ingevuld hebben, zich allen gehoord voelen door de Klas op Wielen. Zo geven zij de communicatie tussen hen en de Klas op Wielen gemiddeld een 8,7. Daarnaast vinden ook alle negen ouders/voogden het een voordeel dat de Klas op Wielen met vrijwilligers en stagiaires werkt. Op die manier is één-op-één begeleiding mogelijk. Deze vorm van begeleiding zorgt weer voor individuele aandacht, het bieden van zorg op maat en het kunnen uitvoeren van inclusiemomenten. Inclusie verandert het stigma dat mensen met een beperking 'zelig' gevonden worden, volgens acht ouders. Daarnaast benoemt een ouder/voogd dat het een sterk punt is dat er verschillende disciplines aanwezig zijn, zo wordt er gezegd: *“het team is afwisselend met pedagogen, verpleegkundigen en fysiotherapeuten. Dit geeft mogelijkheden”*. Tenslotte wordt de wendbaarheid van de Klas op Wielen en de creativiteit van de medewerkers als een sterk punt gezien door de ouders/voogden van een kind bij de Klas op Wielen.

Een verbetermogelijkheid voor de Klas op Wielen die een ouder/voogd benoemt is de rolatie van het team. In sommige gevallen zijn er medewerkers standaard gekoppeld aan één kind. Daarnaast meldt een andere ouder/voogd dat medewerkers overlegmomenten niet moeten laten afhangen van wanneer een ouder/voogd toevallig binnenkomt bij de Klas op Wielen. Ook meldt een ouder een ander verbetermogelijkheid: *“wanneer een kind niet lekker in zijn vel zit en ouders vragen om het rustiger aan te doen, dat dit serieus wordt genomen. Dus een rustiger programma draaien en niet vasthouden aan het vaste dagprogramma”*. Tenslotte meldt een andere ouder/voogd dat het vervoer beter georganiseerd kan worden.

Volgens de kinderen van de Klas op Wielen

Kind A

Het aanbieden van goede en persoonlijke zorg aan kind A, zie ik onder andere terug tijdens de lunch. Een nieuw leerdoel is dat zij leert om haar brood af te happen. Voorheen werd het brood gesneden, aan een vork geprikt door de begeleidster en pakte kind A deze vork aan en stopte het broodje in haar mond. Dit leerdoel is bevorderend voor de motoriek. Daarnaast is kind A ontspannen en glimlacht zij, mogelijkerwijs vindt zij de persoonlijke aandacht die zij krijgt prettig.

Het in contact brengen van kinderen met en zonder ernstig meervoudige beperking, is terug te zien aan het inclusiemoment van kind A. Gekeken naar deze situatie doet kind A mee met leerlingen uit het tweede leerjaar tijdens een les hier. Tijdens het inclusiemoment heeft kind A verschillende non-verbale communicatie vertoont. In situatie 1 veranderde het gedrag van kind A van ontspannen naar onrustig, mogelijk omdat zij zich verveelde tijdens het voorlezen. In situatie 2 was kind A erg gespannen, waarschijnlijk doordat zij zich onveilig voelde door de rondrennende geiten en kinderen. In situatie 3 was kind A ontspannen en glimlachte zij. Uit deze non-verbale communicatie kan gehaald worden dat kind A het wellicht prettig vindt om in een groep te zijn en aandacht te krijgen. Wanneer de les chaotisch is, wordt er een onveilig gevoel gecreëerd bij kind A. Dit onveilige gevoel wordt weer omgezet in een veilig gevoel in situatie 3. Kind A loopt ontspannen en glimlachend mee aan de hand van een leerlinge. Al met al kan er gesteld worden dat kind A de persoonlijke zorg en inclusie die de Klas op Wielen aanbiedt, prettig vindt wanneer zij zich veilig voelt.

Kind B

Het aanbieden van goede en persoonlijke zorg aan kind B, zie ik onder andere terug tijdens de inclusie. Een leerdoel van kind B is dat hij getallen, letters en woorden leert. Deze gegevens zijn onder andere belangrijk om zich te verwoorden op zijn spraakcomputer. Tijdens de inclusie leert kind B onder meer woorden en getallen te

koppelen aan plaatjes. Daarnaast is kind B geconcentreerd en werkt hij samen met de twee kinderen uit groep vier, mogelijk vindt hij deze activiteit interessant. Daarnaast is de persoonlijke zorg ook terug te zien in het laten kiezen waar kind B wil spelen. Hierdoor wordt kind B empowered en kiest hij waar hij op dat moment zin in heeft. Tijdens het spel met zijn begeleidster is kind B ontspannen en lacht hij, deze non-verbale communicatie kan wellicht worden opgevat als positief.

Het in contact brengen van kinderen met en zonder beperking, is terug te zien aan het inclusiemoment van kind B. In overleg met de docente van groep vier is er gekozen om 'Leespraat' samen met twee kinderen buiten het lokaal te doen. Kind B werkt tijdens het inclusiemoment samen met de twee kinderen van groep vier. Kind B was tijdens de activiteit geconcentreerd en maakte contact met de kinderen door hen aan te raken op de schouder. Al met al kan er gesteld worden dat kind B de persoonlijke zorg en inclusie die de Klas op Wielen aanbiedt, prettig en interessant vindt.

Volgens de docenten

De docenten van de basisschool het Kompas en het voortgezet onderwijs het Clusius College staan open voor de Klas op Wielen en vinden het een mooi initiatief om kinderen samen te laten leren en spelen. Beide vinden de samenwerking met de Klas op Wielen goed verlopen en hebben het gevoel dat alles besproken kan worden. Zo zegt de docente van het Kompas: *"sommige begeleiders kunnen zo goed de kleine mooie stappen die de kinderen maken zien. De begeleiding vind ik heel goed, ze zijn echt betrokken."* Daarnaast zijn ze het er ook over eens dat kinderen met en zonder handicap niet per se dagelijks met elkaar in contact hoeven te zijn en dat het vrijblijvend is, niet ieder kind staat er even open voor. Daarnaast vinden de twee docenten dat er in het begin van het schooljaar een korte spreekbeurt of presentatie gegeven wordt over het kind of de kinderen. Dit zodat de leerlingen van de reguliere school weten wie de kinderen van de Klas op Wielen zijn, wat zij van hen kunnen verwachten en andersom. Volgens de docente van het Clusius College kan een verbeterpunt voor de Klas op Wielen zijn dat er gezamenlijk een planning gemaakt wordt, waarbij de behoeften en interesses van een kind daarop afgestemd worden op de lesstof of praktijkles. De docente van het Kompas vertelt dat zij het als een win-win situatie ziet wanneer medewerkers van de Klas op Wielen naast het begeleiden van het eigen kind, ook de leerlingen van de groep erbij betrekken. Dit wordt niet altijd door iedereen gedaan.

Volgens de Vijfhoek

Volgens de teamleider van de Vijfhoek is het dicht in de omgeving zitten en sterk punt van de Klas op Wielen. Op die manier kan er gemakkelijk contact gemaakt worden. Daarnaast is het contact met de school een sterk punt, leerlingen reageren heel open. Doordat de Klas op Wielen daar aanwezig en bekend is, vinden de leerlingen een praatje maken niet erg en halen zij uit zichzelf bijvoorbeeld hun schooltas weg die in het pad ligt.

De teamleider ziet van de Klas op Wielen en de Vijfhoek de voordelen en zou het mooi vinden als dit in deeltijd gebundeld kan worden. Zo kan een kind profiteren van groepsbegeleiding en faciliteiten onder één dak, maar ook van één-op-één begeleiding en inclusie.

Conclusie deelvraag 5

Wat kan de Klas op Wielen doen om het zorgaanbod vast te houden of te verbeteren om aan de behoeften van de betrokken partijen te blijven voldoen?

Zowel de ouders/voogden als de medewerkers van benoemen dat het vervoer van en naar de Klas op Wielen verbeterd kan worden. Sommige kinderen worden gebracht door de ouders/voogden of een taxibedrijf. Andere kinderen rijden mee met de bus van de Klas op Wielen. Er is één bus van de Klas op Wielen en wordt door vrijwillige buschauffeurs bestuurd. Daarnaast is er een betaalde busbegeleider mee die de kinderen in de bus, in verband met epilepsie, in de gaten houdt. Er wordt door een medewerker benoemd dat sommige kinderen te lang in de bus zitten, doordat er tussenstops zijn om kinderen bij hun huis op te halen of af te zetten. Een nieuwe bus aanschaffen en daarbij ook extra buschauffeurs en busbegeleiders werven, kan een optie zijn. Dit is een kostenplaatje en er zal tijd gestoken moeten worden in het werven van nieuwe mensen. De Klas op Wielen wordt, ondanks dat deze kleinschalig blijven wilt, groter. Een andere optie is om de het taxibedrijf vaker in te zetten voor ritten van de kinderen. Daarbij moet wel gelet worden op het feit dat sommige kinderen begeleiding in de bus nodig hebben.

De directeur van de Klas op Wielen benoemt net als ouders/voogden dat het zorgaanbod aangevuld kan worden met 'echt' onderwijs, zoals de methode KlincBridge. Dit zodat hun kind zich maximaal kan ontwikkelen. Zo zegt de directeur: *"Wij zijn toch verzorgers of sociale dienstverleners zonder een onderwijsachtergrond en willen gestructureerd het leren aan te pakken met KlincBridge"*. Bij deze methode kan het wellicht handig zijn om iemand in te huren met een onderwijsachtergrond die wordt gemist bij de medewerkers. Deze nieuwe stap heeft inzet nodig van de medewerkers en ouders/voogden.

Wekelijks zwemmen vindt een ouder/voogd een toevoeging aan het zorgaanbod van de Klas op Wielen. Zwemmen is goed voor de motoriek van een kind, maar ook voor ontspanning en plezier. Wanneer het zwemmen vast in het rooster gezet wordt voor kinderen waarbij dit van toepassing is, kan er aan deze behoefte voldaan worden.

Daarnaast moet er door medewerkers onderling gelet worden op de fysieke en psychische belasting. Het niet gebruik maken van een tillift, kan fysieke problemen opleveren. Onderling zal er gelet moeten worden op welk kind er wel getild kan worden en bij wie de tillift gebruikt moet worden. Door de directeur en Raad van Toezicht is dat moeilijk te controleren, daarom zal dat door de medewerkers zelf moeten gebeuren.

Het zorgaanbod van de Klas op Wielen wordt uitgevoerd door de medewerkers. Om de medewerkers meer uit te dagen en scherp te houden, willen zij dat er individuele doelen opgesteld worden, er gereflekteerd en geëvalueerd wordt en er intervisiemomenten en functioneringsgesprekken plaatsvinden. Aan de resultaten te zien is dit een behoefte die onderling door de medewerkers wordt gedeeld. Dit kan gerealiseerd worden door reflectie- en intervisieprogramma's te starten. Te beginnen met dat iedere medewerker individuele doelen opstelt die hij/zij behaald wilt hebben. Bij de Vijfhoek wordt er al gewerkt met deze programma's en worden volgens de teamleider als prettig ervaren. Door individueel en in teamverband te reflecteren, kan de onderlinge samenwerking en het uitvoeren van het zorgaanbod wellicht verbeteren. Naast de medewerkers zullen ook de ouders/voogden en hun kind daar profijt van hebben. Daarnaast kan de kennis van medewerkers verbreed worden door middel van bijscholing, werkbezoeken of trainingen.

Conclusie hoofdvraag

Wat zijn volgens de betrokken partijen de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen?

Gekeken naar de zes gebieden van de Wet Langdurige Zorg (WLZ) wordt er gemiddeld een acht of hoger gescoord naar mening van de ouders/voogden en medewerkers van de Klas op Wielen.

Het eerste gebied van de WLZ is het verblijf in een zorginstelling. Dit gebied behaalt het hoogste cijfer, namelijk gemiddeld een 8,7. Er kan geconcludeerd worden dat de betrokkenen de locatie, de faciliteiten en het verblijf bij de Klas op Wielen prettig vinden.

Het tweede gebied is de persoonlijke verpleging en verzorging, deze scoort gemiddeld een 8,4. Wat de betrokkenen vooral sterk vinden aan dit gebied is de één-op-één begeleiding, welke mede door stagiaires en vrijwilligers waargemaakt kan worden. De kinderen krijgen persoonlijke aandacht en er kan gericht gewerkt worden aan leerdoelen die medewerkers samen met ouders opstellen in een zorg/leerplan. Het derde gebied uit de WLZ is de verlening van medische zorg. Dit gebied krijgt gemiddeld een 8,0. Dit is een prima score, echter op het gebied medische zorg bij de Klas op Wielen kan met verbeteringen nog enige en wellicht de meeste winst worden behaald.

Het vierde gebied uit de WLZ is de dagbesteding, deze scoort gemiddeld een 8,6. Onder andere valt het vormen van inclusiemogelijkheden onder de dagbesteding. Inclusie verandert het stigma dat mensen met een beperking 'zelig' gevonden worden vindt het merendeel van de respondenten. Naast het veranderen van de beeldvorming leren de kinderen van de Klas op Wielen op hun eigen manier van de leerlingen van het regulier onderwijs, en andersom. Ook in de theorie wordt dit gemeld dat het onderwijs een plek is om inclusie op een positieve manier vorm te geven (Vosters et al., 2013).

Het vijfde gebied van de WLZ is het vervoer, hier wordt gemiddeld een 8,2 gescoord. Ondanks de ruime voldoende wordt dit gebied door zowel ouders/voogden als medewerkers opgemerkt als verbeterpunt. Dit omdat sommige kinderen te lang in de bus zitten door vele tussenstops.

Het laatste gebied van de WLZ zijn de hulpmiddelen. Dit gebied scoort gemiddeld een 8,5. Er kan geconcludeerd worden dat zowel ouders/voogden als medewerkers tevreden zijn met de hulpmiddelen die worden gebruikt om een kind te ondersteunen. Het enige verbeterpunt hierop is dat er gelet moet worden dat medewerkers de tillift gebruiken bij het verplaatsen van een kind om zo fysieke klachten te voorkomen.

Al met al kan er gesteld worden dat het zorgaanbod van de Klas op Wielen gemiddeld een 8,4 krijgt van de in totaal 29 ouders/voogden en medewerkers die de enquête hebben ingevuld. Wanneer de Klas op Wielen dit cijfer wilt verhogen, kan er gekeken worden naar verbetering op het gebied van medische zorg en vervoer. Naast het zorgaanbod op zich is er ook verbetering mogelijk bij de medewerkers zelf op het gebied van reflectie, zoals zij zelf aangeven. Onder andere is reflectie nodig om het zorgaanbod van de Klas op Wielen zo goed mogelijk tot uitvoering te brengen.

In het volgend hoofdstuk zullen concrete aanbevelingen beschreven worden om de minder sterke punten van de Klas op Wielen te verbeteren om aan de behoeften van de betrokkenen te blijven voldoen.

Hoofdstuk 6: Aanbevelingen

De hoofdvraag en deelvragen zijn door middel van literatuur- en praktijkonderzoek beantwoord. Hieruit zijn concrete aanbevelingen gekomen voor de Klas op Wielen om het zorgaanbod vast te houden of te verbeteren om aan de behoeften van de betrokken partijen te blijven voldoen.

Aanbeveling één: Het vervoer

Uit onderzoek is gebleken dat zowel ouders/voogden als medewerkers van de Klas op Wielen benoemen dat het vervoer van en naar locatie verbeterd kan worden. Zo wordt er gezegd dat sommige kinderen te lang in de bus zitten door tussenstops om kinderen bij hun huis op te halen of af te zetten.

Om dit te verbeteren kan er, indien daar de financiële mogelijkheden voor zijn, een nieuwe rolstoelbus worden aangeschaft door de Klas op Wielen. Hierbij komt kijken dat er ook extra buschauffeurs en busbegeleiding geworven moeten worden. Een andere optie is om de samenwerking tussen de Klas op Wielen en het taxibedrijf waar zij al bekend mee zijn te verbeteren. Aangezien het taxibedrijf alleen buschauffeurs levert, zal de Klas op Wielen moeten zorgen voor busbegeleiding bij de kinderen die dat nodig hebben in verband met epilepsie. De Klas op Wielen en het taxibedrijf zullen samen een plan op moeten stellen om van beiden de praktische prioriteiten vorm te geven.

Aanbeveling twee: Extra onderwijs

Er is gebleken dat zowel de directeur van de Klas op Wielen als de ouders/voogden het zorgaanbod aangevuld kan worden met 'echt' onderwijs, zoals de methode KlincBridge. Bij de Klas op Wielen Kompas wordt de methode KlincBrigde al tot uitvoering gebracht om het leeraspect beter te begrijpen en vorm te geven, zodat de kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Bij de Klas op Wielen Clusius zijn ze nog niet bezig met deze of een soortgelijke methode.

Om het zorgaanbod aan te vullen en aan de behoefte van de betrokkenen te voldoen zal de methode KlincBridge worden voortgezet bij de Klas op Wielen Kompas. Daarnaast kan het van toepassing zijn om iemand in te huren met een onderwijsachtergrond. Deze persoon heeft waarschijnlijk meer en andere kennis over het leeraspect dan de medewerkers van de Klas op Wielen met een achtergrond in de hulpverlening of verpleging. De kennis kan van nut zijn om het leren gestructureerd aan te pakken. De kennis die wordt opgedaan bij de Klas op Wielen Kompas kan ook worden toegepast bij de locatie het Clusius om zo beide plekken meer leer- en onderwijsgericht te laten werken, naast de lessen die de kinderen meedraaien op de reguliere school.

Aanbeveling drie: Reflectie bij medewerkers

Het zorgaanbod van de Klas op Wielen wordt uitgevoerd door de medewerkers. Uit het onderzoek is gebleken dat de medewerkers de behoefte hebben meer uitdaging, het opstellen van individuele doelen, reflectie en evaluatie, intervisiemomenten en functioneringsgesprekken.

Om ervoor te zorgen dat de Klas op Wielen aan de behoefte van de medewerkers blijft voldoen, zodat zij het zorgaanbod optimaal kunnen blijven uitvoeren, kan er ten eerste gestart worden met een intervisieprogramma waar medewerkers in kleine groepjes werkzaamheden en de daaraan gerelateerde problemen samen bespreken. Zo kunnen de medewerkers van elkaar leren op het gebied van kennis, handelen en probleemoplossend vermogen. Bij intervisie wordt er gebruik gemaakt van reflectie, evaluatie en samenwerking. Naast intervisie kunnen de medewerkers meer worden uitgedaagd door bijscholing, werkbezoeken of trainingen. Zo zijn er naast de jaarlijkse kinderreanimatiecursus, ook andere cursussen voor het ondersteunen van kinderen met een ernstig meervoudige beperking, bijvoorbeeld cursus gebarentaal of een training 'natuurbeleving' waarbij de medewerkers leren hoe kinderen met een ernstig meervoudige beperking natuur op hun eigen manier kunnen leren ervaren.

Aanbeveling vier: Medische zorg

Het derde gebied uit de WLZ is de verlening van medische zorg. Dit gebied krijgt gemiddeld een 8,0. Dit is een prima score, echter op het gebied medische zorg bij de Klas op Wielen kan met verbeteringen de meeste winst worden behaald.

Aangezien de schrijfster van deze scriptie geen kennis heeft over medische zorg, is het aan te bevelen om met de verpleegkundigen van de Klas op Wielen na te denken hoe de medische zorg verbeterd kan worden, om zo een nog hogere score van de betrokkenen te krijgen. Hierdoor zal de gemiddelde score van het zorgaanbod van de Klas op Wielen worden verhoogd en wordt er voldaan aan de behoeften van de belanghebbenden.

Bronnenlijst

Centre for Studies on Inclusive Education. (2017). *CSIE Strategy 2016-2019*. Geraadpleegd op 23 december 2016, van <http://www.csie.org.uk/about/strategy.shtml>

Franke, R. (2008). *Passend inclusief onderwijs: doen*. Apeldoorn: Garant.

Graaff, F. de. (1999). *Mensen Met Een Ernstige Verstandelijke Beperking*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Het Kennisplein Gehandicaptensector. (2017). *Ernstige meervoudige beperking*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <http://www.kennispleingehandicaptensector.nl/gehandicaptenzorg/Gehandicaptenzorg-Ernstige-meervoudige-beperkingen.html>

Kaspers, F. (2015). *Hoe werkt de Wet Langdurige Zorg?* Geraadpleegd op 18 december 2016, van <https://www.onderwijsconsument.nl/hoe-werkt-de-wet-langdurige-zorg/>

Klas op Wielen. (2017). *Doelstellingen Klas op Wielen*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <http://www.klasopwielenalkmaar.nl/informatie/doelstellingen.html>

Klas op Wielen. (2017). *Hoe werkt de Klas op Wielen*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <http://www.klasopwielenalkmaar.nl/informatie/werking-klas-op-wielen.html>

Klas op Wielen. (2017). *Klas op Wielen in Alkmaar*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <http://www.klasopwielenalkmaar.nl>

Klas op Wielen. (2017). *Medezeggenschap ouders*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <http://www.klasopwielenalkmaar.nl/informatie/doelstellingen.html>

Klas op Wielen. (2017). *Zorgleerplan*. Ondersteuningsplan cliënt. Alkmaar: Auteur.

NSGK. (2017). *Samen naar School*. Geraadpleegd op 16 december 2016, van <https://www.nsgk.nl/wat-doet-nsgk/projecten/samen-naar-school>

Oers, H. van. (2015). Is de informatievoorziening over de langdurige zorg op orde? *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 93(1)

Platform EMG. (2017). *Personen met EMB*. Geraadpleegd op 18 december 2016, van <http://www.platformemg.nl/algemeen/over-emb/personen-met-emb/>

Reenen, W. van. (2016). *Schoolgids vmbo Alkmaar 2016-2017*. Geraadpleegd op 19 december 2016, van https://www.clusius.nl/Files/Files/bestanden/schoolgidsen/CC_SGVMBO1617-Alkmaar.pdf

Rijksoverheid. (2017). *Leerplicht*. Geraadpleegd op 10 februari 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht>

Rijksoverheid. (2017). *Welke zorg kan ik krijgen vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz)?* Geraadpleegd op 19 december 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verpleeghuizen-en-zorginstellingen/vraag-en-antwoord/zorg-via-wet-langdurige-zorg>

Rijksoverheid. (2017). *Wet langdurige zorg (Wlz)*. Geraadpleegd op 19 december 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verpleeghuizen-en-zorginstellingen/inhoud/wet-langdurige-zorg-wlz>

SAKS. (2017). *Saks: Het Kompas*. Geraadpleegd op 19 december 2016, van <http://www.kompas-saks.nl>

Schuurman, M. & Zwan, A. van der. (2009). *Inclusie, zeggenschap, support*. Apeldoorn: Maklu

Sociale kaart Nederland. (2017). *De Waerden – Orthopedagogisch dagcentrum De Vijfhoek*. Geraadpleegd op 19 december 2016, van <https://heiloo.socialekaartnederland.nl/organisaties/de-waerden-orthopedagogisch-dagcentrum-de-vijfhoek-heiloo>

Vosters, N. & Romulus, P. & Heemskerk, I. (2013). *Inclusief: werken aan zorg en welzijn voor iedereen*. Bussum: Coutinho.

Zorgwijzer. (2016). *AWBZ: alle wijzigingen op een rij*. Geraadpleegd op 18 december 2016, van <http://www.zorgwijzer.nl/zorgverzekering-2015/awbz-in-2015-alle-wijzigingen>

Bijlagen

Bijlage A: Enquêtevragen

In deze bijlage staan de enquêtevragen voor ouders/voogden en medewerkers van de Klas op Wielen.

Enquête ouders/voogden van de Klas op Wielen

Introductie

Beste meneer/mevrouw,

Mijn naam is Melissa Verhoeven, ik ben vierdejaars student aan de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening en werkzaam bij Klas op Wielen Clusius.

Het doel van mijn scriptie is om te onderzoeken wat de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn en hier aanbevelingen voor te schrijven. Ik vraag vijf tot tien minuten van uw tijd om deze enquête van 18 vragen te beantwoorden. U en uw gegevens zijn anoniem en worden ook anoniem verwerkt in het eindrapport van het onderzoek.

Alvast bedankt voor uw tijd en hulp!

Vragen

1. Wat is uw geslacht?
 - Man
 - Vrouw

2. Hoe bent u in aanraking gekomen met de Klas op Wielen?
 - Krant/tijdschrift
 - Roeland Vollaard
 - Internet
 - Mond op mond reclame
 - Anders, namelijk:

3. Hoe lang zit uw kind op de Klas op Wielen, afgerond in jaren?
.....

De volgende 10 vragen gaan over het zorgaanbod van de Klas op Wielen. Bij zes vragen kunt u uw mening in de vorm van een cijfer geven. Het cijfer 1 staat voor zwaar onvoldoende, het cijfer 10 staat voor uitstekend. Bij de overige vier vragen kunt u uw mening kort beschrijven in het daarvoor benoemde tekstvakje.

4. Welk cijfer geeft u het verblijf van uw kind bij de Klas op Wielen

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

5. Welk cijfer geeft u de persoonlijke verpleging en verzorging van uw kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

6. Hoe maken de professionals van de Klas op Wielen de verpleging en verzorging van uw kind persoonlijk?
.....

7. Welk cijfer geeft u de medische zorg van uw kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

8. Welk cijfer geeft u de dagbesteding van uw kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

9. Op welke manier heeft de vorm van dagbesteding van de Klas op Wielen invloed op uw kind?
.....

10. Welk cijfer geeft u het vervoer van uw kind naar en van de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

11. Welk cijfer geeft u de hulpmiddelen die de Klas op Wielen gebruikt bij het ondersteunen van uw kind?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

12. Wat is volgens u een sterke kant van het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

.....

13. Wat is volgens u een verbetermogelijkheid binnen het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

.....

De volgende vijf vragen worden gesteld om uw mening te krijgen over algemene kaders met betrekking tot u en de Klas op Wielen.

14. Vindt u het een voordeel of een nadeel dat de Klas op Wielen gebruik maakt van vrijwilligers en stagiaires?

- Voordeel
- Nadeel

15. Welk cijfer geeft u de communicatie tussen u en de Klas op Wielen? Het cijfer 1 is zwaar onvoldoende en het cijfer 10 is uitstekend.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

16. Heeft u als ouder het gevoel dat u gehoord wordt door de Klas op Wielen?

- Ja
- Soms
- Nee

17. Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

- Ja
- Nee

18. Wat kunnen verbetermogelijkheden zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeften van u als ouder/voogd en uw kind te blijven voldoen?

.....

Afsluiting

U bent aan het einde van de enquête gekomen. Ik wil u hartelijk bedanken voor uw tijd en mening.

Met vriendelijke groet,

Melissa Verhoeven

Enquête medewerkers van de Klas op Wielen

Introductie

Beste meneer/mevrouw,

Mijn naam is Melissa Verhoeven, ik ben vierdejaars student aan de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening en werkzaam bij Klas op Wielen Clusius.

Het doel van mijn scriptie is om te onderzoeken wat de sterke en minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen zijn en hier aanbevelingen voor te schrijven. Ik vraag vijf tot tien minuten van uw tijd om deze enquête van 18 vragen te beantwoorden. U en uw gegevens zijn anoniem en worden ook anoniem verwerkt in het eindrapport van het onderzoek.

Alvast bedankt voor uw tijd en hulp!

Vragen

1. Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?
 - (Cliënt)begeleider
 - Vrijwilliger
 - Stagiair
 - Anders, namelijk:
2. Bent u voordat u medewerker bij de Klas op Wielen werd in aanraking geweest met kinderen met een ernstig meervoudige beperking?
 - Ja
 - Nee
3. Welk cijfer geeft u de lichamelijke en psychische belasting die u ondervindt door de werkzaamheden bij de Klas op Wielen? Het cijfer 1 is ondraaglijk en het cijfer 10 is uitstekend.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

De volgende 10 vragen gaan over het zorgaanbod van de Klas op Wielen. Bij zes vragen kunt u uw mening in de vorm van een cijfer geven. Het cijfer 1 staat voor zwaar onvoldoende, het cijfer 10 staat voor uitstekend. Bij de overige vier vragen kunt u uw mening kort beschrijven in het daarvoor benoemde tekstvakje.

4. Welk cijfer geeft u het verblijf van een kind bij de Klas op Wielen

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

5. Welk cijfer geeft u de persoonlijke verpleging en verzorging van het kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

6. Hoe maken de professionals van de Klas op Wielen de verpleging en verzorging van een kind persoonlijk?
.....

7. Welk cijfer geeft u de medische verzorging van een kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

8. Welk cijfer geeft u de dagbesteding van een kind bij de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

											toepassing
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------

9. Op welke manier heeft de vorm van dagbesteding van de Klas op Wielen invloed op een kind?

.....

10. Welk cijfer geeft u het vervoer van een kind naar en van de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

11. Welk cijfer geeft u de hulpmiddelen die de Klas op Wielen gebruikt bij het ondersteunen van een kind?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

12. Wat is volgens u een sterke kant van het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

.....

13. Wat is volgens u een verbetermogelijkheid binnen het zorgaanbod van de Klas op Wielen en waarom?

.....

De volgende 5 vragen worden gesteld om uw mening te krijgen over algemene kaders met betrekking tot u en de Klas op Wielen. Bij het invullen van de drie volgende vragen geldt weer dat het cijfer 1 staat voor zwaar onvoldoende en het cijfer 10 voor uitstekend.

14. Welk cijfer geeft u het verloop van de samenwerking tussen de Klas op Wielen en de betrokken scholen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

15. Welk cijfer geeft u de samenwerking onderling met collega's?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

16. Welk cijfer geeft u de communicatie tussen ouders/voogden en de Klas op Wielen?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ Niet van toepassing
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------	---

17. Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

- Ja
- Nee

18. Wat kunnen verbetermogelijkheden zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeften van u als ouder/voogd en uw kind te blijven voldoen?

.....

Afsluiting

U bent aan het einde van de enquête gekomen. Ik wil u hartelijk bedanken voor uw tijd en mening.

Met vriendelijke groet,

Melissa Verhoeven

Bijlage B: Interviewvragen

In deze bijlage staan de interviewvragen voor de directeur van de Klas op Wielen, twee medewerkers van de Klas op Wielen, een docente van het voortgezet onderwijs het Clusius College, een docente van de basisschool het Kompas en een teamleider van het orthopedagogisch dagcentrum de Vijfhoek.

Interviewvragen directeur van de Klas op Wielen

Algemeen

1. Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?
2. Wat is voor u de reden geweest om de Klas op Wielen op te richten?
3. Het doel wat u voor ogen had toen u de Klas op Wielen oprichtte is dat nu bereikt? Zo ja, waarom/waardoor? Zo nee, wat mist er nog?

Zorgaanbod

4. Kunt u in uw eigen woorden omschrijven wat de Klas op Wielen aanbiedt op het gebied van zorgverlening?
5. Vindt u dat het zorgaanbod van de Klas op Wielen overeenkomt met de zorgindicatie van een kind bij de Klas op Wielen? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarop niet?
6. Welke veranderingen vinden er nu plaats bij de Klas op Wielen?
7. Bij de Klas op Wielen wordt er per kind een persoonlijk zorgleerplan opgesteld. Hoe hebben kinderen van de Klas op Wielen profijt van dit plan?

Samenwerking

8. Hoe vindt u de samenwerking met de betrokken scholen verlopen?
9. Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?
10. U biedt ook plekken aan stagiaires en vrijwilligers. Wat is hier het voordeel en nadeel van?
11. De Klas op Wielen krijgt veel sponsoracties. Hoe houdt u de Klas op Wielen, die al zes jaar bestaat in de 'spotlight'?

Contact

12. Hoe vindt u het contact met de ouders/verzorgers van een kind bij de Klas op Wielen verlopen?
13. Hoe waarborgt de Klas op Wielen de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?
14. Op welke manier kan een kind laten merken dat hij/zij inclusie prettig vindt? En wanneer niet?

Maatschappelijke ontwikkeling

15. Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?
16. Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?

Verbeterpunten

17. Wat kunnen verbeterpunten zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeftes van de betrokkenen in dit onderzoek te blijven voldoen?

Interviewvragen medewerkers van de Klas op Wielen

Algemeen

1. Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?
2. Waarom bent u bij de Klas op Wielen gaan werken? (Wat is het verschil met uw vorige baan?)

3. Wat vindt u van de lichamelijke en psychische belasting die u ondervindt door de werkzaamheden? Heeft u verbeterpunten of voorstellen?

Zorgaanbod

4. Kunt u in uw eigen woorden omschrijven wat de Klas op Wielen aanbiedt op het gebied van zorgverlening?
5. Vindt u dat er iets mist in het zorgaanbod van de Klas op Wielen? Zo ja, wat mist er? Zo nee, waarom vindt u dat het zorgaanbod compleet is?
6. Bij de Klas op Wielen wordt er per kind een persoonlijk zorgleerplan opgesteld. Hoe hebben kinderen van de Klas op Wielen profijt van dit plan?

Samenwerking

7. Hoe vindt u de samenwerking met de betrokken scholen verlopen?
8. Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?
9. De Klas op Wielen biedt plekken aan stagiaires en vrijwilligers. Wat vindt u hier het voordeel en nadeel van?

Contact

10. Hoe vindt u het contact met de ouders/verzorgers van een kind bij de Klas op Wielen verlopen?
11. Hoe waarborgt de Klas op Wielen de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?
12. Op welke manier kan een kind laten merken dat hij/zij inclusie prettig vindt? En wanneer niet?

Maatschappelijke ontwikkeling

13. Vindt u dat alle gehandicapten instellingen één-op-één begeleiding en een vorm van inclusie als dagbesteding moeten hebben?
14. Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?
15. Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?

Verbeterpunten

16. Wat kunnen verbeterpunten zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeftes van werknemers te blijven voldoen?

Interviewvragen docenten

Algemeen

1. Wat was uw eerste gedachte toen u hoorde dat er kinderen met een ernstig meervoudige beperking mee zouden doen in uw lessen?
2. Is deze gedachte veranderd door de ervaring die nu opgedaan is in de praktijk? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Zorgaanbod

3. Wat vindt u van de doelstelling van de Klas op Wielen dat kinderen met en zonder beperking dagelijks met elkaar in contact moeten zijn?
4. Een zorginstelling hoort te voldoen aan een vorm van dagbesteding. Bij de Klas op Wielen is inclusie een vorm van dagbesteding, wat is uw mening over deze vorm van dagbesteding?

Samenwerking

5. Wat vindt u van de samenwerking met de Klas op Wielen?

Contact

6. Wat merkt u aan uw leerlingen hoe zij reageren op een kind van de Klas op Wielen?
7. Is een les anders wanneer een kind van de Klas op Wielen niet aanwezig is?

Maatschappelijke ontwikkeling

8. Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?
9. Is uw houding nu ten opzichte van iemand met een beperking veranderd door uw ervaring?

Verbeterpunten

10. Wat vindt u dat er beter kan met en bij de Klas op Wielen?

Interviewvragen de Vijfhoek

Algemeen

1. Wat is uw functie bij de Vijfhoek?
2. Wat is de reden dat u bent gaan werken bij de Vijfhoek?

Zorgaanbod

3. Op welke gebieden van de Wet Langdurige Zorg biedt de Vijfhoek zorg? (Verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen).
4. Hoe uiten deze gebieden zich in de praktijk?
5. Er komen bij de Vijfhoek verschillende doelgroepen met een leeftijd van 0 tot 18 jaar. Worden deze doelgroepen samengevoegd of zijn er aparte afdelingen per doelgroep? Wat zijn hier de voordelen en nadelen van?
6. Wat vindt u van inclusie?
7. Wat wordt er als dagbesteding gedaan bij de Vijfhoek? Waarom is er gekozen voor deze vorm?
8. Wordt er bij de Vijfhoek gebruik gemaakt van een persoonlijk zorgleerplan?
9. Hoe denkt u over één-op-één begeleiding?

Samenwerking

10. Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?
 - Uit interviews met medewerkers van de Klas op Wielen is gekomen dat er meer gericht kan worden op leerdoelen van medewerkers en voortgangsgesprekken. Hoe doen jullie dit?
11. Wordt er bij de Vijfhoek gewerkt met vrijwilligers/stagiaires? Zo ja, hoe gaat dit? Zo nee, waarom niet?

Contact

12. Hoe komen ouders/verzorgers/kinderen in aanraking met de Vijfhoek?
13. Hoe verloopt de communicatie tussen ouders en medewerkers?
14. Hoe waarborgt de Vijfhoek de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?

Maatschappelijke ontwikkeling

15. Denkt u dat instellingen met een ander zorgaanbod van elkaar kunnen leren?
16. Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?

Verbeterpunten

17. Op welk gebied vindt u dat de Vijfhoek onderscheidend is van de Klas op Wielen? En andersom.

Bijlage C: Observatieplan

In deze bijlage staat het vooropgestelde observatieplan en het observatieformulier.

Observatieplan

Observatiedoel

Een interview of enquête kan bij de kinderen van de Klas op Wielen niet worden gehouden. Om die reden zal er gebruik gemaakt worden van observaties. Het gedrag dat zij laten zien kan worden gekoppeld aan hoe zij zich voelen op dat moment, zonder dat zij dit verbaal communiceren. Persoonlijke zorg en inclusie zijn doelstellingen van de Klas op Wielen en onderdeel van hun zorgaanbod. Daarom zal er tijdens de observatie worden gekeken naar hoe een kind reageert op de persoonlijke zorg van de Klas op Wielen en zal ook de reactie van het kind op inclusie geobserveerd worden. Uit de observatie zullen geen specifieke sterke of minder sterke punten van het zorgaanbod van de Klas op Wielen naar voren komen.

Wel kan er globaal gekeken worden naar de reactie van het kind op de doelstellingen van de Klas op Wielen en of deze positief of negatief oogt.

Methode

Er zal gebruik gemaakt worden van een gestructureerde observatie, waarbij de observator niet participeert. Voor deze methode is gekozen, omdat het doel van de observatie is vastgesteld. Doordat ervan tevoren in dit observatieplan opgesteld is wat er geobserveerd gaat worden, maakt het een gestructureerde observatie. Voor het niet participeren van de observant tijdens de observatie is gekozen, zodat de observant de omgeving niet kan beïnvloeden. De observant is onbekend voor de leerlingen, waardoor zij zich meer kunnen gaan richten op de observant dan op waar zijn in een reguliere setting mee bezig zijn.

Observatie

Om beide locaties te betrekken bij dit onderzoek, zal één kind van de Klas op Wielen Kompas en één kind van de Klas op Wielen Clusius worden geobserveerd. Om de observaties met elkaar te kunnen vergelijken, zal er gekozen worden voor vergelijkbare situaties. In dit observatieplan en de uitwerking zal het kind van de Klas op Wielen Kompas 'kind A' genoemd worden, het kind van de Klas op Wielen Clusius wordt 'kind B' genoemd.

Er zal zagezegd een vergelijkbare situatie gekozen worden bij beide kinderen. De observant zal een halfuur voor het inclusiemoment in de school, aanwezig zijn in de ruimte van de Klas op Wielen waar kind A of B zich bevindt. De observant zal de reactie van kind A of B op persoonlijke verzorging observeren volgens de vooropgestelde vragen die in dit observatieplan worden beschreven. Vervolgens zal er een inclusiemoment plaatsvinden tijdens een les op de basisschool het Kompas of het voortgezet onderwijs het Clusius College. Tijdens deze les zal de observant kind A of kind B observeren, gekeken naar de vooropgestelde vragen. Na de les wordt er terug in de ruimte van de Klas op Wielen weer een halfuur geobserveerd en gekeken naar de vooropgestelde vragen.

Techniek

De techniek die wordt gebruikt bij de observaties is event sampling. Er wordt gekeken naar de non-verbale communicatie van het kind van de Klas op Wielen in de periode van het halfuur voor de inclusie, tijdens de inclusie en het half uur na de inclusie.

Hulpmiddelen

De hulpmiddelen die voor deze observaties noodzakelijk zijn de ruimte van de Klas op Wielen, het klaslokaal van school waar les gegeven wordt, leerlingen en een docent van de school, een kind en begeleidster van de Klas op Wielen, een observant, het observatieformulier en schrijfgerei.

Rapporteren

Het observatieformulier zal nauwgezet worden ingevuld, zodat er een beeld geschetst wordt wat de situatie was en hoe kind A hierin reageerde en communiceerde. Aan het einde van het ingevulde observatieformulier zal er een toelichting geschreven worden over deze observatie met betrekking tot het onderzoek. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van observatievragen om zo specifiek mogelijk te observeren.

Observatieformulier

Observator: Melissa Verhoeven

Geobserveerde: Kind A/B

Waar: Kompas/Clusius

Wanneer:

Tijdstip inclusie:

Techniek: Observatievragen

Het halfuur voor inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A/B in deze situatie?	
Hoe reageert kind A/B op (stem)geluid?	
Hoe reageert kind A/B op een aanraking?	
Zoekt kind A/B contact met zijn/haar begeleidster?	
Kan kind A/B zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	
Hoe reageert kind A/B op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	
Hoe reageert kind A/B op de mededeling dat hij/zij naar de les gaan?	

Tijdens inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A/B in deze situatie?	
Hoe reageert kind A/B op de kinderen om hem/haar heen?	
Hoe reageert kind A/B op een aanraking?	
Zoekt kind A/B contact met zijn/haar begeleidster?	
Kan kind A/B zich redden zonder extra	

aandacht van de begeleidster?	
Hoe reageert kind A/B wanneer de les is afgelopen?	

Het halfuur na inclusie

Observatievraag	Opmerking
Wat is de situatie?	
Welke non-verbale communicatie vertoont kind A/B?	
Hoe reageert kind A/B op de veranderde omgeving?	
Zoekt kind A/B contact met zijn/haar begeleidster?	
Kan kind A/B zich redden zonder extra aandacht van de begeleidster?	
Hoe reageert kind A/B op de activiteit die met hem/haar wordt ondernomen?	

Bijlage D: Verbatim interviews

In deze bijlage staan de in totaal zes gehouden interviews uitgeschreven.

Directeur van de Klas op Wielen

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Directeur

Organisatie: Klas Op Wielen

Locatie: Beide locaties (Kompas en Clusius)

Duur interview: 46:26 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde.

Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, hij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?

G: Ik ben nu nog directeur, maar als de statuten gewijzigd zijn bestuurder van de Klas op Wielen. Dat betekent niet zo heel veel anders dan voor wat ik doe, maar tot voor kort is er ook een Raad van Bestuur boven mij en daarnaast nog een Raad van Toezicht. Dit vonden wij een waterhoofd op zo'n kleine organisatie. Ik ben straks de eenkoppige Raad van Bestuur en er is een Raad van Toezicht. Ik ben verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en de algemene leiding, dat zijn twee verschillende dingen. Je kunt verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse leiding, maar dan niet de jaarrekening verantwoorden. Daar is het Bestuur dan verantwoordelijk voor, maar dat heb ik nu ook al. Ik ben eigenlijk voor alles eindverantwoordelijk.

I: Wat is de reden dat u de Klas op Wielen heeft opgericht?

G: De reden daarvan was dat ik ervaring had vanuit Esdégé-Reigersdaal voor een cluster werkte dat de Klink heet. Dit is een kinderdagcentrum voor kinderen met meervoudige handicaps. Daar heb ik min of meer toevallig een project gestart, wat lijkt op de Klas op Wielen, bij een basisschool. Dat kwam omdat één van mijn collega's daar wat kinderen ondersteunde en de gedachte had 'zou het niet goed zijn om de kinderen wat vaker bij gewone kinderen te zetten.' Daar waren we vanuit de Klink al mee bezig om kinderen van de basisschool bij ons op het kinderdagcentrum mee te laten spelen. Dit was eigenlijk niet zo'n goede vorm, de kinderen van de basisschool vonden dat best wel eng om op zo'n kinderdagcentrum tussen een stuk of veertig rare kinderen binnen te komen. Waarbij ook nog grote kinderen zaten, tot achttien jaar. Dat was allemaal wat spannend en te kort. Toen dachten we, we moeten het omdraaien. Zorgen dat wij te gast zijn bij een school en dat zij het idee hebben het is onze school en daar zit een kind bij in een rolstoel. Dat zijn wij daar toen gestart en dat bleek eigenlijk heel erg makkelijk en goed te lopen. Vervolgens dacht ik dit is heel erg zoals ik het voor mij zie zoals het zou moeten voor kinderen en dat wil ik eigenlijk zelf doen. In Alkmaar was zoiets niet, in Heerhugowaard dus wel en bleek overigens het eerste project in Nederland te zijn dat op deze manier draaide. Ik heb gedacht van 'ik ga het nog kleinschaliger doen'. Met ouders en heel kleinschalig en starten in Alkmaar. Dat was de reden dat ik de Klas op Wielen heb opgericht, om al die verschillende facetten. Dat is in 2011 gestart. Het is nu al wat groter geworden dan eigenlijk de bedoeling was.

I: Het doel wat u voor ogen had toen u de Klas op Wielen oprichtte is dat nu bereikt?

G: Het eerste antwoord is ja. Wat wij voor ogen hadden is kinderen met een diverse vorm van best wel pittige handicaps ondersteunen bij dichtbij kinderen van een gewone school en kijken waar de aansluitmomenten zitten en hoe kunnen wij zoveel mogelijk gebruik van maken. Dat is heel erg goed gelukt en zonder al te veel gedoe en weerstand. Het is zelfs nog mooier geworden dan eigenlijk de bedoeling was als je kijkt naar sommige vriendschappen die er ontstaan zijn. Dat hadden we niet bedacht, maar dat is eigenlijk nog leuker geworden dan wij voor ogen hadden. En ook een bewijs dat het heel goed werkt. Vervolgens blijven we altijd hongerig naar meer en dat is ook goed. Wij hebben bereikt wat we willen, maar we willen eigenlijk ook wel meer.

I: Wat zou u dan nog meer willen? Wat mist er nog?

G: Dat meer dat zit in dat wij zelf ook nog een stapje verder komen. Als wij vinden dat kinderen bij kinderen van een reguliere school zijn, dat kan inmiddels ook het voortgezet onderwijs zijn, dan zijn zij aan het leren, maar eigenlijk weten wij daar nog niet zo heel veel van. Wat dat leren precies is en hoe je dat op een slimme manier doet. Hier op het Kompas zijn wij daar stappen in aan het zetten door de methode KlincBridge te starten waar het ook wat meer gestructureerd gaat verlopen. Maar ook bij het Clusius is wat leren wij nu eigenlijk de vraag of wij daar nu heel goed grip op hebben. Dat zou nog meer ontwikkeld kunnen worden ten opzichte van waar wij oorspronkelijk vandaan kwamen. We zitten al heel geregeld in de klas, maar misschien valt daar ook nog wel meer te halen dat kinderen van het Clusius wat vaker bij ons meedraaien en leren van een kind van de Klas op Wielen. Wat ik al zei,

wij blijven hongerig naar meer. Onder andere meer snappen hoe dat zit met het onderwijsstuk. Wij zijn toch verzorgers of sociale dienstverleners zonder een onderwijsachtergrond en bezig om gestructureerd het leren aan te pakken. Daar valt nog wat te halen en dat is prima, het hoeft niet morgen al gebeurd te zijn.

Zorgaanbod

I: Kunt u in uw eigen woorden omschrijven wat de Klas op Wielen aanbiedt op het gebied van zorgverlening?

G: Wij zijn gestart met de gedachte om de dagbesteding te leveren, zoals op de Vijfhoek en de Klink aan de orde is voor kinderen. Een speciale setting voor kinderen die dagbesteding doen, dat is ons basisaanbod. Alle kinderen krijgen bij ons, in de termen van de Wet Langdurige Zorg, een behandelingsgroep of begeleidingsgroep. Dus in klein groepsverband ondersteunen wij de kinderen of behandelen wij ze. Bij behandelen moet je eraan denken dat het gaat om multidisciplinair werken. Er is dan bijvoorbeeld een fysiotherapeut bij betrokken, een logopedist, ergotherapeut, verpleegkundige en ander begeleiders die samen met ouders een plan maken en dat neerzetten. Voor de functie behandeling krijg je ook iets meer geld, doordat er zoveel verschillende disciplines bij betrokken zijn en meer geld kosten. De functie begeleidingsgroepen is iets lichter en is voor kinderen met een iets minder zware en intensieve zorgvraag. Daar is het multidisciplinaire niet per se op de voorgrond. Die twee functies, dat gaat in dagdelen en dagen, dat is de kern. Ik denk dat daar ongeveer 75% van ons inkomen vandaan komt. Er kwamen al heel snel vragen van ouders of mijn kind eerder opgehaald kan worden of juist langer kan blijven, dat is bij andere kinderen in de thuissituatie opgepikt. De thuisondersteuning leveren wij nu bij diverse kinderen. Wij hebben ook logeren. Een aantal kinderen logeert hier nu bij het Kompas, maar een aantal kinderen ook bij de medewerkers thuis. Wij leveren de specifieke functie verpleging, in sommige gevallen moeten wij kinderen katheteriseren, sondevoeding vervangen of Mickey-buttons vervangen. Wij bieden fysiotherapie in de vorm van kinderfysiotherapeuten die vanuit een praktijk bij het Kompas of Clusius met de kinderen werken. Wij bieden muzisch-agogische begeleiding. Wij bieden ondersteuning op het gebied van leren werken met computers met oogbesturing en leren-leren. Dat is het pakket wat wij op dit moment aanbieden.

I: Bij de Klas op Wielen wordt er per kind een persoonlijk zorgleerplan opgesteld. Hoe hebben kinderen van de Klas op Wielen profijt van dit plan?

G: Dat gaat uit van de stelling dat als je dingen goed van te voren, zoals doelen en activiteiten, opstelt en aan het einde verslag legt van wat de resultaten zijn, je gericht werkt aan ontwikkeling. En dat is waarschijnlijk ook zo. Het profijt dat zij hebben is wat gericht en vanuit verschillende oogpunten, dat er gericht gewerkt wordt aan hun ontwikkeling op welk gebied dan ook. Als je gericht werkt en beschrijft van te voren wat jou relevant lijkt voor het kind en vervolgens daarmee aan de slag gaat en na verloop van tijd weer gaat evalueren, leidt dat toch een gericht ontwikkeling op verschillende fronten.

I: Daar bent u het dus wel mee eens, dat het een positieve werking heeft?

G: Ja, ik denk als je helemaal van te voren niet nadenkt over wat zal er te ontwikkelen zijn, welke doelen je zou kunnen stellen en hoe de doelen in activiteiten plaats kunnen vinden, dan is de kans groot dat je het hier gezellig gaat hebben, maar mogelijkkerwijs wel kansen mist op de ontwikkeling en gericht leren.

Samenwerking

I: Hoe vindt u de samenwerking met de betrokken scholen verlopen?

G: Goed. Veel Samen naar School klassen zijn bij de Klas op Wielen komen hier kijken hoe het hier werkt en wat zijn adviezen die ik zou geven aan starters. Waarvoor wij gekozen hebben is om zo min mogelijk op papier vast te leggen wat dat betreft, want scholen moeten al zo veel. En zij moeten niks met onze kinderen, daar

hebben zij formeel niets mee te maken. Wij zijn afhankelijk van hun bereidheid om ons welkom te heten in hun lessen, klassen en school. Het idee was dat moet je zo licht mogelijk bespreken, van 'als wij zo af en toe mee mogen doen, dan is dat in principe al grotendeels wat wij zoeken bij jullie in de klassen'. Het blijkt dat op die manier het af te spreken van 'we gaan het gewoon proberen en jullie zijn in principe welkom op het moment dat het kan', dat leidt dat de deur meestal open staat. Waar wij naar op zoek zijn is nog meer en dat is een puzzel soms als het voor de juf of de meester van de klas eigenlijk niet zoveel meer kan, omdat een kind bijvoorbeeld heel veel lawaai maakt en er veel momenten zijn dat zij het in de klas toch als heel druk hebben en druk vinden. Dat is zoeken voor ons hoe wij dat zo handig mogelijk kunnen doen. Hoe krijg je een kind dan toch zoveel mogelijk in contact met de leerlingen van die klas. De samenwerking en de bereidheid van de scholen, zowel het Clusius als het Kompas om aan ons de kans te bieden, is prima. Er kan nog veel meer. Nu zit in het oranje lokaal India met kinderen van groep vijf bij ons te leren aan een thema waar ze bij hun in de klas ook mee bezig zijn. Die vorm kan ook nog veel meer ontwikkeld worden, omdat wij onze lokalen nu ook zo vorm gegeven hebben dat het gemakkelijker kan bij ons. Dat kan bij een juf die zegt 'het is eigenlijk veel te druk' een goede vorm zijn om nog verder te ontwikkelen en handig zijn. Als een paar kinderen bij ons komen en zij hetzelfde leren, kan de juf er ook profijt van hebben. Daar moeten wij nog handiger in worden hoe wij dat doen. Ik vind de samenwerking eigenlijk goed.

I: Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?

G: Wij hebben uiteraard net zoals overal waar je met meer dan twee mensen werkt: teams. Teams hebben zo hun voordelen en hun moeilijkheden. Ik denk dat de samenwerking best wel goed gaat, maar dat er veel meer kan in hoe je lol kunt hebben van elkaar en van waar iedereen mee bezig is. In zijn algemeenheid denk ik dat het goed gaat. Vervolgens raken mensen daaraan gewend en zeggen 'het zou eigenlijk nog beter kunnen gaan.' En dat blijft zo. Waar nog meer te halen valt is 'waar en waarom ben jij precies mee bezig en waarom doe jij het eigenlijk zo?' Dat dat meer als vraag in het gesprek naar voren komt in plaats van, waar mensen natuurlijk weleens tegenaan lopen, 'die heeft het zo gedaan, waarom eigenlijk?' Het zijn dezelfde vragen, maar de manier waarop je die vragen met elkaar bespreekt en stelt, maakt direct uit hoe je die samenwerking ervaart. Ik denk dat wat vaak nog niet zo vaak lukt, om voordat je een mening hebt gevormd over wat iemand anders doet, goed te bevragen waarom diegene het eigenlijk zo doet en ik zo. Dat geldt overal in de wereld, dus ook hier. Het geldt ook overal in de wereld dat wij dat wel weten en vinden, maar dat het in de praktijk niet meevalt om dat als eigen werkwijze standaard te doen. Ook voor mij niet. Maar het is wel waar iedereen nog veel meer mee aan de slag kan, dan wordt het nog leuker. Dat is ook de hedendaagse praktijk met een belangrijke rol voor mij om daar met zijn allen aan te werken. Het feit dat wij in twee teams werken, een team op het Kompas en een team op het Clusius, geeft altijd dat mensen een beeld hebben en vandaaruit ook een oordeel over kunnen hebben. Zonder dat zij eigenlijk weten wat en waarom er iets gebeurt. Meninge vormen doen mensen heel snel, maar kijken welke argumenten daarachter zitten en deze uitwisselen, gebeurt heel weinig. En kan leiden, als het niet soepel loopt, tot gemopper en gezeur. Terwijl wanneer je het erover hebt, het vaak begrepen kan worden. Dat heeft een hele andere lading. En dat geldt ook voor de samenwerking tussen ons en school. Er wordt soms gezegd 'bij deze juf kunnen wij vaak niet naar binnen', enzovoorts. Maar wij hebben het er te weinig met de juf over van hoe gaat het eigenlijk met je? Als zij dat gaat vertellen, dan ga je bijvoorbeeld snappen dat zij erg gespannen is en dan ook nog iets extra's erbij net iets te veel is. Als je er goed over nadenkt en ook in de klas gaat zitten met je ogen dicht, dan hoor je al die herrie en al het gedoe. Ik snap altijd heel goed waarom zij zeggen van liever niet nog iets erbij. En als je dat doet, kan de juf zich gehoord voelen. Dan wordt het ook makkelijker om te puzzelen zodat het misschien toch zou kunnen en hoe kunnen we

jou zelf nog helpen erbij. Als je dat gaat doen wordt het leuker. Wanneer je met elkaar gesproken hebt en er wordt toch besloten dat het voor nu niet handig is als er een kind van de Klas op Wielen meedoet, dan is dat zo, klaar. Want wij zijn te gast. In de samenwerking zou nog meer kunnen gebeuren dat mensen exploreren van hoe het zit met anderen, zonder al een oordeel te hebben.

I: U biedt ook plekken aan stagiaires en vrijwilligers. Wat is hier het voordeel en nadeel van?

G: Handen, hoofden en verschillende gezichtspunten erbij. Als wij het niet zouden doen zouden wij werken met ongeveer hetzelfde personele formatie die er nu ook is. Zoals vandaag zijn erop ongeveer tien kinderen, tien volwassenen. Zodat zij met de kinderen één op één op pad kunnen, als zij bijvoorbeeld naar een les gaan. Van de tien mensen die er nu vandaag zijn, zijn er vijf stagiaire. Als zij er niet zijn, kan ik misschien 1 medewerker aannemen voor deze dag. Dat zou betekenen dat je zes medewerkers op tien kinderen hebt, dan kan er gelijk een heleboel niet. Dat is voor de kinderen heel erg zonde, maar ook voor vrijwilligers en stagiaires zonde dat zij hier niet ervaringen op kunnen doen. Stagiaires komen vers van de opleiding en hebben daar theoretische dingen die ze bespreken, als het goed is komen zij hier ook ons vragen stellen vanuit wat zij geleerd hebben en waar zij zelf mee bezig zijn, waardoor wij weer blijven nadenken van 'ik dacht dat dit wel logisch was dat wij het zo deden, maar als wij er goed over nadenken is dat helemaal niet zo logisch of kan er wat anders of beter.' Die verschillende gezichtspunten moedig ik altijd heel erg aan. Wanneer mensen het niet met elkaar eens zijn, vind ik altijd erg fijn. Hoe mensen daar vervolgens van leren, dat kan heel verschillend uitpakken. Ook wanneer er een stagiaire is van een heel ander soort opleiding, dat maakt het interessant en leuk. Als die er naar kijkt, is dat heel anders dan hoe wij er al die tijd naar kijken.

I: De Klas op Wielen krijgt veel sponsoracties. Hoe houdt u de Klas op Wielen, die al zes jaar bestaat in de 'spotlight'?

G: Voordat de Klas op Wielen bestond heb ik veel werk verricht daaraan, omdat ik voor de inrichting van de lokalen veel geld nodig had. Er was nog geen kind die geld inbracht, dus was dat heel erg belangrijk. Wat ik heb gedaan is gekeken naar welke fondsen er zijn in Nederland die mogelijk relevant zijn, waar staan de fondsen voor en hoe schrijf ik de aanvraag zo dat wat wij willen klopt met wat zij ook willen. Niet als trucje, maar om te kijken waar wij helemaal overeenkomen en hoe ik dat het beste kan verwoorden. Dat gaat erg goed, heel veel partijen doen mee. Zeker de NSGK, die voorstaat dat kinderen met een handicap gewoon meedoen in de maatschappij, dat sluit naadloos aan. Daar hebben we vanaf het begin ook heel veel geld toegezegd van gekregen, omdat zij ook zeggen dat wat de Klas op Wielen wil, is zo'n mooi voorbeeld van waar wij voor staan. Vervolgens zijn wij ook door hen gebruikt om het project neer te zetten, Dat vind ik altijd interessant dat er een win-win situatie ontstaat, daar ben ik naar op zoek. Daar heb ik veel tijd ingestoken en ook heel bewust de kinderen van de Klas op Wielen in meegenomen. India is een meisje die ik heel veel meegenomen heb in gesprekken met bijvoorbeeld het NSGK of wat ik van plan was met de Klas op Wielen en deze vorm van werken. Met Fygo ben ik naar de gemeente geweest omdat zij een te hoge huurprijs vragen. Dan zit zo'n ambtenaar ineens niet meer met mij te praten over alleen de huurprijs, maar gaat hij ook beter snappen waar het over gaat en wie ben ik om te zeggen dat het een commerciële prijs moet zijn. De Klas op Wielen geeft kinderen natuurlijk hetzelfde als wat er daarnaast gebeurt in het schoolgebouw waar zij een lagere huurprijs krijgen, omdat het een school is. Ik gebruik de kinderen ook veel om te zorgen dat zij een goede en veilige setting krijgen. Dat zoeken op internet wat er allemaal is, vind ik ook leuk en besteed daar veel tijd aan. Ik kwam bijvoorbeeld ook op een fonds terecht van het Landelijke Crematorium Vereniging die een goede doelen pot hebben en waar je aanvraag naar kan doen voor een goed doel. Uiteindelijk hebben zij tienduizend euro aan ons gedoneerd. Wat mij bleek is dat er ontzettend veel fondsen

en partijen zijn die de Klas op Wielen een heel mooi project vinden, maar de laatste jaren doe ik er eigenlijk niet zo heel veel meer aan.

I: Maar ze blijven toch?

G: Ja, allerlei clubs melden zich aan. Wat ik wel doe is het inhoudelijk verhaal van de Klas op Wielen in de pers proberen te brengen. Dan lezen de plaatselijke serviceclubs een stukje in de Volkskrant over de Klas op Wielen en zijn op zoek naar een goed doel. Zij kloppen dan bij ons aan omdat zij zien hier gebeurt iets leuks en iets goeds. Tegenwoordig moet ik een beetje nadenken 'zij willen iets doen voor ons, heb ik een concreet iets?' Fondsen kloppen bij ons aan met de vraag of zij mee mogen doen, ik zeg dan natuurlijk ja en dan bedenken wij iets wat gericht is voor de kinderen. Wij helpen ook altijd mee met pr stukjes. Het is zoeken naar win-win situaties. Ik wil ook eigenlijk niet meer lobbyen om geld bij fondsen, want dat hebben wij nu eigenlijk niet meer nodig. Dat wil zeggen, er zijn doelen die het harder nodig hebben dan wij inmiddels, omdat wij met onze structurele financiering best heel goed draaien.

Contact

I: Hoe vindt u het contact met de ouders/verzorgers van een kind bij de Klas op Wielen verlopen?

G: Ik denk dat het soepel verloopt. Ik weet wel vanuit mijn vorige werk, als dat niet zo was dan uiteindelijk kreeg je dat op een vervelende manier terug. Dat controleren wij wel door middel van tevredenheidsonderzoeken en gesprekken. De sfeer is hier eigenlijk heel erg prettig en ouders zijn heel erg blij met wat wij doen met en voor elkaar. Natuurlijk is er altijd wel iets, maar dat is prima.

I: U heeft wel het gevoel dat die dingen te bespreken zijn met elkaar?

G: Ja, wat mij betreft zijn ze heel makkelijk te bespreken, dat zeggen ouders ook wel. Het is ook vrij overzichtelijk, je kunt op familienet lezen wie er met jouw kind gewerkt heeft. Het is heel laagdrempelig en kleinschalig. Nog kunnen mensen het niet makkelijk vinden om, juist omdat wij heel veel doen, over iets te klagen. Maar het gaat verder prima. Daarom moet het ook niet groter worden dan het nu is. Ik kan nu alles nog overzien en de ouders ook, maar als het groter gaat worden ga je dat kwijtraken en daar geloof ik niet zo in, in deze vorm van zorg.

I: Hoe waarborgt de Klas op Wielen de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?

G: Ik denk dat een aantal dingen hoe wij de organisatie vormgegeven hebben daarbij helpen. Dat is kleinschalig, heel duidelijk in het zicht wie er werkt met mijn kind en wie er eindverantwoordelijk is. Daardoor is het gemakkelijk om met mensen te bespreken en aan te spreken. Hoge personele bezetting, waardoor er heel veel kan is iets wat mensen heel prettig vinden. Het feit dat er ieder jaar andere stagiaires zijn die worden ingewerkt op jouw kind is soms ook weer wat lastiger, maar ouders snappen ook dat ik op een dag als vandaag niet tien betaalde medewerkers kan aannemen, dan is het geld vrij snel op. Dat is ook wel een ding dat heel belangrijk is, altijd alle informatie inclusief financiële overzichten gaat naar iedereen, zowel naar de Raad van Toezicht als naar stagiaires, ouders en medewerkers. In die zin weten zij heel goed van 'dit is het dus'. Als er wat gebeurt met een fout of een ongelukje, komt het in de voortgangsrapportages. Wanneer een kind op zijn hoofd is gevallen, maar dit niet in de voortgangsrapportages staat, weten de ouders dat het niet helemaal open is. Maar tot nu toe hebben zij allemaal gezien wanneer er iets grootst gebeurd is, dat in het voortgangsverslag te zien is, welke ook naar externe partijen gaat.

I: Op welke manier kan een kind laten merken dat hij/zij inclusie prettig vindt? En wanneer niet?

G: Ik denk net als op alle andere fronten, of iets prettig of niet is, moeten wij kijken naar non-verbale dingen. Sommige kinderen kunnen met hun oog bestuurbare computer aangeven wat zij vinden, dat helpt ons heel erg in het bevestigd krijgen dat

wat wij zien ook klopt. Er zijn echt verschillende manieren. Sommige kinderen kunnen gebruik maken van een computer, maar voor de rest ben je afhankelijk van lichaamshouding, mimiek, kreunen of lachen, tevreden zucht, al de non-verbale signalen waarin wij moeten blijven trainen en voelen. Want dat is de communicatie die overal is, ook bij mensen zonder handicap weten wij dat er veel meer te halen is door te kijken naar hoe mensen erbij zitten dan wat zij zeggen. Wat wij hier oefenen met onze kinderen kun je ook heel goed toepassen in de praktijk met andere mensen. Zij geven prima aan of zij zich prettig voelen in dit moment waar zij ook zijn. Dat kan in de supermarkt, in een zwembad of in een klas. Zij geven het aan op hun manier en die is verschillend en het is aan ons om steeds gevoeliger te zijn voor de signalen die zij op welke manier dan ook uitzenden.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: *Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?*

G: Ja. De beeldvorming is dat kinderen met een ernstige handicap zielig zijn. Ik denk door hen elke dag in deze situatie tegen te komen en te laten zien dat het heel erg leuk is en je met een kind kan kenen en trappelen van plezier, dat beeld bijgesteld wordt. De beeldvorming, doordat wij deze kinderen apart gehouden hebben, is niet juist. Er zijn kinderen met een meervoudige handicap die heel veel pijn hebben, zielig en ongelukkig zijn. Maar als je kijkt naar de kinderen van de Klas op Wielen zijn dat eerder korte momenten dan gedurende de hele dag. In tegendeel zelfs. Iemand die hier het plafond kwam vervangen viel het juist zo op dat de kinderen zo tevreden en blij leken. Hij had gelezen van ernstig meervoudige handicaps en dacht 'dat zal wel veel gejammer zijn. Maar op reguliere kinderdagcentra 's wordt veel meer gejammerd dan hier bij jullie.' En dat is denk ik ook zo. Die beeldvorming verander je alleen maar door er te zijn. Terwijl als je ze maar apart houdt in een aparte instelling met een eigen zwembad en dat soort dingen, dan zien mensen de kinderen nooit meer. Dat was en is grotendeels nu nog steeds zo, dat maakt dat kinderen soms staan te gapen als er een kind in een rolstoel bij hen in de straat langs komt. Terecht, dat gapen en staren is overigens heel goed. Ouders proberen dan vaak hun kind weg te trekken als zij staren naar een van onze kinderen in een rolstoel, maar kinderen zien juist dat zij er heel anders uitzien en wat zij doen. Dat zie je op het schoolplein ook, veel langer dan een minuut wordt er niet gestaard. Maar die minuut moet je kinderen wel gunnen om goed te kijken hoe het eigenlijk zit.

I: *Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?*

G: Wat mij betreft is mijn ideaal beeld hier wel bereikt. Als er een creatieve middag is waar ouders van de reguliere basisschool langskomen, zijn zij vaak degene die staren en de kinderen die hier op school zitten snappen niet waar zij naar zitten te kijken, het is normaal. Het ideaal beeld is dat dit de praktijk wordt. Ik denk dat het nog mooier zal zijn als een kind wel de hele dag mee zou kunnen draaien in een klas. Maar dat kan natuurlijk nooit in een groep met dertig kinderen. Het ideaal beeld zou zijn dat je groepen hebt van vijftien kinderen in een klas waarbij allerlei diverse kinderen zouden kunnen zitten en ook de hele dag. Iedereen leert op zijn/haar manier. Daar is in Nederland nog wel wat aan te doen. Er zijn ook landen waar dat gebruikelijker is. Ik denk als je met zijn allen echt creatief op zoek bent van hoe we dat zouden kunnen doen, dan kan er wat dat betreft heel veel. Maar voorlopig is er al een hele grote stap gezet door kinderen uit hun speciale kinderdagcentra te halen. Met alle goede bedoelingen hebben wij ze daar opgevangen, maar veel kinderen die daar zitten kunnen makkelijk in een concept als dit meedraaien. Je hebt een veilige uitvalsbasis met goede tilliften, bedboxen en goede verzorging en vervolgens sluit je zoveel mogelijk aan bij momenten in de klas waar dat interessant is voor ons kind en goed te doen is voor de kinderen van de klas. Dat neemt nu ook nog toe. Wat je nu ook gaat merken is dat er gesprekken zijn met het ministerie van Onderwijs om te

kijken of je dat ook nog formeel kan maken en wij ook een stukje onderwijsbudget kunnen krijgen, waarbij wij wel moeten op blijven letten dat het niet ten koste gaat van het zorgbudget, zodat wij dat leren verder en beter vorm kunnen geven. Dat zou nog wel passen bij het ideaal beeld. Wat je bij het gebouw waar de Klas op Wielen Clusius inzit, is dat het gebouw ontworpen is voor iedereen, voor iemand met een scootmobiel, maar ook voor de man die bier komt brengen met zijn steekkarretje, maar ook voor onze kinderen. Dat alle plekken in de maatschappij nog meer denken van 'hoe komt iemand in een rolstoel nou bij mij naar binnen?' En zich daarop aanpassen. Als je nu naar de nieuwe bioscoop in Alkmaar gaat met een rolstoel, moet je via de parkeergarage naar de lift om vervolgens omhoog te gaan. Je kunt niet zeggen dat zij niet gedacht hebben 'hoe komt een mens in een rolstoel naar boven?' Maar het is de vraag of dit nou de meest subtiele oplossing is geweest. Mijn ideaal beeld is hoe wij met zijn allen nog veel beter kunnen nadenken over 'als wij nu toch een huis, bioscoop of wijkcentrum bouwen, dan doe ik het gelijk goed ook. Ik zorg dat die blinde mevrouw met haar aanwijsstok ook heel makkelijk naar binnen komt.' Wanneer het voor die blinde mevrouw makkelijk is, is het voor mensen die niet zo heel goed kunnen zien makkelijker, maar is het ook voor iedereen makkelijker.

Verbeterpunten

I: Wat kunnen verbeterpunten zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeftes van de betrokkenen in dit onderzoek te blijven voldoen?

G: Het leeraspect zou inhoudelijk wat kunnen verbeteren, het zou handig zijn als de schoolklassen wat minder leerlingen kregen zodat je gemakkelijker erbij kan aansluiten. Ik denk dat wij nog handiger kunnen worden in het nadenken hoe het voor de leerkracht is en daarop aansluiten met wat er wel kan. Onderling denk ik dat er nog slimmer kunnen opereren waar een ander mee bezig is. Maar als je kijkt naar de 360 graden feedback die wij ook wel eens doen met externen, dan scoren wij hoog tot nu toe in wat alle partijen vinden. Ik denk dat dat ook terecht is, maar dat is geen enkele reden om te denken dat je klaar bent.

Medewerkers van de Klas op Wielen A

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Cliëntbegeleidster en logeeropvang

Organisatie: Klas Op Wielen

Locatie: Clusius

Duur interview: 18:46 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde.

Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, zij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?

G: Ik ben cliëntbegeleidster bij de Klas op Wielen en daarnaast heb ik logeeropvang.

I: Waarom bent u bij de Klas op Wielen gaan werken?

G: Ik ging voor mijn opleiding stagelopen bij de Klas op Wielen, omdat ik het werken met kinderen met een beperking erg leuk vond. En zo ben ik bij de Klas op Wielen blijven hangen.

I: Heeft u daarvoor ook nog een andere baan gehad in deze zorg?

G: Nee, niet in deze sector.

I: [Wat vindt u van de lichamelijke en psychische belasting die u ondervindt door de werkzaamheden bij de Klas op Wielen?](#)

G: Op zich wel redelijk, alleen lichamenlijk kan het soms best wel zwaar zijn omdat je veel kinderen moet tillen. Daar heb je natuurlijk wel regels voor met tilliften, alleen je probeert ook de kinderen zo sterk mogelijk te houden. Dus dan wil je eigenlijk dat de kinderen zo veel mogelijk zelf doen. Maar dat betekent wel dat jij lichamenlijk er wat op achteruit gaat. Sommige kinderen worden best wel groot, als je daar dan mee moet lopen dan raak je vaak je balans kwijt, dus dan is het lichamenlijk wel zwaar. En psychisch valt het wel mee, alleen als kinderen worden opgenomen in het ziekenhuis is het wel zwaar, je bent daar dan mee bezig.

I: En als je een cijfer zou geven voor lichamenlijke en psychische belasting? Een 1 is zeer slecht en een 10 uitstekend.

G: Lichamenlijk zou het een 5 zijn. Psychisch een 7 of een 8. Dat hangt ook af van de periode. Er zitten ook maanden tussen dat niet bijzonders gebeurt, dan is het psychisch niet zo zwaar. Maar als je wel in een maand zit waar meerdere kinderen worden opgenomen of ernstige problemen hebben, dan is de psychische belasting een paar weken wel heel hoog.

Zorgaanbod

I: [Kunt u in uw eigen woorden omschrijven wat de Klas op Wielen aanbiedt op het gebied van zorgverlening?](#)

G: Eigenlijk alles. Er wordt echt gekeken naar de wens van ouders en de wens van het kind. Bij de Klas op Wielen is niks onmogelijk, alles wat haalbaar is dat proberen we te doen. Met elke zorgvraag proberen we zo goed mogelijk hulp bij aan te bieden.

I: [Vindt u dat er iets mist in het zorgaanbod van de Klas op Wielen?](#)

G: Eigenlijk niet.

I: Waarom vindt je dat het zorgaanbod compleet is?

G: Alles wordt per kind en ook vanuit de wens van de ouders bekeken en daar aan alle kanten aan wordt voldaan. Ik zou niet weten wat we nog meer kunnen aanvullen om het zorgaanbod nog beter te maken.

I: [Bij de Klas op Wielen wordt er per kind een persoonlijk zorgleerplan opgesteld.](#)

[Hoe hebben de kinderen van de Klas op Wielen profijt van dit plan?](#)

G: Omdat er per kind gekeken wordt wat een kind op dat moment kan en waar de doelen liggen zodat een kind meer kan bereiken. Er wordt ook vooral gekeken naar wat kinderen leuk vinden, zodat je ze daaruit kan motiveren om weer nieuwe dingen te leren. Ik denk dat het voor een kind heel belangrijk is dat een kind begrepen wordt en dat mensen gericht met een kind aan het werk zijn en zorgen dat er zoveel mogelijk uitgehaald wordt. Maar dat er ook vooral leuke dingen met een kind gedaan worden.

Samenwerking

I: [Hoe vindt u de samenwerking met de betrokken scholen verlopen?](#)

G: Bij het Kompas heb ik daar geen hele goede kijk op, omdat ik daar nooit ben. Bij het Clusius College gaat het eigenlijk onwijs goed. We merken ook dat heel veel leerlingen de kinderen nu herkennen en het veel vanzelfsprekender vinden dat ze er zitten. Je merkt wel nu dat er bij de ene klas heel veel inclusiemomenten zijn omdat zij heel graag met de kinderen willen werken. Dat hangt ook van de activiteiten af. Maar soms merk je ook dat je in een klas zit en dat er niet zo heel veel naar een kind wordt omgekeken, maar dat komt omdat het gewoon normaal is. Ik vind niet dat inclusie per se moet zijn dat de leerlingen alleen maar met de kinderen van de Klas

op Wielen bezig zijn, omdat ze er dan zogenaamd bij horen. Juist is inclusie dat ze erbij horen en dat het voor de rest niemand iets uitmaakt. Ik vind het niet iets slechts dat kinderen er soms bijzitten en niet dat een leerling constant iets met het kind in de weer is.

I: Hoe verloopt het met de docenten?

G: De samenwerking met de docenten gaat super. Ze staan open voor andere dingen en als er wijzigingen zijn, komen ze daar zelf mee. De ene docent is meer van nieuwe dingen uitproberen, bedenken en ons daarbij betrekken dan de ander. Over het algemeen mogen wij niet klagen over de leerkrachten die wij hebben.

I: Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?

G: Goed. Als je in een team werkt, heb je altijd dat je het met de ene persoon beter kan samenwerken dan met de ander. Dat is ook verschillend in hoe je werkt, maar daardoor merk je wel dat je met de ene beter dingen overlegt en bespreekbaar maakt dan met een ander. Waardoor je soms dingen niet goed overbrengt of de communicatie blijft liggen. Dat is heel verschillend qua collega.

I: Heb je ook het gevoel dat je wel verbonden bent met het Kompas? Of zijn het echt twee aparte locaties?

G: Ik heb wel het gevoel dat we verbonden zijn met het Kompas, we vallen onder één organisatie. Maar ik heb geen flauw idee wat daar allemaal gebeurt. Bij bepaalde kinderen van het Kompas kan ik rapportages lezen waardoor ik wel een beetje een beeld krijg. Maar er gaan ook een heleboel dingen langs mij heen en ik geen idee heb wat ze daar doen. Dat vind ik aan de ene kant wel jammer.

I: Zou je dat anders willen zien?

G: Voorheen dat wij hier startten, kon ik de rapportages van alle kinderen van het Kompas nog zien, dit vond ik eigenlijk heel vervelend omdat ik telkens tachtig berichten had op familienet, ook van kinderen waar je eigenlijk nooit iets mee te maken heb. Dus ik ben blij dat dat eraf gegaan is. Alleen omdat dat er afgegaan is, heb je een kleiner beeld wat er aan die kant speelt. We hebben hier één kind zitten die hier twee dagen is en drie dagen aan de andere kant. Daardoor merk je wel dat dingen niet goed door gecommuniceerd worden. Dingen worden daar besproken, omdat ook zijn cliëntbegeleidster op het Kompas zit, maar dat wij een deel van de informatie missen. Daardoor lopen wij soms tegen dingen aan en komen er pas later achter dat er afspraken zijn geweest of dingen zijn besproken waar wij eigenlijk geen weet van hebben. Dus die terugkoppeling is niet altijd even best.

I: Hoe zou jij denken dat dat het beste veranderd kan worden?

G: Dat vind ik lastig. Ik zou namelijk als cliëntbegeleidster daarover nadenken. Als mijn kind ook ergens anders komt, dat er dan op de pagina bijvoorbeeld een bepaald bericht komt te staan of naar de medewerkers een mailtje van dit zijn nieuwe afspraken, dit gesprek is geweest en dat soort dingen. Zodat andere mensen op de hoogte zijn. Maar ik vind dat echt iets aan de cliëntbegeleidster om zich daar goed voor in te zetten.

I: De Klas op Wielen biedt plekken aan stagiaires en vrijwilligers. Wat vindt u hier het voordeel en het nadeel van?

G: Het voordeel is dat je altijd extra handen hebt. Je kan meer dingen ondernemen om te doen. Het nadeel daarvan vind ik dat je vrijwilligers soms erg bezig moet houden. Het is soms lastig dat je altijd moet bedenken wat een vrijwilliger moet doen, in plaats van dat een vrijwilliger zelf met ideeën komt.

I: Maar daar staan jullie wel voor open?

G: Daar staan we wel voor open, alleen dat is soms wel vervelend omdat je met andere dingen bezig bent. Met stagiaires vind ik het altijd prettig, ook om ze wegwijs te maken in de Klas op Wielen en de kinderen. Vooral ook omdat zij nieuwe ideeën hebben of op een andere manier werken waardoor wij weer een breder beeld krijgen. Het lastige daarvan vind ik wel dat aan het begin van het jaar, als stagiaires binnenkomen, ze nog niet met de kinderen weg kunnen, zelfstandig zijn, ze nog heel veel moeten leren, waardoor inclusie best moeilijk vorm te geven, omdat we dan met

te weinig vaste medewerkers staan om de lessen te volgen. Naar mate van ongeveer een kwart jaar, kan ik dat wat meer loslaten.

Contact

I: Hoe vindt u het contact met de ouders/verzorgers van een kind bij de Klas op Wielen verlopen?

G: Dat verschilt heel erg qua ouder en per kind. Sommige ouders laten elke dag weten of er bijzonderheden zijn of niet en die nemen de moeite om een berichtje te sturen van de leuke dingen die ze gedaan hebben in een weekend, waardoor je een beter beeld hebt. Andere ouders die zetten eigenlijk niks neer, waardoor je geen idee hebt wat een kind in een weekend heeft gedaan of dat er bijzonderheden zijn. Bij het ene kind zou ik er niks aan veranderen, omdat ouders er ook voor open staan dat als ik iets wil weten ik een berichtje kan sturen of kan bellen, het is allemaal geen probleem. Bij andere ouders is het best moeilijk contact leggen. Daar zouden natuurlijk wel dingen in verbeterd kunnen worden.

I: Wat zou je dat graag verbeterd willen zien? Dat ze dan wel melden wat er gebeurd is?

G: Niet zo zeer elke dag, maar wel als er bijvoorbeeld bijzonderheden zijn. En dat gebeurt niet altijd. Je weet natuurlijk ook niet hoe dat verder zit in het gezin en of ze daar tijd voor hebben gehad. Je kan het moeilijk opleggen om te doen. Maar het zou wel voor de medewerkers die hier staan fijn zijn.

I: En als er bijvoorbeeld een probleem is, is het contact met ouders/verzorgers dan nog steeds oké? Kan dat goed uitgepraat worden of zijn ze dan juist moeilijk bereikbaar?

G: Dat verschilt ook per kind. Met sommige ouders kan je gemakkelijk contact leggen en daar hebben wij goed contact mee en kunnen dingen gelijk bespreekbaar maken. Andere ouders zijn toch wat minder makkelijk bereikbaar, waardoor je minder snel bepaalde dingen bespreekbaar kunt maken.

I: Hoe waarborgt de Klas op Wielen de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?

G: We hebben eens in de zoveel tijd een tevredenheidsonderzoek die vooral door ouders wordt ingevuld en ook door medewerkers. Daar komen resultaten uit en daar wordt naar gekeken welke dingen kunnen we weer verbeteren en welke dingen gaan er goed. Echt een tevredenheid van de kinderen die wordt niet echt getoetst. Dat is meer wat wij beoordelen op een dag hoe het met een kind gaat en wat we in grote lijnen zien.

I: Maar dat valt wel te zien?

G: Ja, dat valt zeker te zien.

I: Dit is een koppeling naar de volgende vraag. Op welke manier kan een kind laten merken hij/zij inclusie prettig vindt? En wanneer niet?

G: Je hebt te maken met verschillende kinderen en ze uiten het allemaal op een verschillende manier. Maar over het algemeen zie je dat de kinderen best vrolijk zijn op het moment dat zij in de lessen zijn. Er is veel afleiding en krijgen veel aandacht. Je merk bij sommige kinderen die bijvoorbeeld veel huilen, dat die in de les juist stil zijn en het allemaal erg leuk vinden. Andere kinderen worden weer extra druk in de les. Maar de leerlingen doen natuurlijk ook andere dingen met de kinderen dan dat wij doen. Zij pakken de rolstoel vast en gaan rondjes rennen, dat zie je ons als begeleiders niet doen. Zij sluiten qua leeftijd veel beter aan en je merkt aan de kinderen dat zij er anders op reageren dan op ons.

I: Hoe merk je dan dat de kinderen jullie begeleiding prettig vinden?

G: Op goede inclusiemomenten merk je niet dat ze wat aan ons hebben en kijken zij ook niet naar ons om. Alleen op de momenten dat een kind niet lekker in zijn vel zit of last heeft van epilepsie, merk je vaak wel aan een kind dat zij het prettig vinden dat er een bekende bij hun is die hun daarin kan geruststellen. Of wanneer een kind

bijvoorbeeld verdrietig is, dan neigen ze wel meer naar vaste medewerkers dan naar mensen die zij niet kennen.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: Vindt u dat alle gehandicapteninstellingen één op één begeleiding en een vorm van inclusie als dagbesteding moeten hebben?

G: Nee, niet helemaal. Op zich een vorm van inclusie zou altijd wel mooi zijn bij alle instellingen, zodat mensen met een beperking wel te maken hebben met dingen die in de maatschappij gebeuren en met mensen die geen beperking hebben. Alleen je hebt natuurlijk ook genoeg gehandicapteninstellingen waar mensen zitten die op een hoger niveau zijn dan hier. Ik zie daar niet een toegevoegde waarde in om daar één op één met iemand bezig te zijn. Er zijn ook genoeg gehandicapten die in een groepje een opdracht kunnen maken met zijn zessen op twee begeleiders. Zij zijn een stuk zelfstandiger, dus ik vind niet dat per definitie elke gehandicapte en vaste kracht bij zich moet hebben.

I: Maar wel een vorm van inclusie?

G: Ja, ik denk dat inclusie wel een positief effect kan hebben op mensen met een beperking.

I: Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

G: Ja, zeker. Toen wij hier net op school kwamen en de kinderen veel in de les kwamen was het heel vaak van 'wat heeft hij', 'wat kan hij' en 'als je niks kan is het leven toch ook niet leuk' en kreeg je heel veel van dat soort vragen. Nu merk je eigenlijk dat de leerlingen van het Clusius onze kinderen beter leren kennen en ze dus ook op de goede momenten hebben kunnen zien waar ze aan het lachen zijn en ze zich vermaken. Nu zien de leerlingen onze kinderen gewoon als kinderen. Ze zeggen ze gedag en gaan er veel beter mee om dan daarvoor. Ze hebben ook niet meer van die aparte vragen of een kind wel gelukkig is in zo'n lijf.

I: Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over vijf jaar uit moet zien?

G: Ik vind dat kinderen die echt een zware beperking hebben, zoals hier, dat zou het mooiste zijn als zij één op één met iemand kunnen werken, zodat zij veel aandacht krijgen en daardoor steeds meer zelfredzaam worden. En bij andere gehandicapteninstellingen zou ik het mooi vinden als zij over vijf jaar ook meer kunnen deelnemen in de maatschappij. Maar voor de rest zou ik daar niet heel veel aan veranderen qua begeleiding of structuur. Maar ik denk wel dat inclusie altijd verbeterd kan worden, op welk punt dan ook.

Verbeterpunten

I: Wat kunnen verbeterpunten zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeftes van werknemers te blijven voldoen?

G: Ik denk veel overleg en het doorspelen van informatie verbeteren, zodat het voor medewerkers prettiger is om op een groep te staan. Voor de rest zou ik het eigenlijk niet zo goed weten.

I: Het gaat voor jou dus echt om het communiceren binnen het team?

G: Ja en vooral tussen de twee locaties. Voor de rest zou ik het niet heel goed weten. Ik vind het wel mooi als medewerkers altijd hun eigen leerdoelen meenemen. Er is altijd wel iets waar je in een periode aan wilt werken en wat je wilt versterken. Medewerkers naar elkaar weten niet precies hun doelen zijn. Zo kom je in een sleur terecht omdat je je ding doet zoals je het altijd doet en hebt gedaan en daardoor niet meer verder kijkt dan dat. Dat zou wel mooi zijn als medewerkers één keer in de zoveel tijd bijvoorbeeld moeten aangeven wat ze in die periode hebben gedaan en wat hun bezighoudt.

I: Er zijn wel teamvergaderingen.

G: Ja, maar dat gaat meer over algemene dingen en over kinderen. Je bespreekt daar vaak stagiaires hun leerdoelen en hoe zij erin zitten. Als medewerker zijnde ga je niet in zo'n vergadering uitleggen wat jou leerdoelen op dat moment zijn en wat jij bijvoorbeeld van een andere medewerker vindt en waar zij aan kan werken. Je gaat daar niet echt een gesprek mee aan waar stagiaires bijzitten.

I: Dus eigenlijk zou je zeggen dat een nieuwe vergadering, een aparte bijeenkomst met alleen medewerkers, specifiek over leerdoelen en bepaalde punten waar je stagiaires niet bij hoeft te hebben.

G: Ja.

Medewerker van de Klas op Wielen B

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Senior cliëntbegeleidster

Organisatie: Klas Op Wielen

Locatie: Kompas

Duur interview: 18:34 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde.

Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, zij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: **Wat is uw functie bij de Klas op Wielen?**

G: Ik ben senior cliëntbegeleidster. Dat betekent eigenlijk dat ik op gelijke voet sta met Roeland en ik verpleegkundige achtergrond heb en de verpleegkundige zaken in de gaten houd die er bij de Klas op Wielen aan de orde zijn.

I: Van beide locaties ook?

G: In de eerste instantie is dat van het Kompas. Maar we hebben nu net afgesproken dat we samen regelmatig gaan overleggen.

I: **Waarom bent u bij de Klas op Wielen gaan werken?**

G: Ik heb eigenlijk altijd met kinderen gewerkt sinds ik mijn Z-verpleegkundig diploma heb gehaald. Ook altijd in de dagbesteding werkzaam geweest. Op een gegeven moment was het zo dat ik dat ik daar niet meer kon doen wat ik wilde doen. Toen heb ik een paar jaar wat anders gedaan en in de thuiszorg gewerkt met kinderen. Toen werd ik benaderd door Roeland van 'weet jij iemand die bij ons wil werken?'. Zo is het eigenlijk gekomen. Ik had het ontzettend naar mijn zin bij de kinderthuiszorg, maar in mijn privésituatie begon mijn man een eigen bedrijf en dan was het prettiger als ik wat meer aan huis was, want we hebben één auto. Bij de thuiszorg ben je de gehele dag onderweg. Dus toen heb ik gezegd: 'Ik weet wel iemand' en zo is het gekomen. In 2012 ben ik bij de Klas op Wielen terecht gekomen.

I: Dat is echt net nadat het is opgericht.

G: Ja, een half jaar daarna. Eigenlijk is het zo, dat als je kijkt naar alle andere dingen die ik heb gedaan. En naast dat ik de kinderthuiszorg ook heel erg leuk vond op een heel ander vlak, is dit wel hetgeen wat ik zo vreselijk leuk vind. Hier zit ik wel tot mijn pensioen.

I: Wat is dan echt het verschil met de vorige baan en wat je hier doet?

G: Bij de Vijfhoek was het zo in de beginperiode dat ik daar werkte, ik heb daar in totaal negen jaar gewerkt, dat er heel veel dingen konden en heel veel dingen mochten. Maar omdat de Vijfhoek onderdeel is van een hele grote organisatie, werden er steeds meer dingen weggenomen. Daardoor kon je niet meer doen waar je voor stond, althans waar ik voor stond. De laatste twee en een half jaar heb ik gewerkt met vier kinderen in een groep in mijn eentje en meerdere keren gezegd van 'dit gaat gewoon niet met deze kinderen met veel epilepsie'. Toen heb ik gezegd van 'ik moet nu voor mijzelf gaan kiezen' en heb toen mijn ontslag ingediend.

I: Wat vindt u van de lichamelijke en psychische belasting die u bij de Klas op Wielen ondervindt door de activiteiten die je doet?

G: Op zich is dat heel goed te verdelen, het is heel goed dat je een heel team achter je hebt staan waar je dingen mee kan delen en dingen mee kan bespreken. Omdat we kinderen hebben met hele intensieve zorg, is dat wel heel goed en heel fijn. Het is best wel pittig, als je kijkt naar de begeleiding die ik met Feline doe, is dat wel heel fijn om zo'n team achter je te hebben, maar ook mensen die een verpleegkundige achtergrond hebben dat je daarmee kan praten.

I: Als je een cijfer zou moeten geven aan de psychische belasting, waarbij het cijfer één niet te doen is en cijfer tien heel goed te doen is. Welk cijfer zou je dan geven?

G: Een zeven of een acht. Daartussenin, want je moet ook zelf aan de bel trekken. Het is niet zo dat alles voor je geregeld wordt en dat er iemand is die constant op je let.

Zorgaanbod

I: Kunt u in uw eigen woorden omschrijven wat de Klas op Wielen aanbiedt op het gebied van zorgverlening?

G: Als je kijkt naar de zorgvraag die ouders hebben in samenspraak met hun kind, in zoverre dat kan, is het zo dat wij alles doen wat ouders wensen. En ook alles niet doen wat ouders niet wensen. Soms gaat dat best ver, maar altijd in samenspraak met en kunnen wij dit als team dragen of kunnen wij dit niet als team dragen en hoe ver gaan wij daarin of niet. Heel flexibel.

I: Vindt u dat er nog iets mist aan hoe de Klas op Wielen de zorgvraag beantwoordt?

G: Ja, we zouden het logeren uit kunnen breiden. Daar hebben wij diverse gesprekken over gevoerd, maar dat wordt een veel te kostbare zaak. Dus zoals het nu is, zal het de komende jaren ook blijven, dat het niet meer uitgebreid gaat worden.

I: Het logeren is het enige wat u denkt dat nog mist in het zorgaanbod van de Klas op Wielen?

G: Ja, betere zorg dan dat wij bieden, in vergelijking met andere centra, is er niet.

I: Er wordt bij elk kind een individueel zorg/leerplan opgesteld. Hoe hebben de kinderen profijt van zo'n plan?

G: Elke dag wordt er gewerkt volgens de doelen die er zijn gesteld. Er is heel veel overleg met ouders en terugkoppeling. En dat het werken aan doelen ook wel eens een dag niet kan.

I: Heeft u dan ook het idee dat ouders dit erg vinden?

G: Nee, als je daar maar open en eerlijk over bent.

Samenwerking

I: Hoe vindt u de samenwerking met de betrokken scholen verlopen? U bent meer op het Kompas dan op het Clusius, maar hoe vindt u dat het verloopt tussen de Klas op Wielen?

G: Goed, het zou nog beter kunnen, dat is altijd zo. En geldt voor beide locaties. Maar als je kijkt naar waar we vandaan komen en hoe het nu gaat, dan hebben we echt vreselijke mazzel met deze scholen en hoe dat allemaal gaat.

I: Wat zou u het liefst nog beter of anders willen zien?

G: Dat de omslag gemaakt wordt in de school dat ze bij alles bedenken 'we zullen even vragen hoe de Klas op Wielen daarin staat' of 'we moeten even nadenken of de kinderen van de Klas op Wielen daar ook in mee kunnen doen'. Dat gebeurt nog niet altijd.

I: Neemt u ze dat kwalijk?

G: Nee, maar op de vorige locaties hadden wij een docententeam die niet volledig achter ons stond. Dat is hier wel zo en dat is een hemelsbreed verschil.

I: U heeft wel het gevoel dat u met de docenten erover kan spreken?

G: Ja, het is ook wel heel grappig dat ik de leidinggevende van de basisschool het Kompas privé al kende en ook dat zij in het begin heel huiverig was om ons in huis te halen. Maar zij heeft wel van te voren met het team besproken en iedereen van het team stond erachter, dus zij zei 'wie ben ik dan om dat tegen te houden?' En dat ze dat uitsprekt. Als je kijkt naar hoe zij er in het begin instond en er nu instaat. Zij komt nu ook langs met nieuwe ouders van de basisschool om een rondleiding te geven.

I: En dat dan in een paar jaar tijd. Dan kan je denken en hopen dat het in de school bij de leraren ook kan verlopen straks.

G: Ja, zij blijft altijd een bepaalde afstand houden en dat mag. Maar zij is wel open en eerlijk hoe zij daarover denkt en hoe zij daar in staat en dat is denk ik bij de meeste leerkrachten zo. Wij hebben wel vaker dat het soms wat stroef gaat, maar dan bespreek je dat met elkaar en gaat het heel goed.

I: [Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's? Op het Kompas, maar ook tussen het Kompas en het Clusius.](#)

G: Het is zo dat wij samen staan waar wij voor staan, dat gevoel heb ik sowieso wel. De samenwerkingen kunnen altijd beter. Het is natuurlijk zo dat wij in grootheid gegroeid zijn en dat je soms daar ook in verband van wij doen ons ding en dat is goed, maar dat je steeds elkaar aanblijft spreken van dingen die je doet en dingen die gaan zoals ze gaan en waarom. Dat is omdat je op verschillende plekken werkt, bij het Kompas werk je in drie lokalen, dat wordt steeds lastiger om op een goede manier te blijven samenwerken. Dat vraagt heel veel van collega's onderling om daar toch op een goede manier mee bezig te zijn.

I: Kunt u uzelf in een vergadering uitspreken als er dingen niet goed gaan, of juist wel?

G: Ja, het gebeurt nog veel te weinig. We moeten met elkaar erover gaan hebben hoe wij als team functioneren en hoe wij als team dingen aanpakken, omdat we groter worden. Voorheen wisten wij alles van elkaar, maar dat is nu helemaal niet meer zo. Doordat we groter worden, moeten we de touwtjes strak blijven aantrekken.

I: [De Klas op Wielen biedt plekken aan stagiaires en vrijwilligers. Wat vindt u hier het voordeel en nadeel van?](#)

G: Dit keer is dat anders gelopen dan voorgaande schooljaren, omdat er drie stagiaires overgenomen zijn van het jaar daarvoor. Dus dan is makkelijker om een nieuw schooljaar te starten. Maar in het begin van een nieuw schooljaar is het soms heel zwaar en heel veel investering in het werken en begeleiden van stagiaires, maar het is zo leuk. Het is ook omdat je zelf zo lang al werkzaam bent in de zorg is het iedere keer weer nadenkt van ik doe het zo, maar hoe doet de stagiaire het. Je blijft naar jezelf kijken en hoe je dingen kan overbrengen.

Contact

I: [Hoe vindt u het contact met de ouders/verzorgers van een kind bij de Klas op Wielen verlopen?](#)

G: Heel goed, ook in alle openheid en eerlijkheid en dat je elkaar opzoekt als dit nodig is en dat je elkaar met rust laat als dit kan.

I: U heeft wel het gevoel dat ouders alles durven te bespreken met jullie?

G: Ja, soms dan blijven dingen gevoelig. Ik had laatst een gesprek met een ouder over behandelingsbeperking en dat blijft lastig, maar dat is logisch.

I: Hoe waarborgt u de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen van de Klas op Wielen?

G: Wij hebben voor de zorg/leerplannen hebben wij een systeem overgenomen. We moeten een meetmethode aanhouden om te kijken of wij doen wat goed is.

Daarnaast de cliënttevredenheid, als je puur kijkt naar de kinderen, dan is het elke dag kijken wat er kan en wat er niet kan en naar behoefte van. Soms is het weleens een dag dat het minder goed gaat en dat je meer had willen doen dan je hebt gedaan. Maar dat je elkaar daar ook op aanblijft spreken van waarom heb jij het zo gedaan en waarom heb jij het niet zo gedaan.

I: Hoe kan een kind laten zien dat hij/zij inclusie leuk en prettig vindt?

G: Er zijn natuurlijk kinderen die communicatiemiddelen hebben en het daarmee duidelijk kunnen maken. Maar bij kinderen die dat niet hebben is het puur kijken naar het kind, hoe goed je hem/haar kent en daarop handelen.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: Vindt u dat alle gehandicapten instellingen één-op-één begeleiding en een vorm van inclusie als dagbesteding moeten hebben?

G: Ja, natuurlijk. Als ik kijk naar de twintig jaar dat ik op verschillende dagcentra werkzaam ben geweest en kijkt naar wat wij nu bereiken met een kind en wat wij toen niet konden bereiken, denk ik dat het heel fijn is hoe wij het doen. Alle overheid, besturen en dure mensen helemaal niet nodig zijn om het werk te kunnen doen wat wij nu doen.

I: Heeft u het dan over precies deze doelgroep of ook over kinderen met een andere stoornis?

G: Dat weet ik niet. Er heeft een keer een jongen op de mogelijke lijst van aanmeldingen gestaan, waar gedragsproblemen aan de orde waren. Dan denk ik daar moeten we toch wel heel goed met elkaar gesprekken over gaan voeren of wij dit willen. Want je kan er natuurlijk niet garant voor staan dat een kindje een ander kindje in een reguliere school pijn doet of zodanig storend gedrag laat zien dat het niet werkzaam is. Dus voorlopig is het zo dat het werkt met de kinderen die wij hebben en daar trots op zijn.

I: Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zielig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

G: Ja, je begint bij het kind. Je bent zoveel samen met kinderen zonder beperking, dat zij zien dit kan een kind met een beperking, zich daarover verbazen en hun beeld daardoor ook veranderd. Dat is alleen maar goed. Want als je nu in de stad loopt en je komt één van de kinderen tegen van het Kompas en je loopt met één van de kinderen van ons dan komen zij naar je toe en stellen zij vragen. Het is zo open en leuk.

I: Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?

G: Dat is niet alleen op het gebied van zorg, maar meer hoe de samenleving er in het geheel uit moet zien. Dat iedereen mag zijn wie hij/ zij wilt zijn. Iedereen moet een passende plek hebben op school en de klassen moeten kleiner. Er is nu passend onderwijs, maar dat moet veel beter.

I: In Nederland komen er wel steeds meer Samen naar School klassen.

G: Ja, maar niet alle Samen naar School klassen worden op dezelfde manier gefinancierd. Stichting Kanz in Heerhugowaard wil veel op het gebied van onderwijs, hebben een gigantisch geld tekort. Kinderen met een ontheffing hebben geen recht op onderwijs. Dat rare idee, dat moet eruit. Iedereen moet een plek hebben op school en moet daar een financiering voor hebben, op welke manier je dan ook leert.

Verbeterpunten

I: Wat kunnen verbeterpunten zijn voor de Klas op Wielen om aan de behoeftes van werknemers te blijven voldoen?

G: Veel meer met elkaar intervisievormen doen, werkvergaderingen hebben over samenwerking en individuele functioneringsgesprekken. In een normale situatie zou je dat elk jaar hebben, maar dat hebben wij niet.

I: Dus echt gericht op jou als persoon en op de samenwerking met de collega's.

G: Ja.

Docente van het Clusius College

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Praktijkdocente voeding en dier

Organisatie: Clusius College

Locatie: Alkmaar

Duur interview: 09:28 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde.

Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, zij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: Wat was uw eerste gedachte toen u hoorde dat er kinderen met een ernstig meervoudige beperking mee zouden doen in uw lessen?

G: Dat vond ik eigenlijk wel heel erg leuk, vooral een leuk idee omdat jullie zo dichtbij zitten. En de kinderen die geen ervaring hebben met kinderen met een handicap, kunnen dan toch leren dat die kinderen er ook zijn en ook mogen bestaan in deze wereld. Ze zijn er en maken er deel van uit en zo kunnen wij ze goed leren hoe zij daar mee om kunnen gaan.

I: U vond het niet spannend dat u dacht dan gaan mijn lessen misschien helemaal anders verlopen?

G: Nee eigenlijk helemaal niet.

I: Is deze gedachte veranderd door de ervaring die nu is opgedaan in de praktijk?

G: Nee, maar ik heb vorig jaar ook voor mijn eigen studie een klein stukje onderzoek gedaan en heb ik kaartjes gemaakt zodat ik weet wat de kinderen wel en niet goed kunnen. En eigenlijk sinds ik dat heb gedaan, weet ik veel beter van 'hey dit is Bo en zij heeft dit en dan is het het beste om het zo te doen'. Dus sinds ik dat heb gedaan weet ik het wel beter, maar mijn mening erover is niet veranderd. Ik vond het gelijk al leuk.

Zorgaanbod

I: Wat vindt u van de doelstelling van de Klas op Wielen dat kinderen met en zonder beperking dagelijks met elkaar in contact moeten zijn?

G: Het hoeft niet per se dagelijks, maar het is wel mooi om dat een paar keer in de week te doen. Je kan het heel erg merken, de groep die ik net had, was in het begin van het jaar erg afstandelijk. We zijn nu bijna een halfjaar verder en nu begint het

eigenlijk pas echt te komen dat ze zeggen 'ik ga in een groepje met Bo of met Jarno'. In het begin van het jaar was dat niet. Nu is het toch normaal, ze horen erbij.

I: Een zorginstelling hoort te voldoen aan een vorm van dagbesteding. Bij de Klas op Wielen in inclusie een vorm van dagbesteding. Vind u het goed dat zij naar school gaan?

G: Ik vind dat wel heel leuk. Het is natuurlijk ook niet dat zij hier de hele dag zijn, ze draaien alleen de praktijklessen van de onderbouw mee. Ik denk dat het voor de kinderen heel fijn is om even uit jullie gebouw te zijn, in hun rolstoel hier naartoe, ook al regent het of sneeuwt het of schijnt de zon, om even buiten te voelen. Dan ga je weer naar een volgend gebouw en heb je weer nieuwe indrukken en andere kinderen, prikkels, ervaringen, alles is anders.

Samenwerking

I: Wat vindt u van de samenwerking met de Klas op Wielen?

G: Ja, die vind ik eigenlijk heel goed. Dat gaat prima. Ik heb ook best veel contact met Melanie via de mail of via de WhatsApp even snel. Maar dat gaat eigenlijk heel gemoedelijk. En dat is beide kanten op, als zij wat van mij wil extra dan kan dat, maar andersom ook.

I: Je hebt ook het gevoel dat je dingen kan zeggen als er iets minder goed gaat?

G: Ja, maar er gaat eigenlijk niet iets minder goed.

Contact

I: Wat merkt u aan de leerlingen hoe zij reageren op een kind van de Klas op Wielen?

G: Sommige die staan er echt heel erg open voor, die ontvangen ze gelijk met open armen. Volgende week heb ik een andere groep en die zijn nog hechter met de kinderen van de Klas op Wielen. Wanneer Bo binnenkomt zijn zij gelijk van 'Bo! Kom maar hier bij mij op schoot'. Dus die vinden het echt heel leuk. En andere die vinden het ook raar. Die denken van 'ik weet het niet', 'wat moet ik hiermee', 'ze kunnen niet praten en ze doen maf'. Die weten niet hoe ze ermee om moeten gaan. En dat leren ze tot slot wel, van deze mensen hebben misschien wel iets, maar ze horen er wel bij. Zij kunnen ook plezier hebben, ik kan ermee lachen en ze kunnen ook boos zijn, het is gewoon een mens. Die kinderen zien ze wel, alleen op een hele andere manier.

I: Denk je dat daar nog iets aan verbeterd kan worden? Bij de doelgroep die het misschien nog wat spannend vindt?

G: Wat er misschien beter nog gedaan kan worden is dat er vorig jaar bij de eerste praktijkles een introductie was met dit zijn de kinderen die we hebben, we zitten daar en je kunt ook bij ons een broodje eten in de pauze als je dat leuk vindt.

I: Is een les anders wanneer een kind van de Klas op Wielen niet aanwezig is?

G: Eigenlijk niet. Ze zijn soms even druk of drukker of minder. Maar dat is ook net van het weer afhankelijk hoe druk ze zijn. Er is af en toe geen peil om te trekken hoe druk of niet druk ze zijn. Wat ik wel heel fijn vind is dat ze met de onderbouw meedraaien, omdat ze daar echt heel veel praktijk doen. En in de bovenbouw doe je toch, ook al heet dat praktijk, ook heel veel theorie. Dat is voor de kinderen van de Klas op Wielen niet leuk.

I: Ook al zijn het wel leeftijdgenootjes, jij zegt van na het tweede jaar moet je niet verder doorstromen?

G: Het wordt gewoon lastiger. Want als ik het vergelijk met klas drie, dan heb ik het over gezondheidskenmerken bij dieren. Dat stukje praktijk is een gezondheidscontrole, dan kunnen zij mee met een dier aaien en door een stethoscoop luisteren. Dat kunnen ze allemaal prima meedoen. Maar die theorie hoe hoort een gezond dier eruit te zien, wat zijn afwijkingen en veelvoorkomende ziektes, dat is heel lastig. Ik denk niet dat een kind van de Klas op Wielen daar heel veel van meekrijgt. Dan moeten ze een uur stil op een krukje zitten, dat is niet leuk.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zelig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

G: Dat weet ik niet, ik vind ze niet zelig namelijk. Ik vind kinderen met een meervoudige handicap niet zelig, ze zijn zoals ze zijn en sommige weten zelf ook niet dat ze anders zijn als andere kinderen. Ik denk dat je elk kind moet respecteren hoe die is, wat die heeft, dat maakt niet uit. Je weet dat ze een aantal beperkingen hebben, maar zij zijn niet daarom zelig.

I: Dat zij meedoen in de maatschappij vind jij een goed streven?

G: Ja, ik vind dat juist heel goed dat ze ook met andere kinderen omgaan. Wij hebben ook zat kinderen op school, die hebben wel iets, maar waarbij het niet zichtbaar is voor de buitenwereld. Dat beide doelgroepen met elkaar leren omgaan van hoe gaat dat nou en hoe reageert hij/zij, hij/zij zit in een rolstoel en ik weet hoe ik hem/haar eruit moet halen of moet helpen. Dat vind ik eigenlijk veel leuker.

I: Uw houding was al positief ten opzichte van iemand met een beperking. Maar is deze nog meer veranderd doordat ze meedoen in de lessen en de ervaring die u daarmee heeft?

G: Ik denk dat ik misschien wel nog openlijker ben geworden. In het begin ken je de kinderen van de Klas op Wielen niet en je moet wel een band opbouwen. Want als ik zie hoe los Bo dit jaar is vergeleken met vorig jaar, ik kan dan alleen voor mijn eigen lessen spreken, is zij dit jaar wel een stuk losser en veel meer zichzelf dan vorig jaar. Vorig jaar was ze veel terughoudender en meer huilen en een beetje boos af en toe. Maar nu is het negen van de tien keer lachen, gieren en brullen.

Verbeterpunten

I: Vindt u dat er nog iets beter kan met en bij de Klas op Wielen?

G: Misschien dat we samen zouden kunnen zitten en een planning kunnen maken, maar dat je echt gaat zeggen van 'dan gaan we dat doen en dan dat. En wat kunnen de kinderen nou wel heel goed en wat vinden ze nou heel leuk'. Dat je het nog meer op elkaar gaat afstemmen, in plaats van dat ze gewoon komen en meedraaien met wat ik aan het doen ben. Dat je gewoon weet 'deze week doen ze bij dier dat en dat bij voeding. Theorie vinden ze minder leuk, maar daarna gaan we koekjes bakken dus doen we weer mee'.

I: Dat je ook per kind meer kan kijken wie waar heen gaat?

G: Ja, want zoals vorige week bij voeding theorie over gezonde voeding, dat zou voor Fynn fantastisch zijn, maar ik had twee andere voor wie dat eigenlijk een beetje saai is.

Docente van het Kompas

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Basisschool docente groep vier

Organisatie: Basisschool het Kompas

Locatie: Alkmaar

Duur interview: 17:21 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde. Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, zij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: Wat was uw eerste gedachte toen u hoorde dat er kinderen met een ernstig meervoudige beperking mee zouden doen in uw lessen?

G: Heel erg leuk eigenlijk. Hiervoor was de Klas op Wielen bij de Matthiasschool. Daar heb ik mijn stage gedaan en mijn eerste jaar gewerkt. Daar zag ik al wat het effect was van de Klas op Wielen. Daar werden wel wat lessen meegedaan, maar niet zoveel. Toen vond ik het al goed om te zien dat kinderen met een beperking en gewone kinderen samen van elkaar kunnen leren. Ik vond het heel leuk dat ze daarna hier kwamen. Daarvoor is er overleg geweest en ik dacht 'dat moeten we echt doen.' Ik vind het alleen maar leuk dat de kinderen van de Klas meedoen met dingen.

I: U vindt het niet lastig?

G: Nee, dat vind ik niet. Ook omdat jullie heel flexibel zijn. Ik heb ook in het rooster een aantal vaste afspraken staan, soms komt het toch niet uit. Dan heb ik niet het gevoel dat jullie denken 'nou jeetje, dat is heel erg'.

I: Dat kan wel gezegd worden?

G: Ja, dat kan wel. Ook omdat het bij mij niet altijd zo gaat als dat ik gepland heb, er kan wat tussenkomen of ik draai wat om omdat er weer wat anders is. Ik merk wel dat ik dan niet jullie daarbij inlicht, maar ik het gevoel heb dat het ook niet per se nodig is, omdat jullie er rekening mee houden dat het eventueel kan dat het niet doorgaat.

I: Is uw gedachten nu meer veranderd door de ervaring die is opgedaan in de praktijk?

G: Nee, ik denk dat ik het vanaf het begin al belangrijk vond om een kind van de Klas op Wielen bij onze groep te betrekken, omdat het anders half werk wordt. Ik merkte wel, vorig jaar had ik een ander meisje in de groep van de Klas op Wielen, dat het niet bij elke les kan. Bij een aantal lessen was het prima, maar een aantal lessen waarbij het toch niet zo geschikt was.

I: Kwam dat dan door de klas of door haar, dat het voor haar te veel was?

G: Niet per se door de groep. Voorheen had ik negenentwintig kinderen, je moet er ook de ruimte voor hebben. Zij zat in een rolstoel en soms zijn er twee begeleiders mee. Daarnaast leidt het sommige kinderen af, als je echt iets klassikaals gaat doen. Soms kan het wel, maar bijvoorbeeld als de rest in stilte moest werken en zij wel aan een tafel overleggen, merkte ik dat dat tegenstrijdig was. Bij samenwerkingslessen kan het bijvoorbeeld wel weer heel goed of een techniek les waar je kan praten, dan is het prima. Daarom heb ik er op een gegeven moment voor gekozen om wat kinderen met hun op de gang werkjes te laten doen. Ook omdat dan echt een paar kinderen samen bezig zijn met een kind van jullie Klas, wat ik denk ik leuker vind dan er in de groep bij te zitten.

I: U heeft dan ook nog het idee dat de kinderen uit uw klas op de gang iets leren? Niet dat ze denken 'we kunnen nu rustig gaan praten.'

G: Nee, ze vinden het leuk. Dat is ook heel leuk om te zien. Het is ook nooit dat een begeleider komt om te zeggen dat het niet gaat, want er zit natuurlijk altijd iemand bij van jullie. Wat ik ook heel leuk vind is dat ze een spreekbeurt hebben gehouden over het kind van de Klas op Wielen die bij ons in de Klas kwam. Daarin hebben ze uitgelegd hoe dat werkt en wat je gaat doen als je met hem werkt. Dat doen de kinderen ook echt. Dat vind ik er heel leerzaam aan. Degene die de spreekbeurt hield van de Klas op Wielen ging ook met het kind spelletjes doen met kaartjes. De kinderen zaten echt van 'wow, weet hij dat?!' Ze waren helemaal verbaasd dat hij dat

kon. Dat vind ik het leerzame eraan voor hun, dat ze zelf ervaren dat hij best veel kan. Veel meer dan je denkt en dat zij hem ook daarbij kunnen helpen.

Zorgaanbod

I: Wat vindt u van de doelstelling van de Klas op Wielen dat kinderen met en zonder beperking dagelijks met elkaar in contact moeten zijn?

G: Nee, dagelijks denk ik niet. Ik denk ook dat het goed is dat het op het plein vrijblijvend is. Sommige kinderen vinden het heel erg leuk om het contact te zoeken, maar er zijn ook kinderen die denken 'ik wil nu gewoon even spelen.' Ik denk dat die afwisseling heel goed is. Bij expressiemiddag is de jongen van de Klas op Wielen er wel heel vaak en die vinden hem ook heel leuk, begroeten hem en willen dat hij bij hun komt kijken. De kinderen zijn er wel heel verschillend in. Er zitten een aantal fanatiekelingen in de klas, maar ook een aantal die er niet veel aandacht voor hebben. We hebben ook een heleboel andere dingen die binnen bepaalde tijden moeten, waardoor ik de kinderen in de klas ook niet kan missen. Ik heb wel aangegeven de hij best vaker mag komen, maar dat ging niet vanwege de dagplanning van hem.

I: Een zorginstelling hoort te voldoen aan een vorm van dagbesteding. Bij de Klas op Wielen is inclusie een vorm van dagbesteding, wat is uw mening over deze vorm van dagbesteding?

G: Ik denk dat het wel heel erg belangrijk is. Op een poster van de Klas op Wielen staat als kinderen met en zonder handicap met elkaar naar school gaan, wordt het gewoon. Dat is heel erg waar en heel leuk om te zien. In het begin schrokken de kinderen een beetje en dachten zij 'wat is er met dat kind aan de hand?' Maar nu is het normaal en ik denk dat dat ook heel goed is in het kader in de maatschappij. Iedereen is anders en dat is oké, je helpt elkaar en je kan van elkaar leren. Als het kan en de school staat ervoor open, ben ik zeker voor.

Samenwerking

I: Wat vindt u van de samenwerking met de Klas op Wielen?

G: Heel goed. Ik vind hun benadering heel prettig. Ik heb niet het gevoel dat zij dingen opdringen en dingen van mij verwachten. Ze willen het wel heel graag, maar gaan daar in een heel open manier over in gesprek. Soms heb ik een idee en daarin zijn zij heel flexibel en kunnen daarin heel goed overleggen. Daarbij geven zij ook weer hun mening hoe ze dat kunnen en gaan vormgeven. Ik denk vanuit mijn kinderen en zij vanuit hun kinderen en dat combineren. Eens in de zoveel tijd komen zij ook langs om daar even over te praten, dat vind ik wel heel goed dat zij dat doen.

I: U kan ook alles kwijt aan ze?

G: Ja, zeker. We zeggen ook 'als iets anders moet, zeg het alsjeblieft.' Maar dat gevoel heb ik ook en dat zij dat menen.

Contact

I: Wat merkt u aan uw leerlingen hoe zij reageren op een kind van de Klas op Wielen?

G: Blij. Ik heb ook weleens gehad dat ze aan de deur komen en dat ik af moet zeggen, omdat het niet uitkomt. Dan zeggen sommige kinderen wel eens van 'maar juf, waarom kan hij niet mee doen? Ik zag hem toch en nu ineens is hij weer weg?' Dat vinden ze dan echt wel jammer. Ze zijn enthousiast, ze willen graag met hem werken en bij ons in de klas is. Wat dat betreft is het heel positief. De jongen van de Klas op Wielen is heel beweeglijk. Dat is ook waarom ervoor gekozen is, tenzij het een techniek les of een knutsel les waar hij vrij kan rondlopen, op de gang werkt met bijvoorbeeld een rekenles. Ook omdat ik denk dat de kinderen daar wat onrust van kunnen ervaren.

I: Is een les anders wanneer een kind van de Klas op Wielen aanwezig is?

G: Nee, iets drukker. Maar dat vind ik begrijpelijk omdat het voornamelijk enthousiasme is dat hij in de klas is en graag willen dat hij ben hun in de buurt komt. Daar zijn sommige soms een beetje om gefixeerd. Ze willen hem graag helpen en dat is alleen maar een goed teken.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: Vindt u het stigma dat mensen met een beperking 'zelig' gevonden worden, veranderen door inclusie?

G: Ik denk het wel. Ik denk niet bij iedereen, er zijn gewoon mensen in de wereld die vanuit opvoeding of iets dergelijks meekrijgen dat het zo is. Maar ik heb wel een switch gezien bij een aantal kinderen. Zeker toen de jongen van de Klas op Wielen met zijn begeleidster de spreekbeurt kwam geven, dat hadden ze zo leuk gedaan. Alle kinderen hadden echt iets van 'hij kan dit en hij kan dat', waar hij goed in is, zoals dingen open maken, rondlopen en alle dingen ontdekken. Ik heb niet het gevoel dat zij hem zelig vinden. Ik heb ook nooit een kind erover gehoord. We hebben weleens een gesprek erover gehad dat iedereen anders is en je dankbaar moet zijn voor wat je hebt en dat je elkaar daarin moet steunen.

I: En wanneer een kind afstandelijk is, denk je dat het meer komt doordat ze er niet zoveel behoefte aan hebben?

G: Ja, maar ook spannend vinden. Het ligt er ook aan hoe het kind eruitziet. Deze jongen van de Klas op Wielen vonden sommige kinderen in het begin eng. Maar nu niet, niemand zegt dat ooit hier. Iedereen ziet hem hier rondlopen en het wordt gewoon normaal.

I: Is uw houding nu ten opzichte van iemand met een beperking veranderd door uw ervaring?

G: Wel tegenover de begeleiding. Ik heb heel erg veel respect tegenover de begeleiding. Want wij leren natuurlijk ook iets aan kinderen, alleen op een heel andere manier. Veel hogere doelen, resultaatgericht, sociaal-emotionele dingen. Ik vind dat ook heel erg leuk, maar je gaat daar zo in op, dat de kleine dingen vaak vergeten worden te benoemen. Sommige begeleiders kunnen zo goed de kleine mooie stappen die de kinderen maken zien. De begeleiding vind ik heel goed, ze zijn echt betrokken. Je hebt meer tijd en meer ruimte, maar ik zie wel echt dat zij hart hebben voor de kinderen. En daarin heb ik mij een beetje vergist. Ik had in het begin zoiets van het een oppas was en dat is het. Dat klinkt misschien heel slecht. Nu zie ik echt wat het is en het is ook af en toe zwaar denk ik als een kind achteruit gaat omdat ze vaak ook lichamelijke dingen hebben die hun tegenhoudt. Dat vind ik rot. Ik vind dat zij daar heel goed mee omgaan. Daarin is mijn beeld heel erg veranderd en ook in die zin wel dat kinderen met een beperking echt veel meer kunnen dan op het eerste oog lijkt. Het meisje van vorig jaar heeft bijvoorbeeld geleerd om te werken met een oog bestuurbare computer. Ik had nooit verwacht dat zij dat zou kunnen. Ik heb er meer inzicht in gekregen hoe dat werkt. Ik denk ook dat als je er niet mee te maken krijgt, dat het veel moeilijker in te schatten is.

Verbeterpunten

I: Wat vindt u dat er beter kan met en bij de Klas op Wielen?

G: Ik denk dat als zij in de klas komen helpen, dat zij dat wel heel zachtjes doen. Dit jaar heb ik dat niet, maar vorig jaar wel dat ze dan soms wel echt een beetje te luid zijn. Dat is echt het verschil met in een klas zitten en de Klas op Wielen. Daarnaast, sommige begeleiders doen dat wel erg goed, dat op het moment dat zij met de kinderen werken ook mijn kinderen erbij betrekken en die twee samenbrengen. Maar ik heb ook weleens meegemaakt dat begeleiders meer de Klas op Wielen kant begeleiden en niet per se de kant van mijn kinderen. Dan merk je wel dat je niet een win-win situatie hebt die je eigenlijk wilt. Maar dat verschilt heel erg. Ik denk dat een nadeel ervan is niet ieder kind vijf dagen in de week dezelfde begeleider heeft, dat wisselt. Als je één iemand hebt, waarmee je werkt weten wij dat van elkaar en kan je

daar mee aan de gang omdat je van elkaar weet wat prettig werkt. Verder vind ik echt dat zij het goed doen. De samenwerking is heel goed, ze zijn flexibel, open en vriendelijk. Ik vind hele fijne mensen om mee te werken.

Teamleider van de Vijfhoek

Interviewer: Melissa Verhoeven

Functie geïnterviewde: Teamleider

Organisatie: Orthopedisch dagcentrum de Vijfhoek

Locatie: Heiloo

Duur interview: 41:33 minuten

Houding en non verbale communicatie:

De geïnterviewde en ik (de interviewer) zaten bij aanvang van het gesprek tegenover elkaar. We zaten allebei op een stoel met tussen ons in een tafel. Ik nam een open houding aan: mijn benen stonden naast elkaar en mijn voeten stonden plat op de grond. Mijn handen had ik voor mij op de tafel. Mijn rug was recht en ik leunde een klein beetje naar voren. Ook maakte ik oogcontact met de geïnterviewde. Voorafgaand van het interview heb ik al contact gehad met de geïnterviewde over het interview en heb ik mijzelf al voorgesteld. Ik heb aan de geïnterviewde gevraagd of ik dit gesprek op mag nemen, hij stemde hiermee in.

I = interviewer

G = geïnterviewde

De vraagstelling in het blauw = de vooraf opgestelde interviewvraag

Algemeen

I: **Wat is uw functie bij de Vijfhoek?**

G: Ik werk vanaf juli afgelopen jaar als teamleider bij de Vijfhoek.

I: Wat houdt dit in?

G: Teamleider houdt in dat ik verantwoordelijk ben voor het gebied Heiloo. In het gebied Heiloo zit alleen de locatie de Vijfhoek en ik draai de locatie. Ik ben verantwoordelijk voor alles rondom de locatie.

I: Wat was u hiervoor?

G: Hiervoor was ik vanaf mijn stageperiode tot nu begeleidster geweest op de groepen van de Vijfhoek.

I: **Wat is de reden dat u bent gaan werken bij de Vijfhoek?**

G: Ik ben daar begonnen als stagiaire ooit en ik vind het heel erg leuk om met kinderen te werken, daarbij vind ik gewone kinderen niet interessant genoeg. Ik vind bijzondere kinderen leuker. Mijn voorkeur ligt eigenlijk bij ernstig meervoudig complex gehandicapte kinderen. Dat heb ik heel lang gedaan en op een gegeven moment dacht ik 'ik wil wel meer of anders'. Toen ben ik een managementopleiding gaan volgen. Vier jaar geleden heb ik al een teamleider vervangen bij de Waerden en nu ben ik sinds afgelopen juli teamleider op deze locatie.

I: U bent nog wel steeds in contact met de kinderen?

G: Ja, ik ben hier en de kinderen zijn ook hier. Het is wel anders dan jullie directeur, hij werkt soms ook mee. Ik heb dat ook een tijd gedaan op de zaterdagopvang, maar nu door privéomstandigheden werk ik niet meer op de zaterdag en ben ik alleen nog doordeweeks de teamleider.

Zorgaanbod

I: **Vanuit de Wet Langdurige Zorg zijn er zes gebieden waar een instelling zich aan moet houden. Dat is een verblijf in een zorginstelling, persoonlijke verpleging en verzorging, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de plek van behandeling en begeleiding en hulpmiddelen. Biedt de Vijfhoek zorg op al deze gebieden?**

G: We hebben geen verblijf in de zin van dat je er woont, we hebben dagbesteding. We doen ook geen verpleegkundige dingen. Er zijn alleen begeleiders in dienst en niet iemand die verpleegkundig opgeleid is. Zij mogen wel sondevoeding en medicatie toedienen, omdat zij daar voor zijn geschoold en bekwaam voor zijn verklaard. Verzorging doe je altijd met meervoudig gehandicapte kinderen, die moet je verzorgen, eten en drinken geven. Dat gebeurt één-op-één, dus persoonlijk. De dagbesteding is dat dit lijkt op een soort school, je komt binnen om negen uur als kind, je wordt gebracht met een busje en om half vier ga je weer naar huis. 's Ochtend en 's middags een drinkmoment en tussen de middag een lunch. De kinderen nemen hun eigen lunchpakket mee. De tijd die overblijft is voor activiteiten of verzorgingsmomenten. We hebben busjes die de kinderen van en naar school brengen. Er zijn vijf busjes die wij inhuren en een aantal ouders brengen hun kind zelf. Wat betreft de hulpmiddelen hebben wij in elk lokaal een bedbox als het nodig is, kinderen maken gebruik van loopwagens, statafels, spalken, aangepaste borden, bestek en bekertjes. Alles wat een kind nodig heeft kunnen wij in voorzien en anders via ouders of de zorgverzekering. Soms zijn er ook aanvragen die thuis gedaan worden, dan neemt het kind het mee.

I: [Er komen bij de Vijfhoek verschillende doelgroepen met een leeftijd van 0 tot 18 jaar. Worden deze doelgroepen samengevoegd of zijn er aparte afdelingen per doelgroep?](#)

G: Het ontwikkelingsniveau loopt niet heel veel uit elkaar. Er zijn twee verschillende kampen: kinderen met een ontwikkelingsniveau van 0 tot 8 maanden, kan ook nog tot 10-12 maanden en er zijn kinderen die wat hoger zitten qua ontwikkelingsniveau en die in onze leren-leren klas zitten, voorbereidende klas. Dat niveau ligt rond de twee, tweeënehalf jaar. Kinderen worden op zorgvraag ingedeeld. Het kan zijn dat een kind van twee jaar bij een kind van veertien in de klas zit, omdat ze allebei dezelfde dingen nodig hebben. Dat kan bijvoorbeeld dat zij door autisme een prikkelarme omgeving nodig hebben of een meervoudig complex gehandicapt kind ligvoorziening nodig heeft en een hele rijke prikkel omgeving. Daar richten wij de lokalen op in. Op dit moment zijn we gestart met een leren-leren klas, dat is een klas waar kinderen een iets hoger ontwikkelingsniveau hebben en meer in de ontwikkeling gestimuleerd kunnen worden om ook op school voorbereidende activiteiten te doen, bijvoorbeeld langer aan tafel kunnen zitten, zelf een werkje kunnen doen of zindelijkheidstraining. Dat is wel een aparte klas.

I: Gaan deze kinderen dan straks door naar speciaal onderwijs?

G: Dat is wel het idee. We doen zo'n klas al ongeveer twee jaar en hebben sinds kort een leerkracht ervoor aangenomen. Er zijn al meerdere kinderen geweest die doorstromen naar het speciaal onderwijs. We merken ook dat wij wat jongere kinderen met een wat hoger niveau binnenkrijgen, daar zit wel echt potentie in en misschien zelfs naar gewoon onderwijs kunnen met extra begeleiding, daarin verandert de doelgroep een beetje.

I: Kinderen die naar het speciaal onderwijs gaan, komen die ook nog terug bij de Vijfhoek?

G: Ja, kinderen met een verstandelijke beperking lijken in het begin heel erg te groeien, maar blijven op een gegeven moment steken op een ontwikkelingsleeftijd van ongeveer acht jaar terwijl zij zelf misschien veertien of vijftien zijn. Dan moeten er stappen genomen worden in het leven van het kind, door bijvoorbeeld naar het voorgezet onderwijs te gaan wat dan toch niet helemaal past, dan kan het zijn dat zij terugkomen. Wij zijn nu ook samen met school aan het overleggen om een vorm te krijgen dat zij toch op school kunnen blijven en dat wij wat extra zorg gaan bieden.

I: Zitten er ook nog nadelen aan deze verdeling van de lokalen?

G: Wat je hier merkt is dat wij een hoge concentratie gehandicapte kinderen hebben en een lage concentratie normale kinderen. Wij hebben wel contact met scholen in de buurt, wij gaan één keer in de veertien dagen met het speelkwartier meespelen met een aantal kinderen. Er zijn scholen die eens per jaar langskomen om te kijken

wat wij doen. Maar de visie zoals die nu is, samen spelen in de wijk, onderdeel zijn van de wijk dat kunnen wij hier niet waarmaken, wat de Klas op Wielen wel waar kan maken. Daar ligt een groot verschil. Het voordeel is dat wij hier alle voorzieningen hebben, maar aan de andere kant zit je ook minder in de maatschappij. Wij hebben kinderen uit de hele regio, van Castricum tot aan Broek op Langedijk, omdat zij speciale zorg nodig hebben. Zij komen niet hun vrienden uit de buurt tegen, dat maakt het anders.

I: Wat vindt u van inclusie?

G: Aan de ene kant denk ik dat is heel erg oké. Als ik kijk naar de Klas op Wielen is het gaaf dat het bestaat. Aan de andere kant denk ik ook dat sommige kinderen speciale voorzieningen dichtbij nodig hebben, ook omdat het soms goedkoper is om het te concentreren en dat daar keuzes in gemaakt moeten worden. Wij proberen hier in de omgeving inclusie activiteiten te doen, maar dat is niet hetzelfde als dat een kind zelf in de buurt meedoet.

I: Welke activiteiten ondernemen jullie zoal?

G: Zoals ik al zei gaan wij één keer in de veertien dagen mee met het speelkwartier, komen de scholen hier kijken en doen wij mee met de sportdagen. Ook een muziekactiviteit hebben wij gedaan met een school verderop. De kinderen kwamen hier met muziekinstrumenten en later kwamen de kinderen van ons bij hun optreden. Zo proberen wij echt samenwerking te vinden met de maatschappij. Tijdens het wandelen lopen wij gewoon door de wijk en gaan wij naar het winkelcentrum of het dierenparkje. Het is niet dat wij er niet zijn. Het is meer, een kind uit Broek op Langedijk zit hier op de Vijfhoek in Heiloo. Dus al rijdt hij hier rond in zijn rolstoel, komt hij niet zijn vriendjes tegen. Mijn persoonlijke visie is dat het mooier zou zijn als er in Broek op Langedijk een klas zit waar hij terecht zou kunnen, want dan kennen ze hem ook in de buurt.

I: Is dat wel mogelijk denkt u?

G: Daarin ligt wat je wil. Ik weet niet of je alle specialistische zorg zo dichtbij huis kan bieden. Ik denk dat daar wel verandering in komt, maar dat vraagt andere inzet en losse groepen aan scholen of in buurthuizen. Wij hebben in dit pand een zwembad, een snoezelruimte, een eigen gymzaal, een aangepaste tuin, dat maakt dat de kinderen hier zich vrij kunnen bewegen en wij veel met de kinderen kunnen ondernemen. Ik denk dat daar minder mogelijkheden voor zijn als dat er een klas aan de school vastzit. Dat vraagt ook meer inzet en dat is niet altijd te regelen.

I: Er is dus specifiek gekozen voor deze dagbesteding?

G: Ja, dat is van oudsher. Dit gebouw staat er al veertig jaar. Dat klopt ook als je de geschiedenis kent. Specialistische zorgcentra werden in de wijk gezet. Nu zijn we meer bezig met de participatiewet en wordt er gedacht 'kan het niet dichterbij het eigen gezin en de eigen omgeving?' Daar wordt mee gewerkt, maar er zijn ook vraagtekens bij want specialistische zorg kan je niet altijd bieden op een aparte locatie. Er zitten twee kanten aan.

I: In de tijd dat u hier stage liep en werkte, heeft u veranderingen meegemaakt?

G: Ja, er zijn heel veel veranderingen geweest. Het gaat altijd in golven in de zorg. Wat een hele grote verandering is, is dat helemaal in het begin dat ik hier stage kwam lopen er meer zelfstandige kinderen waren die ook naar het speciaal onderwijs gingen of een aantal jaar op de Vijfhoek bleven omdat de scholen niet toegankelijk waren. Daar is op een gegeven moment verandering in gekomen, de ondergrens van scholen is naar beneden gegaan. Veel meer kinderen stroomden door naar school en speciaal onderwijs. Wij hielden hier de meervoudig complex gehandicapte kinderen of de kinderen met gedragsproblemen. Nu zie je, dat wij meer hoger niveau jonge kinderen binnen krijgen en gaan wij daar weer meer op in met school voorbereidende activiteiten en de leren-leren klas. In het begin was het een beetje verstopten, 'dit is het gebouw en wij komen er niet veel uit.' Maar naar verloop van tijd zijn wij steeds meer uit het gebouw gekomen en in de wijk met dingen meedoen,

er zijn wel degelijk veranderingen in de zorg die ook bij de Vijfhoek waarneembaar zijn.

I: Krijgen de kinderen naast hun zorgsubsidie ook een onderwijssubsidie?

G: Nee, het is als voorbereiding om naar school te gaan. Wij hebben zelf als organisatie een innovatiebudget aangesproken om een leerkracht in te kunnen huren. Maar er is geen leerplicht. Pakketten lopen naast elkaar, sommige dingen kunnen niet gecombineerd worden. Maar er zijn wel manieren en contacten om in overleg te gaan. Het zorgkantoor staat er ook meer open voor. Dat is ook de nieuwe tendens in de zorg.

I: Wordt er bij de Vijfhoek gebruik gemaakt van een persoonlijk zorgleerplan?

G: Dat heet bij ons een ondersteuningsplan. Dat plan wordt jaarlijks opgesteld, daarin staan een aantal doelen waar de kinderen aan werken. Dat zijn ontwikkelingsgerichte, motorisch gerichte of sociaalgerichte doelen om de kinderen een stapje verder te helpen. Ook bij een meervoudig complex gehandicapt kind kan het doel zijn om meer contacten te maken of zelf een beweging in te zetten.

I: Wordt dit in overleg met ouders gedaan?

G: Ja, ouders bepalen wat erin komt. Als een kind hier start, hebben wij zes tot acht weken een observatieperiode, daarna een gesprek met ouders en vertellen wij wat onze bevindingen zijn en vertellen ouders wat zij denken wat goed is voor hun kind en dat stemmen wij af. Daarna evalueren wij elke drie maanden de doelen en hoe daar aan gewerkt wordt en eenmaal per jaar een gesprek met ouders en alle disciplines om te kijken hoe ver wij staan en wat er nog aangepast kan worden.

I: Welke disciplines zijn hier?

G: Ergotherapeut, fysiotherapeut, logopedist, gedragskundige, teamarts, muziekbegeleider en een speltherapeut. Op donderdag is bijna iedereen er

I: Wat vindt u van één-op-één begeleiding?

G: Ook dat is een kostenplaatje. Een aantal kinderen hebben budget aan kunnen vragen om één-op-één begeleiding te krijgen. Daarnaast hebben wij individuele therapieën voor kinderen, dat is ook een vorm van één-op-één begeleiding, zoals fysiotherapie of logopedie. Voor sommige kinderen kan deze vorm van begeleiding super zijn, ik zie ook kinderen op de Vijfhoek die daar niet goed mee om kunnen gaan, omdat zij zich bekeken voelen en de druk voor hen juist hoger wordt en een plekje in de klas nodig hebben waarin ze hun eigen ding doen. Als je echt ontwikkeldoelen hebt met kinderen, helpt één-op-één begeleiding natuurlijk veel meer dan groepsbegeleiding.

Samenwerking

I: Hoe vindt u de samenwerking onderling met collega's?

G: Doordat ik nu teamleider ben, sta ik daar een beetje anders in. Ik werk niet meer op de groepen mee. Wat je hier veel merkt is dat elke klas, elke groep een eigen deelteam heeft dat heel nauw samenwerkt, alles op elkaar afstemmen en weten precies wat er rondom een kind belangrijk is. Wij hebben hier vijf klassen, wat je merkt is dat iedereen eerst voor zijn eigen klas en kinderen gaat, dan daarna als mensen hulp vragen helpen zij ook elkaar. De samenwerking hier vind ik erg goed, mensen willen elkaar helpen en staan open om feedback te ontvangen of te geven.

I: De begeleiders van een klas verplaatsen nooit naar een andere klas?

G: Nooit is een groot woord, maar wij proberen voor de kinderen wat regelmaat en duidelijkheid te hebben. Op de Vijfhoek is wel wat verloop doordat er veel jonge vrouwen die hier werken zwanger worden en er iemand anders ingezet moet worden. Of mensen die klaar zijn met hun opleiding hier een klein contract krijgen en vervolgens bij een andere instelling een groter contract. Het komt bijna niet voor dat je langer dan vier jaar op dezelfde groep staat. De groep of jijzelf veranderd.

I: Bij de Klas op Wielen heb ik een aantal medewerkers geïnterviewd. Daar kwam uit dat medewerkers meer functioneringsgesprekken willen hebben en persoonlijke leerdoelen willen opstellen en reflecteren. Hoe gaat dat bij de Vijfhoek?

G: In principe hebben wij voortgang overleggen over de kinderen elke zes weken. Daarnaast is er een intervisieprogramma voor collega's onderling. Op elke groep hebben wij één of twee stagiaires en daardoor blijf je nadenken. Stagiaires stellen vragen en moeten zelf dingen leren, waardoor je gaat denken 'waarom doe ik dit eigenlijk' en wanneer je feedback geeft aan een stagiaire, kan er ook gedacht worden 'ik geef feedback aan mijn collega.' Dat maakt het een open werkstructuur met veel leermogelijkheden. Ik hoor niet van mensen terug dat zij meer intervisie of meer eigen leerdoelen willen. Elk jaar heb ik functioneringsgesprekken met medewerkers en daarin bespreken wij wel van 'hoe sta je erin? Wat wil je verder nog? Wat doe je goed en waar mag aandacht aan besteed worden?'

I: De functioneringsgesprekken zijn eenmaal per jaar individueel en de intervisie doe je in groepjes?

G: Ja, groepjes van vier of vijf. En dit gebeurt één keer per drie maanden. Het gaat niet altijd door, maar dat is de insteek. Het mooie hier is dat je tijdens intervisie niet bij een groepsgenoot zit. Van elke groep zit er één persoon in. Als er iemand ziek is, kan je gewoon doorgaan want je houdt nog vier mensen over. Waardoor je dus ook meer betrokken bent en voelt bij het dagcentrum, in plaats van alleen bij je eigen groep en je eigen kinderen. Soms worden er casussen ingebracht van een kind van een andere groep en dan zal daarin verdiept moeten worden.

I: U zei het net al dat er gewerkt wordt met vrijwilligers en stagiaires. Hoe verloopt dit?

G: Dat is ook wat hoort bij de participatiewet en wat vrij nieuw is. Wij zijn sinds twee jaar meer actief geworden om vrijwilligers te werven en in te zetten. Het is ook een overgang geweest voor de mensen op de groep. Eerst werkte zij met z'n tweeën op acht kinderen en nu hebben ze twee stagiaires erbij en soms ook vrijwilligers. Dan heb je ineens vijf medewerkers op acht kinderen. Dat is bij de Klas op Wielen heel gewoon bijna één-op-één, maar hier is dat ongewoon. Dan is het soms ook moeilijk om mensen aan het werk te zetten, om taken te geven en te verdelen. Wij merken nu dat daar steeds meer openheid en verandering in komt. In het begin was het echt wel wennen, dan zat een vrijwilliger aan tafel te wachten tot er verteld werd wat zij kon doen. Maar nu, ook in het begingesprek met de vrijwilliger, vragen wij meer wat zij willen doen en wanneer, zodat je hen gemakkelijker kan inzetten, bijvoorbeeld voor een zwemactiviteit, schoonmaken. Dan zit iemand ook niet aan tafel te wachten, maar kan mee doen.

I: Hoe werven jullie vrijwilligers en stagiaires?

G: Stagiaires gaat eigenlijk vrij soepel en vanzelf. Wij zijn een populaire plek voor stagiaires, omdat wij één van de weinige kinderlocaties zijn in de regio, voor verstandelijk gehandicapten kinderen. Regelmatig 'nee' zeggen, omdat wij al vol zitten. Ook via de website van de Waerden, kan je doorklikken naar de Vijfhoek en melden dat je stagiaire wilt worden. Daar staat ook een beschrijving welke stagiaires wij een plek kunnen bieden. Hetzelfde geldt voor vrijwilligers. Daarnaast zijn wij voor vrijwilligers nog wat actiever en zetten wij bij de vrijwilligerscentrale vacatures uit of een advertentie in een krant.

Contact

I: Hoe komen ouders/verzorgers/kinderen in aanraking met de Vijfhoek?

G: Eigenlijk op verschillende manieren. Het ligt eraan wat voor kind zij hebben. Als het heel erg duidelijk is dat je kind anders is dan anderen en medische zorg nodig heeft en niet naar school kan, horen zij vaak via het ziekenhuis of de arts van een ODC en komen zij bij ons terecht. Als het bij kinderen nog wat minder duidelijk is, kunnen zij door een dagverblijf of MEE doorverwezen worden. Het kan op veel verschillende manieren. Vaak merk je ook dat ouders van kinderen met een beperking elkaar opzoeken, als één ouder hier bekend is, dat zij dan verder gaan praten. Soms ook als een kind verhuist van regio, dan komen zij van een ander ODC naar ons.

I: Hoe verloopt de communicatie tussen ouders en medewerkers?

G: Wij maken gebruik van Familienet, dat wordt vaker gebruikt door zorginstellingen. Van de 35 kinderen die wij hier hebben, zijn er maar drie die kunnen praten. Dus drie kinderen die hun verhaal thuis kunnen vertellen en dan nog niet heel goed. Wij hebben wel een manier nodig om op een andere manier te vertellen hoe het op een dag met een kind is gegaan. Op Familienet zetten wij vooral de bijzondere en leuke dingen en de foto's. Daarnaast hebben wij ook een Plan-Care systeem waarin wij de doelen evalueren van de kinderen en rapporteren. Dat geven wij één keer per drie maanden aan ouders mee. Er zijn ook soms afspraken met ouders dat wij telefonisch contact hebben één keer in de zes weken. Sommige ouders brengen hun kind, dus die wij dan 's ochtends even spreken. Dat kan ook het moment zijn om iets bespreekbaar te maken.

I: U heeft wel het gevoel dat ouders alles durven te vragen en benoemen?

G: Elk kind heeft een eigen begeleider en dat is tevens de contactpersoon voor de ouders. Daar proberen wij wel de band zo te hebben dat ouders zich vrij voelen om vragen te stellen om dingen bespreekbaar te maken. Maar ook van ons uit, als een kind een medisch iets heeft wat telkens terugkomt, kan een teamarts of logopedist een afspraak maken met ouders. Er is echt wel een wisselwerking.

I: Hoe waarborgt de Vijfhoek de tevredenheid van de ouders/verzorgers en kinderen?

G: Sowieso hebben wij één keer per jaar een enquête bij de uitnodiging voor de planbespreking. Dan kunnen ouders deze invullen per bepaald item of zij daar tevreden over zijn. Ook is er een verwantenraad waarbij zij hun klachten, vragen of opmerkingen kunnen melden. We hebben een klachtencommissie. Er zijn best veel manieren waarbij ouders dingen kunnen aangeven.

I: En hoe zit dat bij de kinderen?

G: Ja, die kunnen dat minder. Wij zijn wel gespecialiseerd in het aflezen van lichaamstaal, lichaamshouding en mimiek. Daar probeer je op te reageren. Een ontevreden kind is nooit fijn of handig in een groep doordat hij/zij huilt of gek gedrag vertoont. Daar probeer je altijd een kind meer tevreden te maken of hem/haar leren ermee om te gaan om het gedrag te beïnvloeden.

Maatschappelijke ontwikkeling

I: Denkt u dat instellingen met een ander zorgaanbod van elkaar kunnen leren?

G: Ik ben daar heel erg voor. Ik ben sinds afgelopen juli pas teamleider hier, maar ik heb heel veel contacten gelegd en ook bij de Klas op Wielen wezen kijken en andere scholen. Ook bij de vroeg behandeling. Ik probeer overal aan te haken en te vragen wat doen jullie en wat kunnen wij ervan leren, waar ligt nog een vraag en hoe kunnen wij daarop in spelen, kunnen wij daar in samenwerken? Ik ben een samenwerking gestart met speciaal onderwijs. Volgens mij sta je samen sterk en kan je heel veel van elkaar leren.

I: Wat is uw ideaal beeld over hoe de gehandicaptenzorg er over 5 jaar uit moet zien?

G: Daar ben ik wisselend in. Ik vind dat het voordeel van veel gehandicapten bij elkaar dat je het voorzieningenlevel heel hoog kan houden en dat je daardoor ook tevreden kinderen krijgt. Maar daarbij ben ik ook een voorstander van om de kinderen gewoon in de maatschappij en dicht in de eigen buurt te hebben. Ik denk dus dat het optimaal zou zijn als kinderen daar deeltijd van kunnen genieten. Dat zij bijvoorbeeld een aantal dagen per week hier komen en een aantal dagen per week kunnen meedraaien op de school waar ook hun broertje zit of mee kunnen doen met een sportactiviteit. Bijvoorbeeld een kind hier, draait één dag mee met de Klas op Wielen en de andere dagen hier. Zij vindt het heerlijk dat er tegen haar gepraat wordt, dat ze meegaat met dingen en de omgeving kan bekijken. Dat kunnen wij haar hier minder bieden en de Klas op Wielen kan dat wel bieden. Aan de andere kant heeft zij ook het zwembad en de snoezelruimte nodig om ook aan haar behoefte te

voorzien. Ik zie dus heel erg de samenwerking opzoeken en een deeltijd ervan maken.

I: U denkt niet dat er dan voor een kind te weinig structuur in zit?

G: Nee, wat ik heel erg zie, ook bij kinderen met autisme, is dat kinderen erg flexibel zijn in geest. Het maakt eigenlijk niet veel uit of zij nou een verstandelijke beperking hebben of niet. Als het maar oké is. Als een kind zich op één plek niet veilig voelt, dan is dat niet oké. Maar als er hier goede mensen zijn en op de andere locatie ook en het kind voelt zich gewaardeerd, aanwezig en mag zijn wie hij of zij is, dan denk ik dat het voor een kind niet verwarrend is. Vergelijkbaar met wanneer een kind thuis opgevoed wordt en bij opa en oma is voor de oppas. Als je het goed organiseert, dan denk ik dat het gewoon kan.

Verbeterpunten

I: [Op welk gebied vindt u dat de Vijfhoek onderscheidend is van de Klas op Wielen?](#)

G: Het grootste verschil is dat wij groepsgericht werken en dat wij een hoog faciliteitenlevel hebben. Alle therapeuten zijn in huis, wij hebben een gymzaal, een zwembad, een snoezelruimte en een aangepaste tuin. Dat is denk ik het grootste verschil. Ik denk in benaderwijze en aanpak niet veel verschil is. Behalve dan dat de Klas op Wielen ervoor kiest om één-op-één te begeleiden en dat de activiteiten dat ook meer vragen. Want als een kind naar de school gaat, zal de rolstoel geduwd moeten worden. Dat is hier anders, kinderen zijn wel meer in een groep. Wij hebben groepen van acht, vaak is het dat er vier mensen op acht kinderen staan, ook door de inzet van vrijwilligers en stagiaires. Bij de massagegroep zijn er vrijwilligers die één-op-één gaan masseren en de therapeuten werken één-op-één.

I: [Waarin vindt u dat de Klas op Wielen onderscheidend is van de Vijfhoek?](#)

G: Wat ik een heel mooi initiatief vind aan de Klas op Wielen is dat zij heel dicht in de omgeving zitten en heel makkelijk het contact kunnen leggen met de omgeving. Ik ben wezen kijken bij de Klas op Wielen Clusius en als je daar de deur uitloopt ben je er. Daarin merk je ook dat de kinderen van de gewone school ook heel open en terug reageren. Als je er eenmaal zit, is het niet erg en gaan ze tegen je praten en zorgen zij dat hun tassen bijvoorbeeld aan de kant staan. Dat vind ik de kracht van de Klas op Wielen. Ik zie dat ook als een mooi iets, alleen ik zou dat in deeltijd doen. Ik zie ook het voordeel van de Vijfhoek, van in een groep zitten, rust momenten kunnen pakken en de faciliteiten die dichtbij zijn. Een zwemonderneming voor de Klas op Wielen is voor hun best een onderneming, terwijl dat bij ons tien stappen door het gebouw is. De intensiteit ligt anders.

I: U merkt wel dat doordat de Vijfhoek in de wijk zit, de mensen die hier wonen niet meer gek opkijken van mensen in een rolstoel?

G: Nee, eigenlijk zegt iedereen binnen de wijk ons gedag. Hier in de omgeving horen wij erbij. Het zijn alleen niet de kinderen die hier wonen, dus die kennen hier de buurtbewoners, maar daar hebben zij weinig aan. Dat betekent niet dat zij thuis bij de buurman in de tuin kunnen zitten. Het voordeel van de Klas op Wielen is dat het dichterbij huis is. Als je kijkt vanuit de regering dat het ook iets op moet leveren, dat de buurman je kent en een uurtje op jou kan passen, dat kunnen wij hier niet doen. Dan zou een kind in de eigen omgeving een opvang moeten hebben.

I: Wat maakt het dat ouders voor de Vijfhoek kiezen?

G: Soms vanuit gemakkelijk oogpunt, de kinderen worden opgehaald en thuisgebracht en zijn daarbij overdag hier. Maar ook omdat wij alle faciliteiten en deskundigen hier hebben. Op donderdag hebben wij alle therapeuten in huis. Bij ouders van veel jonge kinderen zijn toch veel vragen van hoe zit dat, kunnen wij nog de taal gaan stimuleren en hoe zit het in de motoriek. Dan denken zij 'het is allemaal daar in huis en kunnen wij beter ons kind daarheen doen en krijgen ze dat, dan naar een gewone school en dat zij na schooltijd nog naar de fysiotherapeut moet.' Daarnaast zijn wij natuurlijk gespecialiseerd op het gebied van gehandicapte kinderen. De bijzonderheid is vaak de reden dat ouders voor de Vijfhoek kiezen.

